University of Alberta Library
0 1620 2381 9137

Василишин

ІЛЮСТРОВАНИЙ

КАЛЕНДАР

„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ"

1934

St. John's Institute Library
11024 - 82nd AVENUE
EDMONTON, — ALBERTA.

ПРИСВЯЧЕНИЙ ОРҐАНІЗАЦІЙНІЙ ПРАЦІ
УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА В КАНАДІ

Springfield Fire and Marine Insurance Co.

OF SPRINGFIELD, MASS.
Заснована 1849 року.

ОБЕЗПЕЧУЄ ВІД ВОГНЮ, БУРІ, ГРАДУ, І ТАКОЖ АВТОМОБІЛІ.

МАЄТОК
сеї компанії
виносить поверх
$40,000,000

ОБЕЗПЕЧЕНЬ
виплатила компанія
поверх
170,000,000

Ся Компанія є давня й богата; відшкодовання виплачує ретельно й скоро.
МАЄ СВОЇХ ПРЕДСТАВНИКІВ ПО ЦІЛІЙ КАНАДІ.

SPRINGFIELD FIRE & MARINE INSURANCE Co.
CANADIAN OFFICE — 460 St. John St., MONTREAL, Que.
F. L. HEBERLING, General Agent — 501 Paris Bldg., WINNIPEG, Man.
УКРАЇНСЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ:
V. H. KOMAN AGENCY — 1584 Arlington St., Winnipeg, Man.

ОДИНОКЕ УКРАЇНСЬКЕ БЮРО НА СХІДНУ КАНАДУ В МОНТРЕАЛІ.

ПОЛАГОДИМО ВАМ СЛІДУЮЧІ СПРАВИ ТОЧНО И СКОРО:

1. Продаємо корабельні карти до всіх частей світа.
2. Спровадимо вам вашу родину до Канади.
3. Вистараємо для вас нові пашпорти.
4. Пересилаємо гроші до Старого Краю телеґрафічно або почтою, які виплачують в американських долярах.
5. Виготовляємо контракти і повновласти.

Наше Бюро існує 27 літ і се є найкращою запорукою совісної та взірцевої обслуги.

ГРИГОРІЙ МЕХ, управитель.

Ocean Travellers Association of Canada

377 CRAIG STREET WEST,
Lancaster 1557 **MONTREAL, QUE.** Lancaster 1557

ІЛЮСТРОВАНИЙ

КАЛЄНДАР

"Українського Голосу"

НА 1934 РІК

ПРИСВЯЧЕНИЙ ОРҐАНІЗАЦІЙНІЙ ПРАЦІ
УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА
В КАНАДІ

UKRAINIAN BOOK STORE
10348 - 101st ST.
EDMONTON, ALTA.

ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ В КАНАДІ,
ВІННІПЕҐ, МАНІТОБА.

Printed and published by the Ukrainian Publishing Co. of Canada, Ltd.
Winnipeg, Manitoba.

Printed in Canada

UNIVERSITY LIBRARY
UNIVERSITY OF ALBERTA

РІК 1934

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЄНДАР.

ПОРИ РОКУ.

Весна починається 21 березня в 8 годині і 28 мінут рано.

Літо починається 22 червня в 3 годині і 48 мінут рано.

Осінь починається 23 вересня в 6 годині і 46 мінут у вечір.

Зима починається 22 грудня в 1 годині і 50 мінут пополудні.

ЗАТЬМІННЯ.

В 1934 році буде двоє затьмінь сонця і двоє затьмінь місяця.

Перше частинне затьміння місяця буде 30-го січня. Місяць увійде в затьміння в 5 годині і 1 мін. вечером; середина затьміння в 5 год. 43 мін. вечером, а вийде з затьміння в 6 год. 24 мін. вечером. Його буде видно в північно-західній части північної Америки, на північнім Ледовім морі, в північній части Тихого океану, в Азії, в Австралії, на Індійськім океані, в Европі й Африці.

Друге частинне затьміння місяця припадає 25-го липня. Воно наступить в 11 год. 54 мін. рано; середина затьміння в 1 год. 15 мін. вечером; місяць вийде з затьміння в 2 год. 36 мін. Його можна буде бачити в західній части північної і південної Америки, на Тихім океані, на полудневім Ледовім морі, в Австралії, на Індійськім океані, в середній і східній Азії.

Перше повне затьміння сонця випадає 13 і 14 лютого. Початок затьміння дня 13 лютого в 11 год. 5 мін. вечером. Кінець 14 лютого в 4 год. 11 мін. рано. Його буде видно у східній Азії, на Індійськім океані, на островах Сундайських, на Тихому океані і в північно-західній части північної Америки.

Друге частинне затьміння сонця 10 серпня. Початок в 6 год. 51 мін. рано; кінець в 12 год. 24 мін. в полудне. Його буде видно в полудневій половині Африки, на полудневo-східнім Атлянтицькім океані і полудневo-східнім Індійськім океані.

ЦЕРКОВНИЙ КАЛЄНДАР.

Рік 1934 є звичайним роком і має 365 днів, або 52 тижні і 1 добу.

Крім сього є він роком: 1901-им від смерти Христа Господа; 1072-им від оснування української держави; 946-им від хрещення України св. Володимиром Великим.

Пасхалія.

Ключ граничний, то є пасхальна буква **Д.** В руці літо, то є недільна буква до дня 1 березня, **є** від дня 1 березня **S.** Тріодь починається 28 січня. Неділя Мясопустна 11 лютого. Неділя Сиропустна 18 лютого. Поклони 21 березня. Воскресення Христове 8 квітня. Вознесення Христове 17 травня. Зелені Свята 17 травня. Мясниць 4 неділи і два дні. Петрівки 5 неділь і 2 дні.

Пости.

1. В навечеріє Різдва Христового — 6 січня.

2. В навечеріє Богоявлення, — 18 січня.

3. Великий піст від понеділка по Неділі Сиропустній — то є від дня 19 лютого до Великої суботи, себто до 7-го квітня включно.

4. Петрівка від дня 4 червня до 11 липня включно.

5. Спасівка від дня 14 до 27 серпня включно.

6. В день Усічення голови св. Івана Хрестителя, дня 11 вересня.

7. В день Воздвиження Чесного Хреста, дня 27 вересня.

8. Пилипівка від дня 28 листопада (включно) до Різдва Христового.

9. Піст кождої середи і пятниці через цілий рік, кромі загальниць.

КРІМ ТОГО ВІД ПОСТУ ЗВІЛЬНЕНІ:

1. Діти, що ще не мають літ.

2. Старші люди, котрі вже зачинають тратити сили.

3. Ті, що тяжко слабують, або по великій хоробі вертають до здоровля.

4. Вагітні і ті, що самі кормлять дітей.

5. Робітники, що тяжко працюють.

6. Ті, що не мають иншої страви, як прим. жебраки, слуги, подорожні.

Часи в яких Церква заказує відправляти весілля і забави з музикою.

1. Всі середи й пятниці, крім загальниць.

2. Від початку посту перед Різдвом Христовим (Пилипівка) аж до Богоявлення.

3. Від понеділка сирного тижня, 12 лютого, до Неділі Томиної, 15-го квітня.

4. В пості перед св. Ап. Петром і Павлом, від 4 червня до 11 липня.

5. В пості перед Успенням Пресв. Богородиці, від 14 до 27 серпня.

6. На Усічення Чесної Голови св. Івана Хрестителя, 11 вересня.

7. На Воздвиження Чесного Хреста, 27 вересня.

Загальниці.

(Тобто часи, в котрих кождого дня тижня можна їсти мясо).

1. Від Різдва Христового до Богоявлення, то є від 7 до 17 січня включно.

2. Від Митаревої неділі до неділі Блудного Сина, себто від 4 до 10 лютого включно.

3. Від Воскресення Христового до неділі Томиної, се є від 8 до 15 квітня включно.

Від Зелених Свят до неділі Всіх Святих, то є від 27 травня до 3 червня включно.

Публичні Свята в Канаді

В цілій Канаді святкується такі свята: День Нового Року, Великодну Пятницю, Великодний Понеділок, Вознесення Господнє, Вікторія Дей (24 травня), Уродини короля 4 червня (або котрий буде проголошений), Домініон Дей (1 липня), Лейбор Дей (перший понеділок в вересні), День Подяки, День Замирення, 11 листопада, або в найблищий понеділок, і День Різдва Христового.

Січень - January

— має 31 днів —

Дні		Українські свята	Латинські свята
П	1	Боніфатія муч.	**Новий рік 1934**
В	2	Мч. Ігнатія Бог.	Імени Ісус
С	3	Уляни мч.; Петра митр. Київ.	Геновефи д.
Ч	4	Вмч. Анастасії	Евгенія
П	5	10 мч. на Криті	Телєсфора м.
С	6	Навеч. Різдва. Евгенії.	**Трох Королів**
Н	7	**Різдво Христове**	**1 по З. К.** Св. Род.
П	8	**Соб. ПБ., Йосифа**	Северина
В	9	**Стефана првмч.**	Юліяна, Василіси
С	10	20 тис. муч. в Никомидії	Івана Добр. еп. м.
Ч	11	14 тис. уб. у Вефл.	Гиґіна папи м.
П	12	Анисії, Зотика мч.	Аркадія, Ернеста
С	13	Меланії пп.	Леонтія еп.
Н	14	**Н. Рік. Н.Р.О.Г. Вас. В.**	**2 по З. К.** Ілярія
П	15	Сильвестра	Павла Пуст.
В	16	Малахії	Маркила п. м.
С	17	Собор 70 Апостолів	Антонія ав.
Ч	18	Навеч. Богоявл. Теоп.	Прест. св. Петра
П	19	**Богоявлення Господне**	Марія м., Канута
С	20	Св. Івана Хрестителя	Фабіяна і Севаст.
Н	21	**32 Нед. по З. св. Д.** Ґеорґія	**3 по З. К.** Агнети
П	22	Полієвкта мч.	Вінкентія м.
В	23	Григорія Ніс.	Раймунда
С	24	† Теодосія Великого	Тимотея еп. м.
Ч	25	Мч. Татіяни	Нав. Ап. Павла
П	26	Мч. Єрміла, Страт.	Полікарпа еп. м.
С	27	ОО. в Сінаї.	Івана Золот. еп.
Н	28	**Нед. Митаря і Фар.** Павла Г.	**Старозап.** Фляв.
П	29	Покл. ок. св. Петра	Франца Салез.
В	30	† Антонія Великого	Мартини д. м.
С	31	Атанасія і Кирила Олекс.	Петра з Ноляско

ЗАПИСКИ:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА СІЧЕНЬ.

Від 1 до 7 погідно, але зимно; 8 — 13 стає лагіднійше й падає трохи снігу; 14 — 18 трошки мякше; 19 — 23 стає дуже зимно; 24 — 27 заверюхи; 28 — 31 стає трошки мякше.

Лютий - February

— має 28 днів —

Дні		Українські свята	Латинські свята
Ч	1	Прп. Макарія	Ігнатія еп. м.
П	2	† Евтимія Великого	**Мат. Б. Ґромн.**
С	3	Максима, Неоф.	Власія еп. м.
Н	4	**Нед. Блуд. Сина.** Тимот. ап.	**Мясоп.** Вероніки
П	5	Климентія	Аґати д. і м.
В	6	Пр. Ксенії	Тита еп., Дороти
С	7	† Григорія Богослова	Ромуальда ав.
Ч	8	Ксенофонта й ин.	Івана з Мати
П	9	† Пер. мощ. Івана Зол.	Апольоні д. м.
С	10	Пп. Єфрема Сирина	Схолястики д.
Н	11	**Нед. Мясоп.** Ігнатія Богон.	**Запуст. П. МБ. Л.**
П	12	**Трьох Святителів**	7 Основ. Серв.
В	13	Кира і Івана	Григорія II папи
С	14	Мч. Трифона	**Попел.** Валєнтого
Ч	15	**Стрітення Господне**	Фавстина і Йов.
П	16	Симеона й Анни	Юліяни д. м.
С	17	Ізидора	Юліяна Каппад.
Н	18	**Нед. Сиропуст.** Мч. Агати	**Вступ.** Симеона
П	19	Вукола, Юліяна	Ґабіна м.
В	20	Пр. Партенія	Льва еп.
С	21	Вм. Теодора Страт.	Фелікса еп.
Ч	22	Мч. Никифора	Марґарети з К.
П	23	Харлампія, Порф.	Петра Дамяна еп.
С	24	Власія	Матея ап.
Н	25	**Нед. 1 посту.** Мелетія еп.	**Суха.** Кесарія
П	26	Пп. Мартиніяна	Віктора
В	27	Прп. Авксентія	Александра м.
С	28	Ап. Онисима, Євсевія пуст.	Теофіля м.

ЗАПИСКИ:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЛЮТЕНЬ.

Від 1 до 9 мягко й падає сніг; зимно; 21 — 28 стає мякше. Опісля 10—12 стає зимнійше; 13—20 дуже падає трохи дощ.

Березень - March

— має 31 днів —

Дні		Українські свята	Латинські свята
Ч	1	Памфила мч.	Альбіна
П	2	Теодора вмч.	Сиплікія
С	3	Льва	Кунегунди ціс.
Н	4	**Нед. 2 посту.** Ап. Архипа	**Глуха.** Казимира
П	5	Льва еп., Агатона	Адріяна
В	6	Пп. Тимофія, Євстратія	Перпетуї і Феліц.
С	7	Мч., що в Євгенії, Маврикія	Томи з Акв.
Ч	8	Полікарпа	**Сух.** Вінцен. Кад.
П	9	† 1 і 2 найд. гол. Івана Хр.	Франціски Рим.
С	10	Тарасія еп.	40 Мучеників
Н	11	**Нед. 3 посту.** Порфирія еп.	**Середоп.** Конст.
П	12	Прокопія	Григорія В.
В	13	Василя еп., Марини й Кири	Христини д. м.
С	14	Евдокії прпмч.	Матильди ціс.
Ч	15	Теодота	Климента Двор.
П	16	Евтропія, Кл.	Киріяка м.
С	17	Гарасима	Патрикія еп.
Н	18	**Нед. 4 посту.** Мч. Конона	**Чорна.** Кирила
П	19	42 муч. в Аморії.	**Йосифа Обруч.**
В	20	Василія Єфрема, пп. Павла	Евфимії д.
С	21	**Поклони.** Теофілякта еп.	Венедикта ав.
Ч	22	† 40 мч. в Севаст.	Катерини шв.
П	23	Кондрата	**М. Б. Страд.**
С	24	Софронія	Гавриїла Арх.
Н	25	**Нед. 5 посту.** Теофана пов.	**Квіт. Благ. ДМ.**
П	26	Никифора	Емануіла м.
В	27	Пп. Венедикта Нурс.	Івана Дамаск.
С	28	Св. Олександра мч. Апулія	Івана Капістр.
Ч	29	Мч. Савина, Юліяна	**Вел. Четв.** Кир.
П	30	Алексія ч. Б.	**Вел. Пят.** Квір.
С	31	Лазарева Суб. Кирила Єр.	**Вел. Суб.** Баль.

ЗАПИСКИ:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА БЕРЕЗЕНЬ.

Від 1 до 5 стає зимнійше; 6 — 10 стає дуже зимно; 11 — 18 стає теплійше, слота й дощ; 19 — 25 сухі й дуже лагідні дні; 26 — 31 зимні ночі.

Квітень - April

— має 30 днів —

Дні		Українські свята	Латинські свята
Н	1	**Нед. Квітна.** Хрисанта	**Воскр. Хр.** Гуґона
П	2	Івана мч., Сергія	**Світл. Пон.** Фран.
В	3	Якова ісповід.	Ришарда еп.
С	4	Василія священмуч.	Ізидора еп.
Ч	5	**Вел. Четвер.** Нікона	Вінкента Фер.
П	6	**Вел. Пятниця.** Пп. Захарія	Келестина папи
С	7	**Вел. Субота. Благовіщення**	Епіфанія
Н	8	**Великдень**	**1. Біла.** Діонізія
П	9	**Світлий Понеділок**	Марії Клеоп.
В	10	**Світлий Вівторок**	Езекіїла пр.
С	11	Марка і Кирила	Льва В. пап.
Ч	12	Івана Ліств.	Юлія пап.
П	13	Іпатія еп., Йони митр. київ.	Герменеґільда м.
С	14	Марії Єгип.	Юстина м.
Н	15	**Нед. Томина.** Пп. Тита	**2 по В.** Анастазії
П	16	Никити	Венедикта Й. Л.
В	17	Пп. Йосифа співця.	Анікита папи
С	18	Жч. Агатопода й Теодула	Аполонія м.
Ч	19	Євтихія арх. Конст.	Льва папи
П	20	Юрія еп. Мітилен.	Теодора
С	21	Ап. Іродіона	Анзельма еп.
Н	22	**Нед. Мироносиць.** Мч. Євпс.	**3 по В.** Сотера
П	23	Мч. Терентія Африкана	Войтіха еп.
В	24	См. Антипи еп. Пергам.	Феделіса
С	25	Іссака Сирина, Василя Пар.	Марка ев.
Ч	26	Св. Артемона, мч. Гомаїди	Клита і Марка
П	27	Св. Мартина	Петра Кан.
С	28	Ап. Аристраха, Трофима	Павла від Хр.
Н	29	**Нед. Розслабленого.** Ірини.	**4 по В.** Петра
П	30	Симеона еп. Перс.	Катерини Сієн.

ЗАПИСКИ:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА КВІТЕНЬ.

Від 1 до 7 лагідно; 8 — 13 стає тепліще; 14 — 18 дощ і гремить; 19 — 24 хмарно й перепадає хвилево дощ; 25 — 30 стає зимнійше, в ночі примозки.

Травень - Мау

— має 31 днів —

Дні		Українські свята	Латинські свята
В	1	Пп. Івана, Кузьми Халк.	Филипа і Якова
С	2	Пп. Івана, Юрія сп.	Атаназія еп.
Ч	3	Пп. Теодора, Трихіни	**Цар. К. П.**
П	4	См. Януарія та ин.	**Знайд. св. Хр.**
С	5	Теодора Сикеот., Віталія	Пія V. Моніки
Н	6	**Нед. Самарянки. Вм. Юрія .**	**5 по В.** Івана в О.
П	7	Мч. Сави Стратил.	**Хр. дні.** Флявії
В	8	† Ап. єв. Марка	Станислава еп.
С	9	См. Василя Амас.	Григорія Наз. еп.
Ч	10	Ап. Симеона, Стефана печ.	**Вознесен. Госп.**
П	11	Ап. Язона і Сосипатра	Францішка з Гіер.
С	12	Мч. 9 у Кизиці	Панкратія, Нерея
Н	13	**Нед. Сліпородж.** Ап. Якова	**6 по В.** Серватія
П	14	Пр. Єремії; см. Макарія	Боніфатія
В	15	Атанасія Вел. еп. Ол.	Івана зі Салі
С	16	† Теодосія печ., мч. Тимот.	Бл. Андрея Боб.
Ч	17	**Вознесення.** Пм. Пелагії.	Пасхаліса
П	18	Вм. Ірини; пп. Адріяна	Венанція м.
С	19	Пв. Йова Многостр.	Петра Кел. пап.
Н	20	**Нед. св. Отців.** Зявл. Ч. Хр.	**Сош. св. Духа**
П	21	† Ап. єв. Івана Богослова	Пон. св. Духа
В	22	† Пер. мощей Миколая чуд.	Юлії д.
С	23	† Ап. Симона Зилота	Дезідерія еп. і м.
Ч	24	Рівноап. Кирила і Методія	ПДМ. Спом. вір.
П	25	Епіфана еп. Кипр.	Урбана
С	26	Мч. Глікерії діви	Филипа Нер.
Н	27	**Зелені Свята: св. Тройці**	**Св. Тройці.** Беди
П	28	**День св. Духа**	Августина
В	29	Теодора освяч.	Марії Магд. з П.
С	30	Ап. Андроніка й Юнії	Фелікса папи м.
Ч	31	Мч. Теодота Анкір. і 7 дів	**Боже Тіло.** Петр.

ЗАПИСКИ:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ТРАВЕНЬ.

Від 1 до 7 хмарно й перепадає дощ; 8 — 11 стає зимнійше; 12 — 13 теплійше; 14 — 16 сильні вітри; 17 — 20 ясні соняшні дні; 21 — 31 стає холодно. Погода змінлива.

Червень - June

— має 30 днів —

Дні		Українські свята	Латинські свята
П	1	См. Патрикія еп.	Бл. Якова Стр. еп.
С	2	Мч. Мч. Талалея, Олексія	Садока і Тов. м.
Н	3	**Всіх Святих.** Рівноап. Конст.	**2 по С.** Кльот.
П	4	Мч. Василіска, Володим.	Квірина
В	5	Сп. Михайла Синад.	Боніфатія
С	6	Пр. Симеона Дивногор.	Норберта еп.
Ч	7	Знайдення (3-те) Гол. Ів. Х.	Роберта еп.
П	8	Ап. Карпа, вм. Юрія нового	Пр. Серця Іс.
С	9	См. Терапонта Сербс.	Феліціяна м.
Н	10	**Нед. 2 по З. св. Д.** Микити	**3. по С.** Марґар.
П	11	Мч. Теодосії діви Тирськ.	Варнави ап.
В	12	Пр. Ісаакія Далм.	Івана Фак.
С	13	Ап. Ерма, мч. Ермія	Антон. з Пад.
Ч	14	Мч. Юстина Філос.	Василія еп.
П	15	См. Івана Сучавського.	Бенона
С	16	Мч. Лукіліяна і ин.	Івана Фран. Редж.
Н	17	**Нед. 3 по З. св. Д.** Митроф.	**4 по С.** Марк̆іяна
П	18	См. Доротея еп. Тир.	Ефрема діяк.
В	19	Еп. Висаріона, Іларіона	Юліяни Ф.
С	20	Мч. Теодота Анкір.	Сильверія пап.
Ч	21	Мм. Теодора Страт.	Альойзія Ґонз.
П	22	Кирила арх. Алекс.	Павлина еп.
С	23	См. Тимофія Прус.	Аґріпіни
Н	24	**4 по Зісл. св. Д.** Ап. Вартол.	**5 по С.** Різд. Ів.
П	25	Пп. Онуфрія Вел.	Вільгельма ав.
В	26	Мч. Акилини, Анастасії	Павла і Івана м.
С	27	Пр. Єлисея, Методія патр.	Владискава кор.
Ч	28	**Пр. Амоса, мч. Віта**	Ірінея еп.
П	29	Тихона еп. Амафун.	**Петра і Павла ап.**
С	30	Мч. Манвїла, Савела	Пам. св. Павла

ЗАПИСКИ:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЧЕРВЕНЬ.

Від 1 до 4 сухо й тепло; 5 — 9 громовиця й зливні дощі; 10 — 19 холодно, перепадає дощ і гремить; 20 — 23 знову теплійше; 24 — 30 зливні дощі й громовиця.

Липень - July

— має 31 днів —

Дні		Українські свята	Латинські свята
Н	1	**5 по З. св. Д.** Мч. Леонтія	**6 по С.** Кр. І. Хр.
П	2	† Ап. Юди, брата Господ.	Посіщ. ПДМ.
В	3	Мч. Методія Патар.	Анатолія еп.
С	4	Мч. Юліяна Тарс.	Теодора еп.
Ч	5	Євсевія смч. Самосат.	Антонія Мар.
П	6	Мч. Агрипини та инш.	Лукії мч.
С	7	**Різдво Івана Предтечі**	Кирила і Методія
Н	8	**6. по Зісл. св. Духа.** Февр..	**7 по С.** Єлисав.
П	9	Давида Солун., Івана еп.	Вероніки
В	10	Самсона странопр.	7 Братей м.
С	11	Беср. Кира й Івана	Пія І пап.
Ч	12	**Ап. Петра і Павла**	Івана Ґв.
П	13	Собор 12 Апостолів	Анаклита п. і м.
С	14	Беср. Кузьми й Демяна	Бонавентури
Н	15	**7 по Зісл. св. Д. Пол. риз**	**8 по С.** Генрика
П	16	Мч. Гіяцинта, Діомида	МБ. Шкаплір.
В	17	Андрія Крит. пр. Марти	Алексія
С	18	Сергія Радон. Атанасія аф.	Симеона з Л.
Ч	19	Діви Уляни Ольшан.	Вінк. з П.
П	20	Пр. Хоми Малеїна, Акакія	Чеслава
С	21	Вм. Прокопа.	Пракседи д.
Н	22	**8 по Зісл. св. Д.** Смч. Панкр.	**9 по С.** Марії М.
П	23	† Пр. Антонія печ.	Аполінарія еп.
В	24	Мч. Євтимії, бл. кн. Ольги	Кенеґунди кор.
С	25	Мч. Прокла й Іларія	Якова ап.
Ч	26	Собор арх. Гавриїла	Анни
П	27	Ап. Акіли, мч. Юста	Рудольфа Акв.
С	28	† Володимира, Вел. кн.	Віктора п.
Н	29	**9 по Зісл. св. Д.** Смч. Атин.	**10 по С.** Руфіна
П	30	Вмч. Марини, Іринарха	Марти д.
В	31	Мч. Гіяцинта амастрид.	Ігнатія Льойолі

ЗАПИСКИ:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЛИПЕНЬ.

Від 1 до 3 дуже тепло; 3 — 7 зливний дощ і громовиця; 8 — 13 не так тепло, як попереднього тижня; 14 — 16 дощ і бурливо; 17 — 20 теплійше; 21 — 23 дуже лагідно й сухо; 24 — 28 хвилеві дощі й громовиці; 29 — 31 сухо.

Серпень - August

— має 31 днів —

Дні		Українські свята	Латинські свята
С	1	Пр. Макрини, пр. Дія	Петра в оков.
Ч	2	† Прор. Іллі Авраамія Гал.	МБ. Ангел.
П	3	Симона Юрод. Івана стовп.	Найд. св. Стеф.
С	4	Рівноап. Марії Магдалиин	Домініка
Н	5	**10 по Зісл. св. Д.** Мч. Трох.	**11 по С.** МБ. Сн.
П	6	† Мч. Бориса й Гліба	† Преобр. Госп.
В	7	† Прав. Анни (матері М. Б.)	Каєтана в.
С	8	Смч. Єрмолая, Єрмипа	Кирияка м.
Ч	9	† Вм. Пантелеймона цілит.	Романа м.
П	10	Ап. і діяк. Прохора	Лаврентія м.
С	11	Мч. Каленика, Серафими д.	Зузанни д.
Н	12	**11 по Зісл. св. Д.** Ап. Сили	**12 по С.** Кляри д.
П	13	Євдокима, мч. Юдити	Гіполита
В	14	Перенес. дерева Хр. Госп.	Евзевія еп.
С	15	Архид. Стефана, Нікодима	**Успення Пр. Б.**
Ч	16	Ісаакія, Далмата й Фауста	Йоакима
П	17	Мч. 7 отрок ефес.	Яцка в.
С	18	Мч. Євсигнія, Василиска	Єлени кор.
Н	19	**12 по З. св. Д. Преображ.** .	**13 по С.** Людвика
П	20	Дометія перс. мч. Марина	Вернарда
В	21	Еміліяна еп. Кизич.	Іванни Фр. Шан.
С	22	† Ап. Матвія, мч. Антонія	Тимотея і тов. м.
Ч	23	Мч. Лаврентія, Сикста	Фил. Б.
П	24	Мч. Євпла діякона	Вартоломея ап.
С	25	Мч. Аникити, Фотія й и.	Людвика к.
Н	26	**13 по З. св. Д.** Максима	**14 по С.** МБ. Чен.
П	27	Пр. Михея, Теодосія печ.	Йосифа Каляс.
В	28	**Успіння Пресв. Богородиці**	Августина еп.
С	29	Нерукотв. Образа	Усікн. гол. Ів. Хр.
Ч	30	Мч. Мирона, Стратона	Рожі Ліман.
П	31	Мч. Флора й Лавра, Єрма	Раймунда Нон.

ЗАПИСКИ:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА СЕРПЕНЬ.

Від 1 до 9 тепло й дуже лагідно; 22 — 28 тепло й трохи дощево; 29 — паде трохи дощ; 10 — 14 сухо й тепло; 16 — 21 сухо й стає холоднійше; 31 бурливо й громовиця.

Вересень - September

— має 30 днів —

Дні		Українські свята	Латинські свята
С	1	Андрія Стратил.	Броніслави, Егідія
Н	2	**14 по З. св. Д.** Пр. Самійла	**15 по С.** Стефана
П	3	Ап. Тадея; мч. Васи й дітей	Зенона
В	4	Мч. Агатоника, Зотика	Розалії д.
С	5	Віддання Успіння; мч. Лупи	Лаврентія Юст.
Ч	6	Петра митр. Київського	Захарії пр.
П	7	Ап. Вартоломея й Тита	Бл. Мельхіора
С	8	Мч. Адріяна й Наталії.	Різдво ПДМ.
Н	9	**15 по З. св. Д.** Пп. Пимена	**16 по С.** Петра Кл.
П	10	Мойсея мур. Сави печ.	Николая з Тол.
В	11	**Усічення Голови Ів. Хрест.**	Прота і Якинта м.
С	12	Св. Олександра, Івана й Пав.	Найсв. ім. МБ.
Ч	13	Положення пояса Б. М.	Филипа м.
П	14	Семена стовп.	Воздв. Ч. Хр.
С	15	Маманта мч. Івана постн.	7 Стр. ПДМ.
Н	16	**16 по З. св. Д.** Антипа еп.	**17 по С.** Корнилія
П	17	Вавили еп. Антіох.	Знаки св. Фран.
В	18	Прор. Захарія та Єлисавети	Йосифа з Купер.
С	19	Чудо Арх. Михайла в Хонях	Януарія еп.
Ч	20	Мч. Созонта, Івана арх.	Евстахія м.
П	21	**Різдво Пресвятої Богород.**	Матея ап.
С	22	Св. Богоотців Якима й Анни	Томи з Вілян.
Н	23	**17 по З. св. Д.** Мч. Минод.	**18 по С.** Теклі д.
П	24	Теодори Олександ.	ПД. Викупл.
В	25	Відд. Різдва Б. Матері	Бл. Володислава
С	26	Оновл. храму Воскресіння	Кипріяна і Юст. м.
Ч	27	**Воздвиження Чесн. Хр. Гос.**	Косми і Даміяна
П	28	Вмч. Микити, Порфира	Вячеслава кор.
С	29	Вмч. Евтимії, Віктора	Михаїла арх.
Н	30	**18 по З. св. Д.** Мч. Віри	**19 по С.** Єроніма

ЗАПИСКИ:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ВЕРЕСЕНЬ.

Від 1 до 8 тепло, гремить і падає дощ; 9 — 15 лагідно; 16 — 21 приморозки в ночі; 22 — 29 теплійше, вітряно й падає трохи дощ; 30 хвилевий дощ.

Жовтень - October

— має 31 днів —

Дні		Українські свята	Латинські свята
П	1	Євменія еп. горт., мч. Софії	Бл. Івана з Дуклі
В	2	Мч. Трохима, Саватія	Ангелів Стор.
С	3	Вмч. Остапа, Теопистії	Кандида і Ґерарда
Ч	4	Відд. Воздв.; ап. Кондрата	МБ. Рожан.
П	5	Смч. Фоки Синоп.	Плакида м.
С	6	Зачаття Ів. Предтечі	Брунона ав.
Н	7	Рівноап. Теклі, Копрія	**20 по С.** Марка п.
П	8	Пр. Євфросинії, Сергія Рад.	Бригіди д.
В	9	† Івана Богослова ап. і ев.	Людвика Бертр.
С	10	Мч. Калістрата й вояків	Францішка Борґ.
Ч	11	† Харитона спов.	Еміліяна
П	12	Киріяка анахор., мч. Дади	Максиміліяна ег.
С	13	Смч. Григорія Вірмен.	Едварда к.
Н	14	**20 по З. св. Д. Покров Пр.Б.**	**21 по С.** Каликста
П	15	Смч. Кипріяна й мч. Юстини	Тереси д.
В	16	Смч. Діонісія ареопаг.	Ґерарда Маєллі
С	17	Смч. Ієротея еп. атен.	Марґарети Аляк.
Ч	18	Мч. Харитини, митр. Петра	Луки ев.
П	19	† Ап. Томи	Петра з Ал.
С	20	Мч. Сергія й Вакха	Івана Кант
Н	21	**21 по З. св. Д.** Пр. Палагії	**22 по С.** Уршулі
П	22	† Ап. Якова Алф.	Кордулі д. і м.
В	23	Свято відр. укр. ієрархії	Северина еп.
С	24	Ап. Пилипа, Теофана еп.	Криспіна
Ч	25	Мч. Прова, Тараха	Рафаїла Арх.
П	26	Мч. Карпа й Папили	Евариста пап.
С	27	Мч. Назарія, Гервасія	Фльорентія
П	29	**22 по З. св. Д.** Пр. Євтимія	**23 по С.** Симона
Н	28	Мч. Лонгина сотника	Наркіса еп.
В	30	Прор. Осії; Андрія Крит.	Альфонса Родр.
С	31	† Ап. ев. Луки; мч. Марини	Вольфґанґа еп.

ЗАПИСКИ:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЖОВТЕНЬ.

Від 1 до 3 падає трохи дощ; 4 — 8 холоднійше; 9 — 12 холодно й лагідно; 13 — 17 падає трохи дощ; 18 — 21 холодно й погідно; 22 — 26 хмарно й часто перепадає дощ; 27 — 31 падає хвилевий дощ.

Листопад - November

— має 30 днів —

Дні		Українські свята	Латинські свята
Ч	1	Прор. Йоіля, мч. Аура	**Всіх Святих**
П	2	Вмч. Артема; пр. Артема	День Задушний
С	3	Іларіона Вел., Іларіона Мегл.	Губерта еп.
Н	4	**23 по З. св. Д.** Мч. Олександ.	**24 по С.** Кароля
П	5	Ап. Якова брата Госп.	Захарія і Єлисав.
В	6	Мч. Арети; Арети печ.	Леонарда в.
С	7	Мч. Маркіяна й Мартирія	Бл. Антонія Бал.
Ч	8	**Вмч. Дмитра Солунського**	Готфріда
П	9	Мч. Нестора, Капітолини	Теодора м.
С	10	Мч. Терентія й Неоніли	Андрія з Авел.
Н	11	**24 по З. св. Д.** бл. Марії	**25 по С.** Март. еп.
П	12	Мч. Зиновія й Зиновії	Мартина папи
В	13	Ап. Стахія, Амплія, Наркиса	Станіслава Кост.
С	14	Безср. Кузьми й Демяна	Йосифа еп. і м.
Ч	15	Мч. Акиндина, Пегасія	Гертруди д.
П	16	Мч. Акепсима еп.	МБ. Остробрам.
С	17	Пр. Йоаникія вел. мч. Єрмія	Сальомеї д.
Н	18	**25 по З. св. Д.** Мч. Галакт.	**26 по С.** Романа
П	19	Св. Павла арх. Конст.	Єлисавети кор.
В	20	Мч. 33 Мелітинських	Фелікса Валейз.
С	21	**Собор Архистр. Михаїла**	Введ. в хр. ПБ.
Ч	22	Мч. Онисифора й Порфира	Кекилії д. і м.
П	23	Ап. Єраста, Олимпа	Климента пап. м.
С	24	Мч. Мини, Віктора	Івана від Хр.
Н	25	**26 по З. св. Д.** Івана Милост.	**27 по С.** Катерини
П	26	† Івана Золот. арх. Конст.	Леонарда
В	27	† Ап. Филипа, Григорія	Валеріяна еп.
С	28	Мч. св. Гурія, Самона	Здислави
Ч	29	† Ап. єв. Матвія,	Сатурніна
П	30	Григорія чуд. еп. Неокес.	Андрія ап.

ЗАПИСКИ:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ЛИСТОПАД.

Від 1 до 8 холодно, часто перепадає дощ і гремить; 9 — 14 зимніе; 15 — 17 більш умірковано; 18 — 23 теплійше й лагіднійше; 24 — 27 змінливо; 28 — 30 сніг або дощ.

Грудень - December

— має 31 днів —

Дні		Українські свята	Латинські свята
С	1	Мч. Платона, Романа	Елігія еп.
Н	2	**27 по З. св. Д.** Пр. Авдія	**1 Адв.** Бібіяни д.
П	3	Григорія Декапол.	Франца Ксав.
В	4	**Введення в Храм Пр. Бог.**	Варвари д. м.
С	5	Ап. Филимона, Архипа	Сави еп.
Ч	6	Амфілохія еп. Ікон.	Миколая еп.
П	7	Відд. Введення	Амврозія еп.
С	8	Вмч. Катерини, Меркурія	**Неп. Зач. ПДМ.**
Н	9	**28 по З. Д.** Пр. Аліпія стовп.	**2. Адв.** Леокадії
П	10	Вмч. Якома; пп. Романа	МБ. Льорет.
В	11	Пм. Стефана Нов.	Дамазія пап.
С	12	Мч. Парамона і з им 370	Александра м.
Ч	13	† Ап. Андрія Первозванного	Лукії д.
П	14	Пр. Наума; мч. Ананії	Спіридіона еп.
С	15	Пр. Авакума; п. Івана	Валеріяна еп. і м.
Н	16	**29 по З. св. Д.** Пр. Софонії	**3 Адв.** Евсевія
П	17	Вм. Варвари; Івана Дамас.	Лазаря еп.
В	18	Пп. Сави Освяч.	Очікув. МБ.
С	19	**Св. Миколая арх. Мирл.**	Немезія еп.
Ч	20	Амврозія еп. Медіолян.	Теофіля м.
П	21	Пп. Потапія; ап. Состена	Томи ап.
С	22	Зачаття прав. Анною Пр. Б.	Зенона м.
Н	23	**30 по З. св. Д.** Мч. Мини	**4 Адв.** Вікторії д.
П	24	Пп. Данила Стовп., Луки	Нав. Адама і Еви
В	25	Спиридона еп. Тримиф.	**Різдво Христове**
С	26	Мч. Євстратія, Авксентія	**Стефана**
Ч	27	Мч. Сирса, Левкія	Івана ап.
П	28	См. Єлевтерія і матері його	Дітей убит. у В.
С	29	Пр. Аггея; мч. Марина	Томи еп.
Н	30	**Нед. Праотців.** Пр. Данила	**Н. по Р.** Евгенія
П	31	Мч. Севастія й др.	Сильвестра пап.

ЗАПИСКИ:

ПРЕДСКАЗАННЯ ПОГОДИ НА ГРУДЕНЬ.

Від 1 до 2 загально зимно; 3 — 8 частий дощ і снігові завії; 9 — 15 випогоджується; сухо й зимно; 16 — 22 дуже зимно; 23 — 24 теплійше; 25 — 31 сухо й дуже холодно.

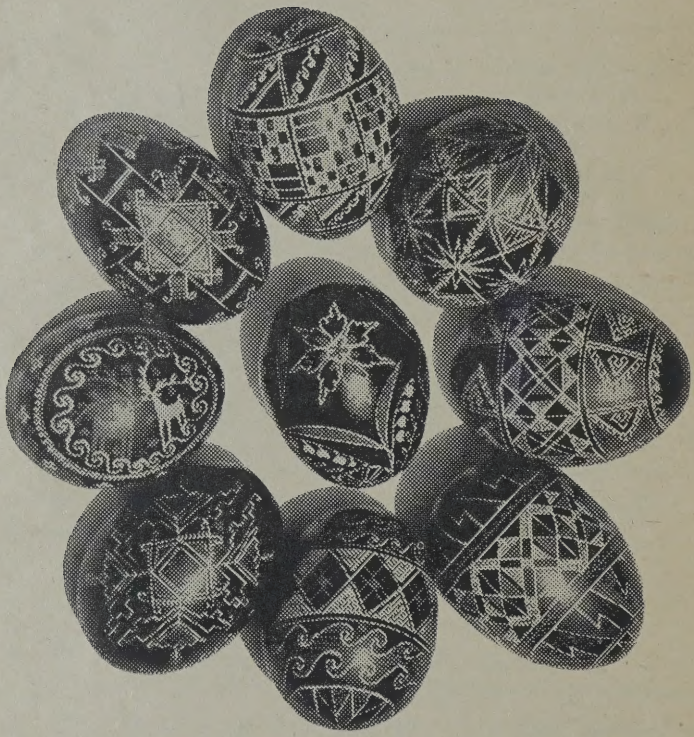

взори українських писанок.

ПОСТІЙНИЙ КАЛЄНДАР

уживаний при означуванню дня в тижні для кождої дати на роки 1801-1980.

А — РОКИ							Б — МІСЯЦІ												В — назва днів						
1801 — — 1900				1901 — — 1980			Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	Неділя	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	Пятниця	Субота
01	29	57	85		25	53	4	0	0	3	5	1	2	6	2	4	0	2	1	2	3	4	5	6	7
02	30	58	86		26	54	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3	8	9	10	11	12	13	14
03	31	59	87		27	55	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4	15	16	17	18	19	20	21
04	32	60	88		28	56	0	3	4	0	2	5	0	3	6	1	1	6	22	23	24	25	26	27	28
05	33	61	89	01	29	57	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0	29	30	31	32	33	34	35
06	34	62	90	02	30	58	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1	36	37					
07	35	63	91	03	31	59	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2							
08	36	64	92	04	32	60	5	1	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4							
09	37	65	93	05	33	61	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5							
10	38	66	94	06	34	62	1	4	4	0	0	2	5	0	6	1	4	6							
11	39	67	95	07	35	63	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0							
12	40	68	96	08	36	64	3	6	0	3	1	5	3	6	2	4	0	2							
13	41	69	97	09	37	65	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3							
14	42	70	98	10	38	66	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4							
15	43	71	99	11	39	67	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5							
16	44	72		12	40	68	1	4	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0							
17	45	73		13	41	69	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1							
18	46	74		14	42	70	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2							
19	47	75		15	43	71	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3							
20	48	76		16	44	72	6	2	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5							
21	49	77	00	17	45	73	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6							
22	50	78		18	46	74	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0							
23	51	79		19	47	75	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1							
24	52	80		20	48	76	4	0	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3							
25	53	81		21	49	77	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4							
26	54	82		22	50	78	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5							
27	55	83		23	51	79	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6							
28	56	84		24	52	80	2	5	6	2	4	0	2	6	1	3	6	1							

ПОЯСНЕННЯ, ЯК НИМ КОРИСТУВАТИСЯ:

Вишукуємо в табелі А рік, якого нам треба і в сій самій лінії в табелі Б вишукуємо число, що лежить у тій самій лінії під відповідним місяцем. До сього числа додаємо дату місяця. Одержане таким робом число вишукуємо в табелі В. День, про який нам ходить, буде під тим числом.

Приклад: Котрого дня в тижні було 1 листопада 1918 року?

Відповідь: В табелі А вишукуємо рік 1918. В тому самому рядку в табелі Б під місяцем листопадом маємо число 5. До нього додаємо дату названого дня 1 і одержуємо число 6. Шукаємо того числа в табелі В, де є назви днів, і находимо його під пятницею. Отже 1 листопада 1918 року було в пятницю. Тим чином можемо дізнатися, в котрім дни тижня сталася яка подія (по 1800 році), коли тільки знаємо її дату (день місяця і рік). З сеї табелі можемо також довідатися, в котрий день тижня ми вродилися.

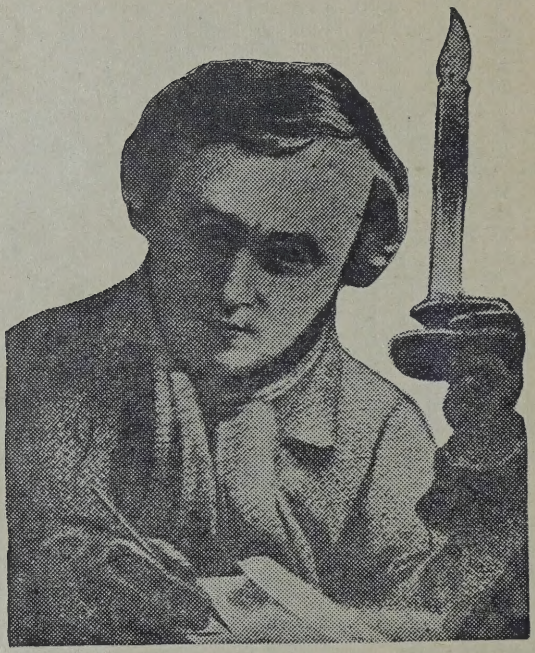

АВТОПОРТРЕТ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Відділ Літературний

Леся Українка

Зновим Роком

До Сестер Українок.

Чи чуєте, сестри-Українки,
Що каже нам рідний наш край?
„Зростав я діточок: тепер кожда
До спільного діла ставай!"

Ви знаєте, сестри, те діло,
Те діло, що здавна над ним
Працюють брати-Українці...
Чи-ж ми не поможемо їм?

Невже-ж і тепер не поможем
Ми їм у тяжкі сі дні,
І вкупі із ними не станем
За рідний наш край до борні?

Завдання велике, святеє,
На нас накладає наш край:
І кожда з нас щиро й охотно
До сього береться нехай!

Ми мусим, щоб силу відняти
Із рук у своїх ворогів,
Зростити дочок-Українок
І щирих Вкраїнців-синів.

Отсе буде тая заплата,
Що в нас вимагає наш край.
Так нумо-ж до праці! І кожда
Всю силу на неї віддай!

Марія Загірня.

Пані САВЕЛЯ СТЕЧИШИН, В.А.,
голова Союзу Українок Канади.
Живе в Саскатуні, Саск.

РОСА

Старий Лазар досвітком сапав грядки. Досвітні пасма витягали сонце на землю, а Лазар потрясав сивим волоссям і спершися на сапу усміхався, бо дуже любив ярий переддень. В сутінках світанку він все малював будучність своїх дітей, внуків і правнуків.

Тихо, птахи співають, а роса їсть ноги. Але сю росу кожда стеблинка так радо двигає на собі мов Божий трунок.

— Ей, ти росо, їла ти мене від дитини; я коло овець плакав від тебе! А як був молодий, то мусів підкочувати білі штани йдучи від дівки, щоби мама не сварила, а як став ґаздою і заходив в збіжжа косити, то ти жерла мене і кусала і боронила перед косою кожде стебло, аби їх ще завтра напоїти своїм різким напитком, але восени ти найгірша, бо забирають від тебе все, кому ти щодня лице мила. Ти так як мама, що не дає своїх дітей.

— Отомся, росо, находив по тобі, отось мене ся наїла, але твоя їдь була так, як мід, що щипає і смакує. Я тебе сімдесять років не проминув ані одного дня, я все чекав ясного сонця і воно велике та ласкаве висушувало мене, а тебе, росо, забирало до неба, щоби вечером зливати, як умліває вся травинка. Ти, Боже, поливаєш всю землю росою так, як ми розсадник. Ех, ти Божа водице, ти давала дужість і здоровля пшеницям та житам, але і я був від тебе дужий та різкий. Баную дуже, що ти мене не будеш заросювати, як ти, святе сонце, родишся.

— — — — — — — —

Глянув на свою білу хату. — О, я з тебе, мій палацу, тихонько дуже виходжу, аби не будити купи внуків. Вони так файно сплять, порозкидаються, що гріх рипнути дверима; їх сон святий, бо їх Бог взяв на свої коліна, на колінах Божих вони ростуть. А стара зараз за мною встає, накриває діти, і ходить, як кітка та лагодить їм сніданок. Мій ласкавий Боже, чим я годен відплатити Твою ласку? Ти мене своїм сонцем, дощем і бурею тримав у силі довгі роки, але мої діти і їх діти жили і росли!

— Але внуки инші, як давно були, в них книжки, в них співанки инші. А дурна стара радується ними та будує Україну; здуріла стара від внуків. Видурюють від неї гроші на театр та на книжки та тягають стару коробку по читальнях, а вона вертає з ними до дому та радується, як дівка.

— Мой, старий, каже, але аби ти видів, який козак наш Тома, у сивій кучмі, у синих гачах, а люди плещуть йому в долоні, а він так говорить як у книжці, а сорочка горить на нім. Ей, якби ти ся хоть раз подивив на них! Я, кажу, старий, щоби ся дивити на таке і не винен тому, що ти з своїми внуками наново дівочиш". „Але ти мені скажи, відки ти гроші маєш на кучми та на сине сукно, та на вогневі сорочки, бо ти така сліпа, як кертиця, ти їм не вишила, від коли ти здуріла з тою Україною, то мені в мошонці все гроші хибують".

— Але внуки не пють, не гуляють і до корчми не йдуть, а гудуть як бжола: Україна, Україна. Малий Кирило підходить мене, як дитину: „Діду, діду, я прочитаю таке файне".

— Та читає, та добре там написано, але я письма не знаю, а лиш через охоту малого сідаю з ним та потакую.

— Вони в мене чемні, най їх Бог

благословить з їх надіями. Вони хотять нового, на те вони і молоді.

З сих дум вирвало його сонце, що зійшло, як золото і стара, що кликала на сніданок.

— Ти вічне сонце, ти знов благословиш мене на сніданок. Там слабий; роса твоя донька не має вже на мені що пити, самі кости. Але в мене внуків богато. Роса має кого обливати своїми перлами. А ти, мамо наша, ясне сонечко, все благослови їх до сніданку.

Старий Лазар росяним листком обтер свої мокрі очі і пішов до хати між внуків.

Василь Стефаник.

Президія і Головний Виділ Союзу Українок на загальних зборах в 1930 р.

Сидять зліва на право: Софія Олесницька, голова філії С.У. у Золочеві; Ольга Гузарева, голова Жіночої Громади в Чернівцях; посолка Мілена Рудницька; Анастазія Кратко, голова Кружка С.У. в Стоянові; Сенаторка Олена Кисілевська. Стоять зліва на право: Софія Мойсейович, секретарка загальних зборів; Стефанія Ломага, член Гол. Виділу; Євгенія Макарушкова, член Гол. Виділу; Марія Струтинська, член Гол. Виділу; проф. Євстахія Тишинська, член Гол. Виділу; Олена Шепарович, місто-голова С.У.; Авва Палій, член Гол. Виділу; Марія Вишковецька, член Гол. Виділу; Др. Дарія Озерович, член Гол. Виділу; Марія Колтуцька, член Гол. Виділу; Софія Федорчак, член контр. комісії; Ірена Домбчевська, голова філії С.У. у Стрию; Ірена Шахова, скарбничка Союзу Українок.

Чи Хочеш Жити Так?

Чи хочеш жити так, щоб дні твої минали,
Як вічно-свіжі молодечі сни?
Щоби думки твої людей всіх так манили,
Як бджіл манить пасучий цвіт весни?

Чи хочеш жити так, щоб ти росла думками,
Щоб ти росла душею з кождим днем?
Чи хочеш жити так, щоб сотні літ горіло
Людство могутніх слів твоїх огнем?

О. Івах.

ХТО ВИНЕН?

Розкажу я, братця, вам через віщо не так швидко й не так повно ширить-ся та квітне театральна справа на Україні нашій Радянській...

Ширитись то вона ширяться, та не так, як би нам хотілося... А нам би хотілося, щоби в кождому селі, при кождій хаті-читальні, а то й просто собі при просторій клуні та був би хороший драматичний гурток, злитий, витриманий, солідний...

Сенаторка ОЛЕНА КИСІЛЕВСЬКА, редакторка часопису „Жіноча Доля".

Щоб так грав, щоб так грав?! Одно слово, ви самі знаєте, щоб як він грав.

Так чого ще нема сього?!

А от послухайте чого....

Розкажу я вам, братця, про випадки з власної практики. А власна практика в мене була, бо нема ж на Україні такої людини, щоб у „театрі" не грала, і не так просто собі грала, а грала „найкраще од усіх"...

І я грав... І, само собою розуміється, „найкраще од усіх"...

— — — — — — — —

Діло було, може, давно, а може, й недавно. Заснували ми аматорський гурток... Артисти всі такі, що „дай тільки показать"...

Було Терешко прийде до школи, де ото й збиралися, стане серед хати й каже:

— Я їм заграю, так їй же Богу, як Садовський! От бачите!

Та всі ми були такі, що... Та куди там?!

Сидиш в школі, доки ото учителька прийде (а вчителька в нас за режісера була) і думаєш:

— Ох і вуса-ж я намалюю! І сорочку яку надіну та сині штани, та червоний пояс?! Куди ото Терешко заграє?! Я їм заграю?!

І артистки такі-ж, як і ми, хороші... Сидять, насіння лускають, перешіптуються одна із другою... Дивляться на Терешка, чи на котрого з нас, а з очей так і стрибає:

— Почекай! Почекай! Ось як я вивяжусь! Ось як я уквітчаюсь! Буде тобі Садовський!

— — — — — — — —

Довго ото ми так ходили, обговорювали все... П'єс чекали. П'єс у нас не було, так вчителька до міста по них послала...

Приїхали п'єси.

Поприлітали ми до школи, аж тремтимо всі...

Показує вчителька п'єси: „Ой не ходи Грицю на вечорниці" і „Невольник".

Почнемо, каже, — з „Ой не ходи Грицю та на вечорниці". П'єса се дуже хороша... Про любов... А що вже ролі?! Особливо для Грицька й для Марусі...

— От як би мені Грицька, — думаю собі.

А Одарка Перепелівна присунулася до мене та: — Я Марусі гратиму, а ти Грицька! От як заграємо!?! Тільки-ж цілуватись не навспражки, а так тільки, щоб губами не притулятися... Губи ніби до губ, а щоб „цмок" — так щоб не зовсім... Добре?

— Добре, — кажу...

— Так ти-ж дивись!

— Ну йдіть, — каже вчителька — до дому, а завтра приходьте — ролі будемо розподіляти...

Цілу ніч не спав я, все думав, які вуса я намалюю... І як ото очі обмалювати, щоб великі були, великі... і ото думаю собі, як я падатиму, коли мене вже Маруся отруїть... Витягнусь, думаю собі, вже витягнусь, так, ніби мене правцем узяло, праву ногу підійму, вона задрожить, як у корчах, а я так жалісно-жалісно до Марусі:

— Марусе! Що ти наробила?!

І вмру.

І засипаючи, кулаком під рядном нахвалявся:

— Підождіть, — мовляв, — я вам заграю!

— — — — — — — —

Другого дня були в школі ми всі дуже зарані, ще вчителька пообідати не встигла...

Ходимо один на одного поглядаємо й ніхто нікому нічого не говоримо.

— Все одно я Грицька гратиму, — кожний сам собі думає...

Все одно я Марусі гратиму, — кожна собі думає.

Вийшла вчителька...

— Ну, хлопці й дівчата, давайте будемо ролі призначати... Марусю, значить, грати-му я...

Зирк я на Одарку на Перепелівну:

— От тобі, думаю, й „цмок так, щоб і не зовсім"...

А дівчата всі — так ніби ото бжоли, коли на них димом пхукнути... Голови в плечі повтягали й на корсетки собі дивляться...

— А от ти, Одарко Перепелівно, — вчителька до Одарки, — Дарину гратимеш... Роля невеличка — ти з нею й справишся як слід...

Дивлюсь: сопе, моя Одарка... А потім:

— Не гратиму я, мабуть!? Мені ніколи... Мати казали, щоб коноплі до посту, щоб допрясти...

Встала Одарка й вийшла...

А за нею всі дівчата з хати — шаміль-шаміль-шаміль...

Залишилися самі хлопці...

— Що се таке з дівчатами? — вчителька питає...

— Хто й зна...

— Ну, що-ж давайте за чоловічі ролі. Грицька погодився грати фельдшер з Декайлівки. Він дуже хороший артист... А хто-ж із вас хлопці на Потапа та на Хому?... Та до мене:

— Може, ти, Остапе, Потапа заграєш! Із ножем він ото на Грицька накидається...

— А я думав, що я-б Гр...

— Ні, Грицька ти не вдереш... То дуже трудна роля... Там трагізму з драматизмом богато... Тобі більше Потап підходить...

— Ні, — кажу, — мабуть я не грати-му. На тім тижні, батько казали, під хуру треба їхати... Пшеницю до міста повеземо! Грайте самі...

І пішов... І думав всю дорогу:

— Потапа я їм гратиму?! Хай самі грають!

І всі хлопці пішли...

І правильно зробили...

Що-ж їм маленькі ролі грати, чи що, коли кождий із них може найкраще Грицька заграти...

Не краще, положим, ніж я, а всеж таки...

І не вийшла в нас вистава...

— — — — — — — —

Хто тут винен? Думаєте, вчителька?

Ні!

П'єса винна. Автор винен.

Коли вже ти пишеш п'єсу, пиши так, щоб усі головні ролі були! Хіба тобі не все одно, як пишеш! Так чого-ж ти одному велику ролю пишеш, головну, а другому другорядну, маленьку...

Тепер брат-рівність!

А через авторів і вистави часто не відбуваються...

Театральна справа страждає...

— — — — — — — —

Так от, братця, хто винен!

Остап Вишня,
зі збірки „Вишневі Усмішки".

В ДЕНЬ ЛИСТОПАДОВОГО СВЯТА

Я ішла білим привидом поміж могили поляглих героїв. Полинялі квіти схиляли свої голови, вітер хороводом проводив, а трави молитви шептали. Ті молитви жайворонок ніс у небесну синяву і розстеляв на престолі Всевишнього.

Тут між могилами я побачила сніжно-білу постать, котра взяла мене за руку і поміж хрести проводила. Шептала до мене слова, котрі так і падали на моє серце, як сніжинки на зелену траву. Ті слова-сніжинки холодили його і топились на нім та спливали кровю на землю.

Постать говорила до мене:

Я Воля народу твого. Я кохаю його, так люблю його, що покинути не можу. Бо я на Чорному морю виколихувалась, на Дніпрові проходжувалась, на степах широких виростала.

Твій нарід занапастив мене, як хлопчина нерозумний забавку свою. Через незгоду між собою він утратив мене. Сусіди лихі закували мене і туга настала в народі.

А сини батьків на міжусобиці зійшли. Другі на службу чужим стали. Треті забули за все і манівцями пішли. — А отсі, отсі полягли в моїй обороні.

О, слухай уважно. Бо вони чують все, і чекають великої години. З ними Богун, Хмельницький, Шевченко, Залізняк, Франко та Гонта наслухують великої години. А могили отсі навівають тугу в серця всіх живих та грядущих. А дух мучеників отсих. мучить снами всіх кволих та недбалих.

Іди духом і ти. Іди від села до села. Іди в даль, степами і за море. Клич всіх до праці, щоб віддати останню жертву за велике сподіване. Йди і скажи їм всім, що на них рішаєсь справа. Що вони мають створити нагоду. Вони мають отворити дорогу до кращої будуччини. Іди, і полями день в день сій слово своє, та не дай надії вмирати.

Ось я іду і сію слова свої. Може зійдуть і виростуть колись...

Галька Дністрова.

Жіноче Товариство імени Ольги Кобилянської, Саскатун, Саск.

„ЗВІЗДИ"

Прокіп Настюк з своєю жінкою Марфою добре жили. Вона добра ґаздиня була, і в хаті і в полі визнавалася так, що зовсім можна було на ню спуститися. Було як піде ранком з чоловіком в поле, то чи при жниві, чи при сапанню бараболі, чи в праці коло кукурузи, так увихалася, що за доброго мужчину доробиться. І дробу не аби якого в неї буває. Як хто що в селі ліпшого з нього хоче мати, то лиш до Марфи Настючки най вдасться. Лише як у полі пополуднують, то вона любила під якою деревиною, а як такої не було, на межі кукурузянки прилягти і там спічнути, а часом навіть нехотячи і придріматися. Коли-ж опісля її той час мине, вона мов попечена, зрівається і знов до роботи береться.

І так все і всюди, хоча того в них і не конче так потрібно. Дітей в них один дванайцять-тринайцять літний хлопчина — Ільо — і коли Господь дасть життя, то може — може вдаруються за якийсь час і другим або і донькою. Все в руках того, що керує цілим світом; лиш праці не кидати, тої праці, що одна держить чоловіка, наче-б хліб насущний на землі, і робить з нас таке, ніби на взір Господа похоже.

— — — — — — —

Одної ясної літньої днини випровадив Прокіп одну гарну штуку товарини — вола — зі своєї стайні, вивів на ярмарок в місто і продав її.

В повороті вступив до якоїсь коршми і, хоч не був пяницею, підпив собі з потайного вдоволення, що добре продав штуку і в добрі руки, бо до пари другому ґазді до плуга. Коли в нього ноги оказалися за отяжілі, він приспав там. Вернувши до дому, він ще і рано досипляв, бо голова в нього, як йому здавалося, була неначе заморочена. Коли врешті встав, вийшов на подвіря і там з жінкою здибався, що саме вернула з поля, куди вислала хлопця з прочою худобою і вівцями.

На його заспаний вид з розбурханим волоссям, але впрочім, як свідчили спокійні очи, тверезий, її перше питання було, як продав вола, за кілько, кому і чому з поворотом опізнився. Він почухався і відповів, що так йому сим разом випало, що стрінувся з людьми з сусідних сіл, забалакався, бо про всяке його допитували, як і він їх, по чарці один другому платили... і от чому забарився.

— А де гроші? — спитала Марфа.

— Гроші? Тут, — відповів Прокіп і вдарив по чересі, яким був обперезаний.

— Покажи, чоловіче, нехай перерахую.

Чоловік всунув руку в черес, пошпортав там і жахливо витяг руку з нього назад. Його лице покрилось бліді-стю.

— Нема їх...

— Як то нема, шукай ліпше.

Прокіп знов втопив руку в то саме місце і витяг її, як і перше, порожну.

— Нема... згубив. Марфо, хіба згубив; але як се може бути?

Він оглянувся округ себе безпомічно, збовваніло.

— Знаю, жінко, напевно що були, бо лиш тут я гроші все тримаю і тут їх по продажі всунув, бо тут найпевнійше.

Марфа стояла коло нього неменше залякана, як він, і її пальці мимоволі укладалися як до молитви.

— Ти мав їх загубити, чоловіче... а може й з рук випали, ти був пяний, Прокопе, ти був пяний — ото заробив!

— Не був пяний, одну-дві порційки випив, тай зараз-же „пяний", зараз „заробив"...

— То де ділися? Мені ти їх не передав і я їх від тебе і не вкрала, сам десь затратив з такими, як сам, і тепер ади!... шукай... Як ти ішов з биком, я тобі казала: уважай на гроші, Прокопе, в місті глота, злодії, стиск, один говорить-ластиться, другий приступає-підслухує, а третий дивиться, щоб ти лише на хвильку голову від нього відвернув — і гроші вже в його руках. Світ не такий дурний, як ми чоловіче. Мене аж не було, що ти не хотів мене з собою брати.

ОЛЕНА ДОБУШ-ЛОТОЦЬКА,
голова Союзу Українок Америки.

Вона обернулася і відійшла гострим ходом від нього, подавшись копати бараболі.

Прокіп стояв якийсь час мовчки і дивився в одно місце на землю, неначе воно мало розділитися і відти втрачену річ викинути; відтак погнав очима за жінкою і похитав зловіщо головою. Наговорила, намолола, зробила з нього і тумана і пяницю, решту замкнула за зубами і присіла преспокійно бараболю копати. Се жінка так робить, як на чоловіка нещастя впаде? Жінка не инша, як шлюбна. Як би він був винен, що гроші щезли. За черес упхав і щезли. Куда іти і де їх шукати? Розповість кому, скажуть, що протратив, пропив і инше таке, що в голову не піде, ба і висміють ще поза плечі.

Він похитує головою і звертає кудись дальше. Марфа з поміж бараболі здіймає голову і кличе:

— А куди знов? Бери косу та йди і накоси трави для телят! Видиш я не данцую.

Він сплюнув.

— Ти лиш не мельдуй мені богато, бо я який тепер добрий, то як зберу тебе до данцу, то — попамятаєш.

Марфа, здавалося, засміялася:

— Іди межи ту кумпанію, десь розклав гроші за бика, найми музику і данцуй сам, а ні, — додала голосніше, — утопи голову у зимну воду, протверезишся і відтак говори.

Чоловік обернув голову:

— Ти ще говориш богато? Я прийшов пізно, то правда, лиш не давно встав і думаю про них, знаю раз, щом не пропустив. Але ти? Чи ти була цілий час в дома, як мене не було? Дозирала хати? Де хлопець? В поле кажеш? Ге? Знаю я тебе. Знаю, що як мене нема в дома, ти балачки шукаєш. Тай не з жінками. Є один, що з ним все при перелазі постоюєш. Письма з почти доносює. Ге, ге, твою фіну за жінку має; і все заходить по вуглик з печі — цигару закурити, то з орудкою від неї, бо попри нашу хату йому дорога на

почту іти. Мой, мой, хто вас не знає, які ви добрі, як чоловіки за собою ворота зачиняють. Я дурний бю собі голову, де гроші мені з череса щезли, а вона вибрала від мене гроші, як я спав і з ним поділилася. От що, — куди дорога в ліс, тай бий собі довго голову, де гроші. А вона з ним поділилася, ех!

Марфа, як поцілена, нараз перед ним зявилася. Розсипала бурхливо бараболі, що аж скотилися з його ніг і підняла пястук:

— Таке ти мені вповідаєш? За мою щиру працю, за мое вірне серце для тебе і твоєї дитини ти мені таке баламутиш? Добре. Але пожди, прийде час і ми порахуємося. Не будеш ти мені таке вдруге говорити.

— А-гий га. Джіяно,.. гей-га... квітуле... не знаєш куди ступати?

Кілька штук худоби увійшло на по-

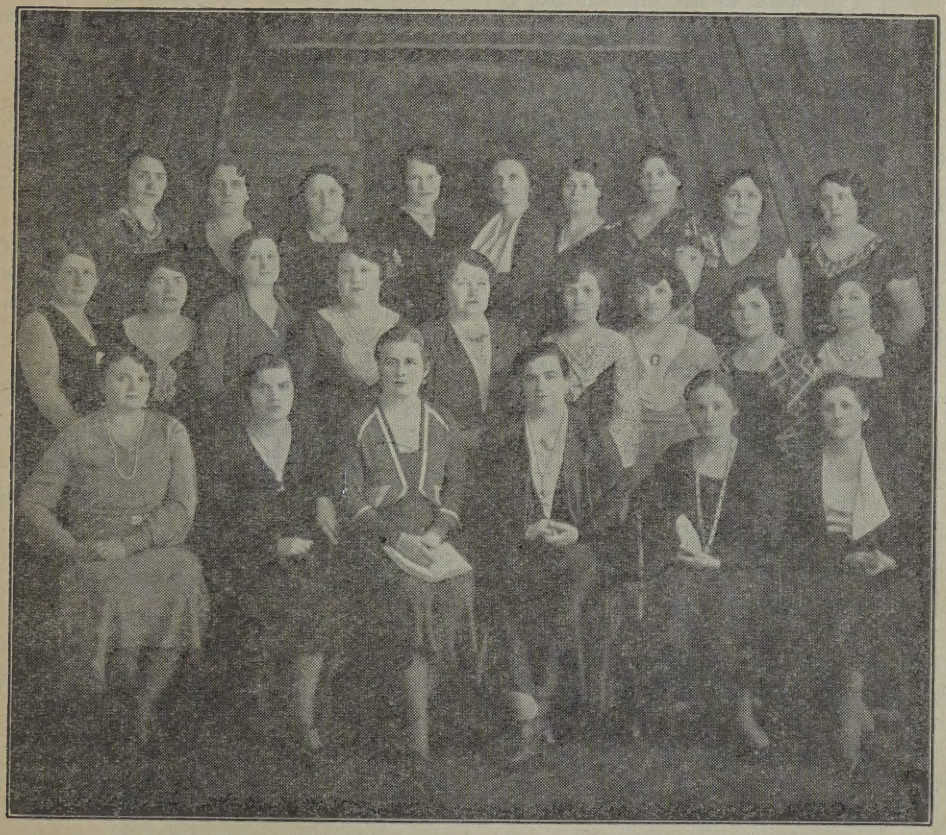

Головна управа Союзу Українок Америки і членкині Конгресового Комітету.

дворя, звернулося просто до жолоба недалеко керниці і почало пити воду. Між ним зявився дванайцять-літний хлопчина, син Ілько, з батіжком в руках. Він поводився між товариною ніби дорослий. Одну корову поплескав, другу підогнав до води і намовляв нестливо того трунку напитися, що не

пожалує, а з вівцями говорив мов з собі рівними. Коли з усіма упорався, загнав до стайні на їх місце, він, побачивши батька в дверях хати, підбіг квапно до нього.

— А що продали вола, неню? За кілько? Купили може иншу штуку? Безрогу, як була бесіда?

Всі ті питання виговорив майже всі враз. Він заглянув цікаво батькови в лице, а коли сей не обзивався і лиш з насупленими бровами, оглянувся за чим-то в хату, він відгадав, що щось не в порядку і спитав:

Що є, неню?

— Що мало-б бути?

— Та я не знаю. Питаю вас!

— Питай твою маму; вона все знає.

Хлопчина відступив від хати і приступив до матері.

— Чого неньо гнівні? — спитав півголосом.

Мати обтерла верхом руки по очах і відповіла:

— Згубив чи протратив гроші за бика і чіпає мене ними.

Хлопчина видивився великими і заляканими очима на матір.

— Йой мамо, як се?

І, не вижидаючи від неї відповіди, він вернувся до батька і станув перед ним.

— Неню, ви всюди шукали за грішми?

— Всюди.

— І нема?

— Нема.

— Що тепер був, неню?

Прокіп здвигнув плечима.

— Я іду в село, а ти уважай, хто прийде в хату і відтак скажи мені.

— Скажу.

Прокіп пішов справді з хати, мати подалася між грядки, щоби тут нарвати зеленини для дробу, а молодий хлопець присів на приспі і, після обіцянки переказати батькові, хто підчас його неприсутности зайде в ню, сидів там витривало і перескубував вовну, відділюючи чорну від білої, щоби мати при паренню її не мусіла сим в послідній хвилі займатися. При тім він заїдав смачно кусок хліба з солониною і кидав по кришці кудлатій собаці, що не відступала з перед нього і не зводила очей з хліба в його руці.

Тишина панувала округ хати і крім лускання праника на недалекім потоці і цвіріньканння пташенят на тині не було чути нічого.

Хлопчині не сходив сумний випадок батька з грішми з ума. Мати казала: Згубив чи протратив гроші за бика і чіпає мене за них.

— Як протратив, коли нічого не купив. Міг лиш загубити і хтось инший найшов. Але... — і тут він нараз застановився. — Чому так спізнився з поворотом? Вони, мати і він, очікували його пізним вечером з ярмарку, а він... де-де, аж опізнено зрання надійшов і відразу кинувся в стодолі на сіно, скинувши з себе сердак і дзьобенку*) в хоромах. Певно батька хтось обікрав, або-або — ні він не годен сей випадок розвязати.

Він глипнув уважно з своєї приспи понад ворота на вулицю і вичікував, що хтось мусить конче на ній показатися. Може.... блиснула йому нараз думка... може хтось найшов неневі гроші і приносить назад, але хтось не надійшов і не показувався і на дальше. Він відбіг живенько до комірчини, укроїв собі ще шматок хліба, вернув назад до роботи і заїдаючи його з не-

*) Дзьобенка — барвна вовняна торбина.

меншим смаком, як передше, рив пальцями у вовні і постановив одно: що буде то буде, але одно буде безпечно; коли-б воно і трапилося, що батько поїде або і пішки піде куди — то з продажею якоїсь худобини, то він не лишить його самого, а прилучиться до нього. Хай він і гнівається, він його не один раз і вилає дурно, але він його

Пані З. МІРНА,
дописувачкак до сторінки Союзу Українок Канади в „Українському Голосі". Живе в Празі, Чехословаччині.

знає, він часом і вдарити вміє, а маму таки любить і не лишить вже від тепер самого... Най-ко, що не лишить.

— — — — — — —

Може зо дві години вичікував молоденький Ілля батька з своєю постановою в душі, майже дві години працювала Марфа в городі і не давала звинним рукам супочинку, відганяючи на силу обидливий і несправедливий закид чоловіка на собі — носила-ж дитя під серцем — аж врешті заскрипіли ворота в окові і зявився він.

— Не був ніхто в хаті? — кликнув строго.

— Ніхто, ніхтогісько, навіть Лабан не гавкнув, неню. Так не був.

— А де мама?

— В городі.

— Най іде сюди...

Прийшла Марфа і з жалю не годна чоловікові в лице подивитися.

Він звернувся до хлопця.

— Витягни фіру з оборогу, випровадь шкапу, я маю кудись їхати.

Хлопчина станув мов вкопаний. х

— Десь їдете, неню?

— Ти ще раз питаєш? Казав їду, то їду. — А до жінки кликнув коротко: — До тебе прийде на ніч моя сестра.

Марфа не обізвалася, лиш коло уст задрожало болюче. Почула плач в горлі. Се сестра мала-би її пазити, чи вона... і не догадала з обиди до кінця.

— Я з вами поїду, неню.

— Не треба.

— Я мушу поїхати.

— Чого?

— Я знаю чого. Візьміть.

— Я казав ні, то ні. В хаті лишися.

Але хлопчина опинився перед чоловіком:

— Я з вами поїду. Сегодня поїду. Візьміть мене, тату. Я добре хочу. Конину на мене оставите.

Прокіп зморщив чоло:

— А підеш ти?

— Піду, але вперед заберіть і я все буду вас слухати.

Двайнайцять-літній хлопець по мужеськи випрямився, подивився батькові щиро в очи і не уступав з місця.

— Куди їдеш, Прокопе? — спитала Марфа, перемагаючи гірке почуття пониження.

— Куди треба, а ти дивися, аби гроші мені найшлися. Я зарубаю тебе, як їх не буде, а врешті коли конче хочеш

знати, куди їду, то я їду в одно місце, де про все розвідаюся.

— Можеш їхати, але бери і Іллю. Як мене маєш рубати, то мені до того його не треба. Господь один знає і мені нема чого правди боятися тай і тебе ні.

Поїхали.

Прокіп шкапину сам жене, а хлопчина сидить з заду за ним на дні воза на сіні і не обзивається жадним словом. Межи родичами щось здоймилося. Мами жаль, бо добра, а неня жаль, бо чує, що і він кривду має, що ніколи таким не бував, як сьогодня.

Коли переїхали майже з годину, він нараз заговорив з даху ясним рівним голосом:

— Неню, відай ми вже виїхали з нашого села, бо я нічого з нього тут не пізнаю. В нашім селі більше кукурузи, а тут що лан, то все пшениці і жита і які файні, як шовк, неню. Де ми і куди ми їдемо? Я так люблю дивитися на поля, вони як та вода. Пшеницю і все то, що так достигло, вже відай хутко треба буде жати.

І тут повторив своє питання: Куди їдуть.

— Їдемо до Су-ва, що ніби пів містини, ніби село. Ще з за доброї пів години і ми будемо на місці.

— Сонце так сліпить, воно десь незабавки буде заходити. Не так?

— Не питай! тільки мовчи! Тихо! Мені не до сонця...

— Що ми будемо в Су-ві робити?

— Не будь такий цікавий.

Молодий Ілля вмовк. Не питав, бо боявся, що неньо ще скаже злізти з фіри і до дому вертати. Тимчасом мав неньо инші гадки. Йому дорадили його сестра і її свекруха поїхати до „брехунки", жидівки, що жила в Су-ві і вислухати, що вона з карт вичитає. Де гроші, що з ними сталося і в чиї руки пішли. І знов їдуть.

Прокіп мовчить, а син його мірить молодими очима загони, лани з пишним хлібом і де небо з землею стикається. Небо — ідуть йому гадки по голові, — то якась велика баня, обнимає навкруги Божу землю і прикриває її собою. Він любить небо. Воно таке ясне, голубе, силує прижмурювати очі, але він все на нім розріжняє. Поодинокі хмарки ніби білі шматинки, що куда то женуть. Де спиняються? Хтоб так міг з ними у висоті гнати.

Нараз картина зміняється. Наче з землі виростають хатки, виявляються чим раз виразнійше і він бачить їх, як вони густіють, як гриби купками під корчами. Неньо вдарив шкапу, щоб скорше підбігала, сонце десь з його очей усунулося, день ніби ще ясний, а все таки і вже не такий надто. Сіріє. Несподівано зявився якийсь чоловік на дорозі і неньо задержав коня.

— Добрий день.

— Добрий вечір, ґаздо.

— А далеко ще до Дудєвої жінки?

— До Дудєвої... Дудєвої, ага тої Дудєвої „брехунки"?

— Акурат до тої.

— Не дуже так. Маєте щось до неї?

— Мав-би.

— Недалеко. Їдьте відси на право першою вулицею, відтак на ліво, тай і дахівками і букатами старої бляхи знов на право, переїдите потім перехрестну дорогу і недалеко неї хата, що покрита. Сто років її буде. Дотримала, а може і більше; похилена на один бік, по тім пізнаєте. Там вона сидить.

— Дякувать! Пізно, вйо!

— Добре здоровля вам!

Прокіп їде, роззирається і тут і там все ще допитуєся за „Дудіхою" і всі ввічливо голосно відповідають, цікa-

Жіноче Товариство при Соборі св. Покрови в Вінніпегу, Ман.

во дивляться, руками розмахують, а дванайцять-літний Ілльо не спускає з вулиці очий.

Нараз кликнув дзвінко:

— Там, неню, там! Я бачу полатаний дах, старий комин ще раз на право... так; от і перехрестна дорога, видите? Я виджу. Ой в однім віконці, воно скривлене в стіні, засвітилося. От, от так-так, неню.

Неньо доїхав, станув, відсунув капелюх з чола, протер чоло, очи і роззирається.

Де-би установитися? Подвіря не обведене, пусте, лиш кілька розпавших і схорохнявілих дощок вказує первісний характер; межи ними грядки з бураками, а далі з поза хати показується ніби садок — дерева— з одною високою старою грушою, що перегнала давно ростом хатину; межи деревами пусто. Від фронту, попри стіни ходили великі гарні кури, ніби чуда на такім місці. Все то бачуть очі Іллі.

Прокіп кинув віжки хлопцеві, котрий лізе поважно на сідавку, а сам вступає в хату в сіни. Тут тихо. Він зближається до одних низеньких дверий. Йому якось ніяково. Хто знає, що буде? І по друге, чи вдома вона? Вона жидівка.

Неповоротним пальцем стукає він. Ніхто не обзивається.

По недовгім ваганню він се вдруге робить, а далі і в третє.

Нараз якось здавлено з середини:

— Хто там?

— Хто?

— Я.

— Я, посторонний чоловік.

Двері відчинилися і на порозі показалася жінка-жидівка темнолиця, середнього віку, з чорними очима і бровами зціпленими низько над носом.

— Вступайте в середину і зачиняйте за собою двері.

Він зробив, як казала і станув.

— Хто вас післав до мене?

— Люди.

— Жінки чи чоловіки?

— Дві жінці.

— Що маєте за справу? Сідайте.

Вона указала певним рухом на лавку і він сів. Його очи впали на блискучі ліхтарі більші і менші на столі, чи на чім то, на коверці по долівці і перед ним на стіні якісь картини, котрі не розпізнавав. Вона не спускала з нього очей і мовчки ждала. Відтак спитала:

— Що вас привело до мене?

— Жура і клопоти.

— Як завше. Не пробували собі самі помочи?

— Не знаю. Така річ нерегельна, що не знаєш ні взад ні вперед.

— Так. Як ніхто не знає, то Дудєва має знати?

— До вас, пані, мене післали. Казали, аби вас просити, абисте кинули у карту. Карта відкриває.

Дудєва похитала многозначуччо головою.

— Я не дивлюся в жадні карти.

— Ні? А казали.

— Ні. Зле казали. Як дивлюся, то лиш для себе. Для другого треба добре заплатити.

— Ей-же! Та що-ж мені робити? Та я заплачу, дурно від вас не хочу. Та я, пані, аби дурно їхав, бив дурно коня, час тратив, а тепер...

Дудєва усміхнулася.

— Я не винна, що вам зле сказали. Як дивлюся в карти, то треба добре заплатити і то з гори. Але я „Дудєва" дивлюся в звізди, розмовляю з ними. Роскажіть як і що, заплатіть з гори і відтак побачимо.

Прокіп видивився зчудовано на жінку. Ніколи не чув, щоб хто з звіздами розмовляв.

— Де ваша фіра?

— На вулиці.

Вона знов похитала головою:

— Тяжко, — сказала.

— Га?

— Може і карта відкриє, але поза картою я можу лиш в ночі з звіздами говорити. Як хочете, переночуйте.

Пані РОЗИНА ДРАҐАН,
бувша касієрка Союза Українок Канади. Живе в Саскатуні, Саск.

Поговорю, поспитаю одної, про що хочете знати і завтра скажу.

— А-я? — чоловік зітхнув.

— Так. Коли, як кажете, не можете собі самі помочи, то буде як просите.

— Але де я вставлю фіру? В мене є і мій хлопець на ній.

— Фіра. Хлопець? Фіра нехай стоїть на подвірю, або і поза хатою в садку, під якоюсь деревиною, все одно. Як стемніє, попробую. Дайте гроші — (вона назвала суму), а він зараз їх витяг і без слова передав.

— Вам тяжко на серцю, — сказала живійше, — я бачу і ви смутні, розкажіть все, як було.

Прокіп порив пальцями у волоссю, поставив капелюх побіч себе. Так і так, казав було так і так. За тільки і тільки продав вола, взяв гроші в ґудз, аби не великийй і всунув, він се добре памятає, якби воно от зараз сталося, всунув за черес от-тут — і показав на черес.

— І кігде не поступали, не пили горівку, не їли нічо, все так на сухо обійшлося?

Прокіп ласнув рукою.

— Поступав до корчми, випив сам дві порції, а опісля випили і моторич з купцем, але не богато, бо він-же не піяк і зїв те, що жінка в дзьобенку на дорогу дала. Кулешу, трохи бриндзі і тільки всего. Ще і цигарку покурили і розійшлися. Купець вола в свою сторону, а він ще трохи в корчмі остався. Були там люде з ріжних сіл та і всіляке вповідали. Там він, коли розійшлися, приляг трохи на лаві і проспався, бо голова в нього була як не своя. Як провиднілося, збудив його арендар і він вернув до дому. Дома скинув сердак, дзьобенку і ліг спати. Коли збудився, жінка спитала за гріши. Він хотів їх її передати, але вже їх не було. І не було і нема. Почалася суперечка, він закинув її, що вона певно передала їх любовникови, хоч і не може се на ню ретельно говорити, бо ніколи його не зраджувала, але в люті, нехай Господь простить, не одно приходить чоловікови на язик. Виїзджаючи до неї сюди, він її сказав: „Шукай гроші, бо як верну, а їх не буде, я тя заріжу". Від коли він на світі, йому таке не лучалося.

Він скінчив свою оповістку і сплюнув люто перед себе.

Дудєха піднялася з крісла, витягнула з якоїсь шафи помазані карти, казала чоловікови вибрати три листки, що він з розвагою зробив, сховала їх назад і сказала:

— Доста, чоловіче. Мені більше не треба. Ідіть на двір справити фіру з хлопцем, як я вам казала, а самі чекайте в он сій другій хаті, де мій чоловік латає черевики і ждіть аж покличу, або дещо скажу. Я гадаю, що все буде добре. Бог добрий, хоч нас нераз і строго карає.

Вона отворила двері сусідної хати, де сидів на стільці якийсь у двоє зігнений мущина і клепав старі чоботи. Вона заговорила до нього кілька слів по жидівськи, і він, не відповівши жадним словом, вказав на невелику лежанку привалену старими черевиками, чоботами і кусками шкіри, ніби запрошав чоловіка там присісти. Але сей не сів, вийшов на вулицю, спровадив фіру з хлопцем, куди наказала ворожка.

— Ти лягай на сіно; на дворі тепло, перекинь на себе сердачину і лежи, доки я не прийду до тебе і не покличу. Сам мушу сидіти в хаті, доки мене сі люди тут не відпустять.

І з тим відійшов.

Хлопець в серцю засумував, але не сказав нічого. Йому стало ніяково самому перебувати на фірі під ніч. Се було перший раз, але що не хотів жадним словом роздражнювати батька, погодився мовчки з тим.

Він закинув віжки розпряженого коня собі поза шию, скорчився в кутику фіри, ледви помітний і ждав. Конина хрупала голосно пахуче сіно коло нього з фіри, а він вслухувався в те. Хрупання вспокоювало його, ніби наділювало домашним теплом і душею рідньої хати.

Мусів терпіти. Просився їхати, привезли і тепер треба видержати до кінця.

Вечірня тишина розлягалася, місяць на небі показався; в недалеких хатинах села то розсвічувалися віконця, то темніли, ніч наче якесь свято наступала.

„Хруп, хруп", гризла конина пашу і то зближалась її головка до нього, то підіймалася. Його якийсь ляк збирав і хоч не міг сказати чого боявся, але і сон його не брався. Він перехрестився і ждав. Його батько сидів в низькій хатині коло шевця повний несупокою і дивного почуття.

Раз Дудєха увійшла і сказала, що ще не могла „говорити". За якийсь час знов зявилася і повторила те саме, додаючи, що може пораз третий вдасться се вчинити і він далі чекав.

— — — — — — —

Як сказано дванайцятьлітний хлопець не спав. Дивився на небосхил, як сей чим раз то прибирався в дрібні світила. Нараз чує: щось ніби ступені людські розносяться в невеличкім садку, і то чим раз блище до нього. Він звертає осторожно голову в сторону шелесту і йому ввижається, що якась людська постать або здоймається з землі в гору, пнеться по висячезній груші недалеко фіртчини помежи розлогими краками з напруженням, або і зсувається в низ з гори. Відтак по часі, чи се сон був чи явa, він виразно бачить, як одна звізда засвітилася межи гиллям, чує двоякі голоси і тямить особливо один: „Гроші не украв ніхто; вони були в торбині між осталою поломаною мамалиґою звязані у вузлик і жінка, як парила

Жіноче Товариство при Українській Православній Церкві в Едмонтон, Алберта.

січку корові, витрясла скоро торбину в ню і звірюка їх зжерла".

На те другий голос: „Але се не треба чоловікови казати; він гадає, що жінка дала гроші коханкови, убє її, а в ній і ожидану дитину і будуть два найогиднійші лихі вчинки. З його душі виростає темне лихо. Не з надвору добирається воно до нього, як гадюка, але з власного дна його. Його може лиш добрий дух на добру дорогу справити, але він відвертається від нього.

Молодому хлопчині здається, що звізда, котра світила між гиллям, піднялася у висоту і між иншими згубилася. На дереві темрява згусла, він прокинувся і сонний інстинктовно перехрестився в голос і боязко оглянувся.

Нічого не було.

Всюди тихо.

Місяць роздавав срібле сяєво і малі хатини з білими стінами ніби побілійшали в нім, а вікна пригадували зеркалця і так чудно-чудно і якось так божо... Конина переступила чутно з одних ніг на другі і він западає в глубокий сон.

— — — — — — —

Раненько, сірим ранком, батько його добре термосає, заки він зі сну опамятався і зрозумів, що вертають до дому. Погляд батька хмарний, брови насуплені і до хати до ґаздів він вже не повертав.

Виїхали на дорогу, їдуть до дому. По середині тої їзди, минаючи попри одну корчму, неньо задержує коня, злазить з воза, кидає йому віжки і сам заходить до середини.

Минув якийсь час, підчас котрого він як і дехто инший, переважно чоловіки, поступали так само в корчму.

Він сидить і наче вяне.

Йому їсти хочеться. Як їв ще в дома, то досі й кришки не мав в роті.

Опустила і конина голову і щось мордою по землі пошукує, ніздрі роздуває. На фірі і стебелинки нема. Все ночею зїла. Гей Боже! А неньо як пішов то і пропав. Дванайцятьлітньому, хоч і якому свідомому, на плач збирається. Все було-б, як було-б, коли-б лише що в рот всунути. А на жидівських дверях, он там намальована шклянка з трунком, з якого „шума" поверхи вибігає, і булка і таке як невеличкий серп. Що робити?

Він встає з фіри, обмотує віжки за люшню і вступає до середини.

Соромно йому і лячно, і саме не знає, що казати. Вздрів батька, що сидів межи иншими і мав шклянку пива перед собою.

Як кликати, що казати? Там велася балачка, а він такий голодний, аж млість збирає.

— Неню! — кликнув півголосом, — ходіть, їдьмо далі.

Неньо не чує.

Він приступає блище.

— Неню, ходіть, кінь голодний.

Неньо оглянувся, не відповів.

— Неню... я такий голодний. Купіть булку, я вам щось розкажу. Я такий голодний, скажу вам щось.

Якийсь сусід неньовий спинив свій погляд на хлопчині, довгий щирий погляд.

— Ґаздо, — сказав голосно і порушив сього по рамени. — Купіть хлопцеви булку, він голоден і хоче вам щось сказати.

Прокіп встав. Купив булку і, піднісши склянку до уст, вихилив її до дня. Опісля, поставивши її голосно на стіл, сказав:

— Майтесь здорові! — Вийшов з сином на двір і відїхали.

Все аж до найменшої крихітки розповів дванайцятьлітний неневи, що пережив, чув і видів, а сей вислухав мовчки і лиш два рази вдарив люто коня.

— — — — — — —

Чим більше зближалися до дому, тим більше прибирало лице Прокопа вираз рішучости і строгости, а коли вїхали на подвіря, Прокіп кликнув до Марфи:

— Ріжу корову, вона гроші зжерла.

Марфа не обізвалася, лиш перехрестилася.

— Вже до того тобі розум відобрало? Та роби, що хоч. Ріж хоч мене, хоч корову, аби лиш на добре вийшло і Господь не скарав.

Хлопчина і мамі своє переживання оповів.

Корову зарізали, розібрали, віднайшли гроші.

Прокіп висповідався, помирився з жінкою, дав на службу, але доки жив, ані сам більше до ворожок не їздив, ані других не посилав.

Ілля ходить до школи, церкви і ховає своє колишнє пережиття як святу тайну, аби з нього не сміялися, хоч се була правда. А неньо і мама обіцюють його — як прийде час — і до великих шкіл посилати.

Чернівці, 11 травня, 1931.

Ольга Кобилянська.

Пані АНАСТАЗІЯ РУРИК,
секретарка Союзу Українок Канади.
Живе в Саскатуні, Саск.

Ти Боїшся.

Ти боїшся, люба, вітру,
Від морозу вся тремтиш,
А від снігу біло-крильця
Ти як пташка вся летиш.

Ой не бійся, люба, вітру,
Від морозу не тремти,
Я сховаю, охороню
І тепленька будеш ти.

Я не боюсь буревію,
Не страхаюся зими,
А боюся, щоби мрії
Не пропали так сами.

Я боюся, щоб серденько
Не остигло раз на все,
Бо остигне — тоді буря
Нас і снігом примете.

Галька Дністрова.

ПРИГОДИ ПЕТРА САМІЙЛЕНКА

Петро Самійленко був сином селянина села Хвостовець, отже походив, як то кажуть, з під селянської стрі-хи і вигодувався селянським чорним хлібом. Батько Петра, хоч сам був неграмотним, але хотів, щоби син мав сяку таку освіту, а для того посилав його до селянської школи в селі Рачках, котру Петро скінчив з відзначенням. Післати до висшої школи Петра не було звідки, але і в дома сидіти та робити біля поля Петро вже не мав охоти, бож торопав гарно писати, а таких треба тим панам, що то в карти по цілих ночах грають, а писарі за них усю роботу роблять і за те одержують нужденну платню. Всеж таки такі писарі, одягнувши кашкет з оксамітовою стяжкою, уважали себе маленьким начальством і селяне низько їм кланялися.

Одного дня попращав Петро село Хвостівці і подався в місто повітове шукати місця на кандидата в писарі. Довго не шукав, приняв його до себе судовий слідчий за маленьку винагороду і харч. Сидить Петро і пише та приучується до кручкотворства. За пару місяців трохи вже й приодягнувся, вже й кашкетик з оксамітовим околишом завів, вже й не один селянин з його рідного села низенько вклонявся йому, бож то вже було маленьке начальство.

Одної неділ надвечір вийшов Петро з канцелярії, як то кажуть, людей повидати, себе показати. Зайшов в міський парк, сів на лавочці і розглядається, коли се підходить панночка, міщаночка з породи кишкоїдів і сіла біля Петра. Ніяково стало йому, бож він ще не був обстріляний. Що инше в Хвостівцях там Горпина чи Пріська в грубій сорочці, боса, з ними він вже знав як поводитися і не панькався, а се панянка в капелюсі, черевичках, з парасолькою, одним словом пшик на піснім маслі, а Петрові вона видалась Бог зна якою інтеліґентною.

Дівчина подивилась кілька разів лукаво на Петра і запитала:

— Ви тут видно не давно?

— Так, — відповів Петро.

— Де служите?

— Секретарем у судового слідчого.

Оттак слово по слову розмовились. Петро паленів, а дівчина помічаючи се затягала його в сітку, як павук муху.

— Пройдемось трохи, — сказала дівчина.

Ну і якже не пройтись з такою важною персоною. Пішли. Ото, щоб так Пріська могла побачити, з якою панянкою він спацерує.

Походили трохи, а панночка юдить Петра далі, перейтись по місті. Ну і пішли. Петрові здавалось, що усі люде дивляться на него, як то він, Петро Самійленко з Хвостовець, іде в парі з „барішней" панянкою.

Зрівнались з цукорнею, де продавали морожене і тісточка.

— Може зайдем на морожене, — каже панночка.

— Ну, якже не зайти, не випадає, треба угостити. Обрахував, скільки має грошей. Є всего двайцять копійок. Що-ж, стане. Порція мороженого коштує пять копійок, отже дві порції мороженого і два тісточка буде. Зайшли, сіли за стіл, а панночка питає:

— Ви певно ще тут не були?

— Так, я ще тут не був, — відповідає Петро.

— То нічого, — каже вона, — як позволите, то я за вас скажу що мають дати...

— Дуже прошу, — погодився Петро.

по такій самій порції і знов тісточок.

З Петра почав стікати зимний піт.

— Щоб тебе розперло, — думає собі, — тевкає і тевкає, неначе то печені буряки, які він пік на полі. Ну і що його буде, таж прийдеться платити, а в кишені всего на всего двайцять

Жіноче Товариство „Доньки України" у Ріджайні, Саск.

— Дайте дві порції мороженого, лишень великі порції і тісточок, — звеліла панночка.

Петрові зробилось недобре, бо-ж дві порції таких коштують двайцять копійок, а тут до них ще прийдуть тісточка, а де грошей взяти.

Подали морожене і на тарілці тісточка. Панночка не дає себе просити, а тягне тісточко за тісточком. Скінчила морожене і знова звеліла дати копійок. Отсе то попав в халепу. Перше знакомство з інтеліґенцією і боком вилізе. Але треба на щось рішатись, бо панночка вже доїдає морожене і видно, що має апетит на третю порцію. Се то прожора, най тя розірве, неначе ніколи в життю не їла.

Треба втікати, мигнула до голови думка.

— Вибачте, — промовив Петро, загикуючись, з я того, я зараз піду до

сусідного склепу, куплю папіросів.

— Дуже добре, — зраділа панночка, — принесіть, я також люблю курити.

— Чорта лисого покуриш, — подумав Петро і мерщій з цукорні, а там як дав знати ногам, то й конем би його не дігнав і за пару хвилин був в канцелярії і думав-гадав, що з того буде і як панночка дасть собі раду.

Тим часом панночка чекала на Петра, сказала дати ще одну порцію мороженого, але його не було.

— Погано, — гадає панночка, — якийсь хитрун. Хотіла його натягнути, а тим часом він мене обдурив.

Підійшов господар за грішми, а панночка каже, що то фундував її той панич, що то вийшов. А господар на те:

— Се не моя річ, хто там вам фундував, ви замовляли, ви і платіть.

Крутиться панночка сюди туди, та нема ратунку, мусіла зняти з пальця перстенець і лишити в застав до другого дня.

Ходила, шукала свого нового знакомого, а за ним і слід загинув.

— Падлець, скотина, — сказала панночка і сплюнула.

На другу неділю Петро вже не йшов нікуди, боявся стрічі з обжерливою панночкою.

Щось через місяць іде Петро вулицею, коли гляне, а та сама панночка йому на зустріч. Скрутився Петро, але нічого не вдієш.

— Ви мужик, — скрикнула панночка, — ви мене запросили на мороженне і опісля втікли, а я мусіла за вас і за себе заплатити. Верніть мені гроші.

— Нехай буде, що я мужик, але видно, що й ви не з панського роду, коли зжерли стільки мороженого і тісточок. Я вас не просив, а ви самі мене завели до цукорні.

— Тьфу! — сплюнула панночка і пішла далі.

Після того Петро ніколи не вступав в розмову з панночками в саді і на вулиці.

Дмитро Тягнигоре.

ЖИДІВСЬКИЙ РОЗУМ.

Жидок: — Тату тут є костумер, він хоче знати, чи ся сорочка зроблена з чистої вовни і чи вона збіжиться в пранні.

Батько: — Пасує вона йому?

Жидок: — Ні, завелика!

Батько: — Ну, то скажи йому, що вона збіжиться.

МОТОРНА.

—Марійко, а деж мама?

— Прошу зачекати. Мама ще перед двома годинами пішли до сусідки на пять хвилин. Зараз прийдуть.

НА ФАРМАХ.

Фармер: — А тепер ходи — покажу тобі, як доїти корову...

Новий наймит: — Бачите... я ще ніколи сього не робив... чи не краще було б починати вчитися на теляти спершу?...

ЗМІНА ПОГОДИ.

— І що то воно є, кумо: я помітила, що після гарної погоди завжди буває погана?...

— Ні, кумо, якраз навпаки буває: Після поганої погоди буває завжди гарна.

ТАКИ ВТІКЛА

(На підставі дійсности).

Білий сніг надлітав і засипав собою чорну ріллю.

Лишались щілини, які все чорнілись і ніби сміялись з білого снігу. А він сипавсь тихо і спокійно, щоби накрити все. Треба ще богато, богато снігу, щоби все вибілити.

В придорожній хаті кипіло три душі.

— Ти від колиски була дурна та химерна. Все таки хочеш на своїм поставити.

— А хто-ж має рішати про мою долю, тату?

— А хіба я тай мама бажаємо тобі злого?!

— Може і ні, але ви здаєсь доброго для мене не годні придбати.

Мама відвела свою увагу від кухні і спалахкотіла:

— То я вміла тебе, дівуле, виколисати, вибавити, очей не видерти, голови не скрутити, а думаєш, що в люде вивести не вмію?

— Хіба вмієте, коли силуєте за осоружного мені Антона?

— А що-ж йому бракує? Чи не великий він? Чи не добре стоїть, чи не статочний, чи що за мара йому?

— Але-ж мамо, йому може і нічого не бракує. Але між ним, а мною бракує тої любови, яка вяже двох людей до спільного життя. Бракує між нами того огню, яким горить супруже життя від початку аж до могили або і дальше.

— Дурна, та не путяща ти. Що тобі говорити про те, чого не знаєш! От ліпше готуй своє убрання, та вимий ті сліпаки від сліз, бо скоро і він прийде.

— Коли бажаєте вбити мене, то може і потрафите, але жити з тим, кого не любила, не люблю і не можу любити, нічия сила мене примусить.

— — — — — — —

Похмурий зимовий день. На високім горбі стоїть церква з дво-раменними хрестами. Вітер віє і щось жалісно скимлить поміж гиллям осик коло церкви. Дзвони голосять.

Церква наповнена людьми. В двох противних кутах стоїть двоє молодять. Він, з похмурим поглядом, з недбалими рухами. Вона, в могильній тиші, з очима примерклими від кількадневного плачу.

Люде поглядають на одно то на друге. Жіночки перешіптуються.

— Кара Божа з такими дітьми.

— Така гарна дівчина, а така неслухняна.

— А я вам кажу, що лише немудрі родичі так поступають.

— — — — — — —

Відправа скінчилась. Пара приступила до вінчання.

Молодий став на місці. Молоду дружки не можуть зрухати з кута.

Шепіт. З „ксьондзом" наради.

Покликали молоду до захристії.

— Пощо?!

— Він їй скаже, що сей шлюб не важний. Що то лише так про форму. О наш „ксьондз" таке знає.

— Коби тепер, а потім він її вкоськає.

— Думаєте?!

Вийшла бліда і сумна. Стала коло нареченого.

Шлюб скінчився. Люде виходять. Молода закрила лиця руками і втікла в другий бік церкви.

Дружки потішали:

— Не плач, сестричко, — вже запізно.

— Привикнеш.

— Хіба не все одно, як з ним, так з другим?

Десь далеко осика скрипіла. Ніби казала: не-все-одно-не-все-одно!

— Не плач, сестричко!

Вона тихо голосила. Вітер скимлів поміж гильки осик і піддавав її голос.

— — — — — — —

Минуло кілька днів.

Ранок був. Свіжий сніг лежав білим мармуром на дворі.

— Де Ксеня? — пробурмотів заспаний Антін до своєї тещі.

— А де Ксеня?! Хіба я маю знати? Вона-ж з тобою спала.

— Так, так, але як я пробудився, то вже не було її

— І де-ж та бестія пішла?

— Шукаймо!

Вийшли на двір.

Побачили дрібні сліди у свіжому снігові.

Слідили. Не йшли, а летіли у напрямі ріки.

Вже на березі, на леді...

Сліди завели аж до ополонки, де сусіди напували худобу.

— Ой лишенько!

— От проспав жінку!

— Ксеню, дитино моя!...

Вода парувала. Задихалась. Спішилась, ніби здоганяла свою жертву.

Жертву батьківського нерозуму. Жертву соціяльної незрілости.

— — — — — — —

Білий сніг надлітав та засипав собою ополонку.

Богато його треба.

Вітер зривався і пробував замести сліди.

Ой, не замете...

Ів. Данильчук.

ЛИХЕ СВІДОЦТВО.

Батько до сина, що приніс лихе свідоцтво: — Ти, драбуго, чи знаєш, що Франко у твоїх літах був першим учеником.

Син: — Так. А в ваших літах, тату, він вже був славним поетом.

НЕМА СТРАХУ.

Нянька: — Прошу, пані, я сиділа на вікні з дитиною і ковдерка випала на двір...

Пані: — Ой, ой, ой... тепер дитина перестудиться!...

Ненька: — Ні, прошу, пані, бо вона полетіла, завинена в ковдерку.

ТАКОЖ ДОКАЗ.

— Нігде нема густійшої мряки, як в Лондоні!

— Ов, а я бачив густійшу.

— Так? Де то було?

— Я... я не міг пізнати власне, де то було, така густа була ся мрака.

ТАКОЖ ОСЕЛ.

Їде дядько навантаженим візком під гору: поганяє ослом. Важко, мусить приставати. По дорозі зустрічає сусіда. Сей бачить муку осла і помагає йому тягнути. Коли виїхали на рівне поле, дякує йому дядько і каже:

— З одним ослом, їй Богу, не дав би собі ради.

ЯК УСІ УЩАСЛИВЛЮВАЛИ ІВАНА

Людина — дивне єство. Нераз воліє впасти та звихнутись, як позбутись нагоди ущасливлювати ближнього йому на перекір. Однак тій рисі людського характеру не слід занадто дивуватися. Скілько то людей терпить у відношенні до щастя на курячу сліпоту! Ми наприклад кличемо до такої людини:

Пані ДОЦЯ ЯНДОВА,

бувша секретарка Союзу Українок Канади. Живе тепер в Едмонтоні.

— Чоловіче, глянь, перед тобою стоїть щастя! Хапай його! А людина дивиться, дивується і нам відповідає:

— Щастя?... Переді мною стоїть екзекутор...

Отже таких людей, що щастя не знають, не бачать, не чують, треба відповідно поучувати та виховувати, одним словом, треба їх до щастя так тягнути, як медведя до меду.

Так було з Іваном від самих дитячих літ. Боїться Івась іти до школи, бо учитель так лячно скреготить зужави, що дитині мороз іде поза спину. Івась тільки удає, що йде на лєкцію, але поза хатами, поза бурянами та коноплями скручує назад, лягає в батьковій бульбі у борозну й весь час аж до полудня там лежить і дивиться на білі хмарочки, що розляглись на синім небі наче Божі подушки. Дивиться і на його дитячім серденьку стає так любо, як метеликові між квітками. Аж довідується батько, де його малий учиться. Скроює йому штанята ременем так, що Івась не може добре сісти, щоб його переконати, що краще слухати скреготу зубів учителя, ніж оглядати з борозни у бульбі Бога в синім небі.

Івасик вичитав у книжці, що треба нагого одягнути і взяв сю думку дослівно. Коли в зимі вертав із школи та побачив по дорозі подібного до себе хлопчика, який тремтів із зимна, бо був в самій сорочці, скинув із себе свою семряжину й дав її бідному хлопчині, а сам прийшов до дому весь перемерзлий. За сю велику любов ближнього дістав Івась у шкуру, а батюшка (се було ще за царських часів) сказав йому:

— Не будь дурний! Роби другому добро, але так, аби те добро тебе як найменше коштувало.

Коли Івась виріс на гарного парубка, ущасливлювали його дівчата: одна усміхом, друга жартом, третя щебетом, четверта цілунками. А коли оженився, жінка продовж восьми літ ущасливила його дванайцятеро діть-

ми. Але се ще можна було витримати, бож діти без огляду на число й на поспіх, із яким на світ приходять, Боже благословення. Так бодай балакав Іван, дарма, що при тім його уста складалися якось так дивно.

— Не посилай своїх синів до гімназій, академій, бо перше: наука не робить людину щасливою, друге: царський закон наказує, щоб кождий умирав таким, яким уродився, трете: у школах є повно боярів, котрі вчаться

Жіноче Товариство „Доньки України" в Монтреалі, Кве.

Була одна могутня сила, що великанськими засобами та систематично силкувалася на кождому кроці ущасливити Івана. Се була царська держава. Вона так піклувалася Іваном, що, можна сказати образово, нтягнула на нього дротяну сорочку щастя.

— Не журися ніколи, Іване! — так балакала до нього завсігди царська держав та викочувала перед нього барилки із водкою, щоб він ніколи про журбу не міг і думати.

за тебе і для тебе та будуть думати за тебе і для тебе, Іване.

Держава обставила Івана армією шандарів, поліції, та хмарою шпіонів і сказала до нього:

— Се вже я роблю для твого добра, Іване. Завдяки такій моїй дбайливости про тебе, можеш супокійно спати, супокійно множитися й можеш бути певний, що ні злодії тебе не вкрадуть, ні бандити не нападуть.

А Іван так відповів державі:

— Із злодіями й бандитами я сам собі пораджу. Але як я раду дам найбільшому бандитові?...

— Хтож сей найбільший бандит?... — питала держава, а Іван відважно відповів:

— Ти державо білого царя...

— — — — — — — —

Не міг Іван знести щастя, яким його обсипала царська держава і в році 1905 зробив революцію. Але щойно в році 1917 революція Іванові вдалася. Іван і другі українські дядьки прогнали шандарів, шпіонів, боярів, поділили їх землю між себе й перший раз у житті сказали радісно:

— Аж тепер заживемо на волі, як люди.

Але Іванове щатя, яке він сам собі створив, тревало дуже коротко. Люди., що їм він поміг повалити царя та його всіх посіпак, негайно після перемоги перекинулися в червоних царів і сказали до нього:

— Іване, для свого власного добра і щастя мусиш нам віддати не лиш панську землю, але теж і свою власну разом із своєю хатою і кіньми, з плугом та худобою, з курми, гусьми, качками. Взагалі все, що маєш, мусиш передати нам, бо ми хочемо тебе зробити державним слугою, подібним до нас. Подумай, Іване, яка честь і яке щастя буде для тебе бути так, як кождий з нас, слугою держави.

Іван почув, що нагло під ним земля розступається і крикнув божевільно:

— Брешете!! Геть мені з мого порога!!

Іван дістав кольбою по голові, упав на землю і зімлів. А коли прийшов до себе, побачив, як нові царі забирають і вивозять його все добро. Не міг довше перенести того надміру ущасливлювання і з розпуки умер.

Осип Турянський.

Союз Українок.

Ми йдемо всі ходою дня,
Що ніч прогонить в даль,
І нас не спинить буревій, —
У нас відвага наче сталь.

Та ми не мріємо у снах,
І ми не ждемо на весну, —
Для нас тепер є час діла,
Для нас нема часу для сну.

Добро найменшої сестри
Для нас є ціллю у життю;
Терпіння наших пра-отців
Не стане нам у забуттю.

Ми синьо-жовтий стяг несем,
Й підняли всім отсе знамя, —
Ми рук в безділлю не опустим,
У праці ждемо волі дня.

Ти спиш, сестро?! Вставай, вставай!
Ставай в ряди, бо йде весна!
Не нам в неволі вікувати,
Для нас є сонце і краса.

Галька Дністрова.

ПОЛЮВАННЯ НА ТИГРА

Майор Дженкинс вернувся з Африки. Не з Південної Африки, якою тепер ніхто в Анґлії не цікавиться, бо кождий Анґлієць має там родича — як не брата або сестру, то дядька або дядину, але з Західної Африки, колишньої німецької кольонії, Камеруна, якою тепер володіє Анґлія. Де він не появлявся, всюди кидалися на нього й питали про його спостереження, його пригоди.

Майор Дженкинс був людина, що зачаровувала весь світ, особливо слабішу його половину, себто жінок. Він був стрункий, мязкий, мав чудові крицево-блакитні очі і завжди старанно виголене обличча. З усіма був незвичайно ввічливий і, коли його яка-небудь жінка питала про його спостереження та пригоди, він відповідав: „Ви сьогодні пятьдесять четверта, що мене про се питає". Але не оповідав нічого.

Коли одного разу він був у товаристві, в якім був також професор зоольоґії Ноксового каледжу др. Крибл і спитав про його спостереження й пригоди, то майор подивився на нього своїми крицево-блакитними очима так гостро, що професор зупинився на половині речення, а майор гримнув, наскільки се вільно в сальоні: „Ви сьогодні девятьдесять пятий".

Пані Крибл, дружина професора, що пукатими очима дивилася на майора, приємно затремтіла й ще палкіше була зачарована. Инші жінки, що навкруги майора сиділи, звернули очі на нього й майже всі зразу повторили просьбу професора: „Розкажіть нам, пане майоре, про свої спостереження, пригоди. Про ваше полювання на крокодилів, носорогів, леопардів, тигрів, про людоїдів". Пані Крибл голоснійше всіх сказала: „Так, пане майоре, розкажіть нам про польовання на тигра". Виявилося, що всі над усе цікавляться полюванням на тигра. Майор подивився на професора, що стояв за своєю дружиною; він своїми трошки за високо приставленими вухами й вузьким сивим черепом між молодими обличчями жінок нагадував зачаровану записку з „Сна літньої ночі". Здавалося, що професор щось хотів сказати, тому майор зачекав кілька хвилин, але професор нічого не сказав.

— — — — — — — —

Тоді почав майор: „Розкажу вам про полювання на тигра.

Було се далеко від морського берега, на кордоні нашої кольонії, майже в середині Африки. Ріки там ви найдете на мапах зазначені точками. Прокляті Німці не постарались як слід край дослідити й занести на мапу. Я опинився там сам з шістьма Неґрами з племени Маґонґо та невеличким ослом, якого я забрав з Дуали. Село се вважали певним, але про найближче сусіднє село була чутка, що вони хоча ще не справжні людоїди, але коли попадеться їм людське мясо, то не гребають ним. Се зовсім природно, бо в звичаях нема різкої грані, лише ступневі переходи. Люде нашого села були в приязних з ними відносинах, відвідували одні одних, але наші селяне ніколи не відважувалися переночувати у них, хоча вони їх дуже запрошували, відмовляючися тим, що їх чарівники „монтанагамбі" їм забороняють. З жалем дивилися на них,

як вони вертались до дому. І я там ніколи не ночував.

Треба вам знати, шановне товариство, що споконвіку Неґри мають далекомовну систему, незгіршу за наш телєфон; вони сповіщають те, що їм треба, найблисшому селу ударами в бубон і можуть передати цілі романи, а наш брат біснується з злости, бо нічого не розуміє й спати не може.

Одної ночі почулося незвичайне тарабанення. Дивно було, що мій осел, який звик до ріжних криків, залюбки з ними кричав, стогнав і не переставав, коли вже все успокоїлося.

На другий день рано — я майже усю ніч не спав, бо неспокій і мене захопив — я хтів своїх чорних спитати, що се значить, але заки я встиг їх спитати, усі шість зявилися до мене й зіпсованою англійською мовою сказали: „Масса (пане), тигр".

Я їм на те відповів: „Так я стрілятиму його", і постановив використати добру нагоду.

Після кількох запитань я про все довідався. Людоїди найблизшого села сповіщали, що тигр пірвав у них девятьдесятилітню жінку.

Се добре сталося, бо треба вам знати, шановне товариство, що тигр, який раз попоїв людського мяса, прагнутиме його знову. Що се сталося з 95 літньою жінкою, то ви не смійтеся, я переконаний, що з жінками справа стоїть инакше. Якби се був чоловік, то тигр напевно не вернувся-б. Отже я знав, що він повернеться, лише треба принади. Найліпшою був би один з Неґрів і я спочатку гадав пожертвувати одного, але потім подумав, що й осла вистане. Тому, що він нюхом чув тигра, то страшенно кричав. Він дійсно був доброю принадою. Коли ми його брали з собою, він кричав, пручався, і Неґри майже до смерти його били, коли він не хотів іти. Дух тигра чув він у повітрі.

Промандрувавши аж шість годин вздовж річища, з якого крокодилі висували свої ненажерливі очі, потім через міст з ліян, який був досить міцний, хоча вигинався під нами і через який осла треба було перенести на руках, ми ввійшли в ліс, де злякані малпи бурчали, й стежкою, що їх протоптали слоні, добралися до людоїдів. Вони нам вказали на напрямок, в якім тигр смерком вчорашнього дня втік з здобичею. Можна було догадуватися, що він вернеться тою самою дорогою.

Ми привязали нашого осла одалеки від села до дерева, а самі сіли в засідку. Начальник людоїдського села та його почет запрошували нас дуже переночувати в них. Але я через моїх Неґрів сказав йому, що мої „монтанагамбі" заборонили мені ночувати під чужим дахом. Я бачив на їх обличчях жаль з того приводу. Свою рушницю, спеціяльно приладжену для полювання на носорогів, я цупко тримав у руках і, коли начальник хотів їй блище придивитися, я заявив, що й се „монтанагамбі" мої заборонили.

Наш осел перестав кричати, погодився, видно, з своєю долею.

В годині 5 і 10 хвилин почувся раптово його страшенний крик, а за кілька хвилин зявився тигр, кинувся на осла, але пірвати його тигрові не вдалося, бо він був міцно привязаний до дерева: тигр стояв нерухомо кілька хвилин, тоді бахнув мій постріл і тигр, поцілений в лопатку, упав на землю.

Я, розуміється, зараз хтів побігти до нього, але мої чорні приятелі затримали мене. „Масса, масса, не мож-

на", кричали вони. Я забув, що тигр належить до породи котячої й тому дуже живучий. Незабаром я побачив, що він піднявся, потряс своє тіло, яке тремтіло від голови до хвоста, й кинувся втікати, щоб щезнути у найближчій гущавині ліса,

Пані ОЛЬГА САВЧУК,
касієрка Союзу Українок Канади
в році 1927. Живе у Вінніпегу.

Не можливо було переслідувати його. Каплі крови вказували його слід. На сьогодні наше завдання було закінчене. Наближалася ніч, бо присмерк в Африці дуже короткий. Начальник ще раз запрошував нас до себе, але ми подякували й порішили вернутися до дому. Осел був, правда, цілий, але неживий, видно згинув від страху. Я велів своїм чорним переказати начальникові, що я дарую йому осла, мясо якого смакує так само, як і людське. Не знаю тільки, чи мої чорні вірно переказали се начальникові.

Вечірнім холодком ми перейшли ліс за половину того, що йшли в день, й вернулися до свого району.

На другий день вирушили ми знов до ліса шукати тигра, але ніґде не могли його знайти.

На третій день ми найшли тигра в гущавині на ложищі з гилля й листя, на якім він розтягнутий лежав і не рухався. Се був гарний звір, завдовшки в два метри, з раною в лопатці; шкіра, правда, була закріьавлена, бо поранений він качався по землі.

Один з моїх слуг, молодий парубок Мбінду, чорний як гебанове дерево, наблизився до нього, та хотів відкрити йому пащеку, щоби показати мені його зуби. Раптом тигр піднявся, вхопив бідного парубка в обійми так міцно, що зломив йому хребет, й оба неживі впали на землю. Се був мій перший тигр в Африці."

Майор скінчив оповідання. Пані завмерли від подиву. Загальну мовчанку перервав професор і повагом промовив: „Але-ж в Африці нігде нема тигрів". „Так? — відповів майор: Алеж я мусів розказати про полювання на тигра.

Написав **Фред Гозієр.**
Переклав з англ. **О. Киричинський.**

ТИМ ЦІННІЙШИЙ СКАРБ!

Тим ціннійший скарб,
Тим дорозша річ усе,
Чим гострійший в серце карб
Їх здобування несе.

В. Павлусевич.

ТИ НА НІЧ НЕ ДИВИСЬ.

Ти на ніч не дивись...
Яка-б ніч взагалі
Не була на землі —
Прийде ранок колись!

О. Олесь.

ПЛАСТИКА

Краса в житті. Життя в красі. Гармонія. Ритм. Рух. Та не такий вам рух, який не будь рвучкий, різкий — ні: рух ритмічний, ніби повільний, різьбяний, сказати би. Взагалі, пластика. Пластичний рух...

Тяжко се зясувати словами — тут треба бачить се, щоб зрозуміти... Але не всі може й побачать (на селі приміром, де ти її вглядиш, ту пластику?!)... Для тих я й хочу се написати, щоб і вони знали, що то за така штука — пластика, і чому вона для нас важлива є...

Так, значить пластика...

Візьмім так. От ви йдете. То се ви собі йдете й квіт. Яка в сім краса? Ніякої. А коли ви йдете пластично, — то се вже красиво. Та чого нам ходити не красиво, коли ми можемо ходити навіть дуже красиво?

Візьмім танок. Ну, хоч гопак чи метелиця. Гуп, гуп, гуп! І завертівсь-завертівсь, як колесо... Або врізав на вприсядки так, що аж підбори відлітають. Се не те. А от коли пластика — так й красиво й підбори цілі...

Пластика діло велике, як бачите.

Айседора Дункан, знаменита танцюристка, що утворила цілу школу пластичного руху і т. ин., розїздить по наших республіках і демонструє ту пластику, показує її, щоб і ми, бачивши те все навчалися до красивого пластичного руху. Щоб життя наше красивіше було, щоб гармоніше було та ритмічніше...

Я бачив Айселору Дункан. Підучився трохи та й вам розповім. Учіться й ви. На старість воно, як нахідка.

Ось як се робиться.

Ви роздягаєтеся по самісінькі... До „побєдного", одно слово, кінця. Берете брезента, чи ковдру, чи простирало (взимку краще ковдру, бо холодно) і перекидаєте його (чи її) через плечі так, як колись Римляне носили тоґи свої... Стола ставите на піл, прибераєте діжу, діжку, рогачі, кочерги, підтягайте в гору лямпадку (щоб, бува, головою не зачепити), дітей на піч, телята, як є, на сей час виводите в сіни і становитесь посеред хати.

І кажете чоловікові (бо пластика— штука підходяча для жінок):

— Я зараз танцюватиму „Смерть Ізольди"! (Є такий танок). Залазь на піч і грай.

Без музики ся штука не вийде. Грати можна на гребінці.

Чоловік бере гребінку. Ви лягаєте серед хати на долівку. Ліва нога в вас лежить просто, а праву трохи згинаєте в коліні. Обличча до долівки — на руках. Ковдра зверху. Ви ніби ото так умерли. Як тільки чоловік заграв, ви поволі підводитесь, дивитесь навкруги, підбираєте трохи кодру й так ото вихилясом-вихилясом по хаті... Права нога, щоб забирала трохи покотьолом, як у баского коня, а ліва за нею, за нею... А тіло ваше все (живіт, груди, й т. ин.) випинаєте, випинаєте вперед. Руки, то ліва в гору, права в низ, то права в гору, ліва в низ. Разів двічі так обкрутитесь, потім починаєте дрібушечки... Дрібное дрібно, дрібно по хаті. Руки пустіть по стегнах і так долоні ніби виверніть... Не забувайте, що ви маєте не забаром умерти „Смерть Ізольди", та, що ви на обличі робіть страдницький вираз... Ніби зїли зену кислицю. Обкрутились так разів зо три, потім вистрибом.... Тільки не гу-

Жіноча Секція при Українськім Народнім Домі в Торонто, Онт.

пайте, а лагідно так стрибайте... Потім раптом стаєте перед чоловіком, здіймаєте руки до гори і падаєте на долівку... Розраховуйте так, щоб не гакнутись головою об лаву... Умерли, значить... Коли чоловік грає й далі, ви підведіться та:

— Годі! Кинь! Уже!

Отсе й є „Смерть Ізольди", пластичний танок...

Головне тут, щоб руки й ноги ваші не сіртались, а повагом ходили. Пластично.

Разів оттак тричі на тиждень як прорепетуєте, навчитесь.

Для чого се все, скажете?

Для краси! Для ритму! Для гармонії в нашому буденному житті. Щоб праця наша тяжка до поту, почепурнійшала...

Та що там говорити? Наркомос РСФСР знає нащо воно. Якби се не було важливо, не демонструвалиб. І не захоплювалися-б сим...

Ну от вам приклад. Вам треба видоїти корову. Як ви се тепер робите? Підтикуєте спідницю, берете дійницю й чвалаєте в хлів. Сідаєте й доїте... Ніякої-ж краси. А вивчилися ви пластики... Ви схоплюєтеся з лави:

— Іване! Заграй!

Іван бере гребінку, чи порожню цеберку й починає макогоном вигравати. Ви роздягаєтесь, накидаєте на себе рядно, вигинаєтесь, хапаєте дійницю, підіймаєте руку в гору і скоком-скоком, скоком в хлів, Іван за вами виграє на цеберку. Підсіли ви до Мурої й під музику чепурно сідаєте:

— Мура, стій!

І доїте... А молоко тільки:

— Сюр-сюр! Сюр-сюр! — Під музику.

Не стоїть Мура — ви вкруг неї пройшли вихилясом:

— Стій, не здохлаб ти йому!

Видоїли й ритмічно в хату.

Друге діло, як бачите... Праця вже ритмічна, гармонійна праця, красива, пластична.

Так і в кождім випадку в житті...

— — — — — — —

Отже, вчіться...

Остап Вишня,
зі збірки „Вишневі Усмішки".

СИМФОНІЧНИЙ ПОРТРЕТ СЛОВАМИ.

Як би я був такий великий ґеній,
Як Рембрант був, і душу Фра Анджеля мав:
Я би красу твою, прекрасна німфо,
Промінням зір на канві неба змалював.

Як би я був такий великий ґеній,
Як Моцарт був, коли б, як Шопен, я тужив:
Я би із струн душі і серця твого
Звучну, як моря спів, симфонію створив.

Як би я був такий великий ґеній,
Як Шекспір був, я би сказав такі слова:
„Твоя краса — се усміх того ранку,
Як сонця схід вітає перлами трава."

О. Івах.

ОХРЕСТІТЬ, БАТЮШКО!

До священика в селі Кропивній прийшов його парафіянин Микола Жученко, низько вклонився і поцілував в руку, як водиться, та став, переминаючись з ноги на ногу.

— Що скажете, Миколо? — запитав священик, помітивши, що Микола не рішається сам сказати, чого хоче.

— Охрестіть, батюшечко, дитину, — якось несміло і заклопотано промовив Микола.

Пані ТЕТЯНА ЛАЗАРОВИЧ, бувша місто-голова Союзу Українок Канади на Альберту.

— Добре, — каже священик, — а деж дитина і куми?

— Дитини нема, батюшечко, але вона буде, небезпримінно буде. Ох, гріхи наші тяженькі!

— Я тебе не розумію, Миколо, — сказав священик, — де-ж дитина, слаба чи що?

— Ні, не слаба, але охрестіть, батюшечко, зробіть милість. Отсе пристарав трошки грошей, та й хочу позбутись клопоту.

— Я тебе не розумію, Миколо. Якжеж я можу хрестити дитину, як її нема.

— Нема, нема, батюшечко, істину правду говорю, але вона буде, небезпримінно буде, така вже моя доля. Чи-ж не все одно тепер, чи в четвер? Най збудуся зі своєї голови, а як знайдеться, то й клопоту буде менше.

— Як, то ти хочеш, щоб я охрестив дитину, котрої ще на світі нема?

— Та нема, але буде. А от, напримір, дають гроші у зимі на літній урожай, от таке й моє.

Священик нічогісінько з сієї мудрости не розумів і тому спитав:

— Що-ж, твоя жінка почуває себе матірю?

— Ну, так не почуває. Хвалити Бога вже восьмеро привела на світ, най там здоровенькі ростуть, бо ховати не маю за що. Ну то-ж колись і девяте гулькне на світ, а ви, батюшко, тепер охрестіть, то вже й безпечно буде, як хлопець, то най буде Іван, а як дівчина то Наталка. Біля воріт і куми чекають.

— Чи ти, Миколо, здурів, чи починаєш дуріти?! — розсердився священик.

— Ой є, батюшечко, від чого дуріти, таж то вісім ротів і в кождий треба щось вложити їсти, тай одягнути. Мені порадили, щоби охрестити наперед девяте, то перестануть множитися. Охрестіть, батюшечко, воно буде, небезпримінно буде, бо де злидні, там і діти.

— Дурні дурному радили дурне, — сказав священик. — Іди до дому і не

кажи нікому, бо на сміх тебе візьмуть, Як вродиться дитина, тоді принесеш і я охрещу.

— Ой, бідонько-ж моя тяженька, — забідкався Микола. — Та-ж я і горівки вже пристарав дві фляшки і студеними і ще дечого. Охрестіть! батюшечко.

— Чув, що я тобі сказав і конець. Горівку і студенину спожий тепер на будучий рахунок і не потребувати-меш тратитися, як охрестиш дитину.

— Де, де, де, батюшечко, то наві ть і підірваний у куми не піде, як не буде що випити і зїсти. Пропала праценька, — зітхнув Микола і вийшов.

— А що, як? — питають куми.

— Просив під милий бік, та дарма, не хотять батюшка і слухати.

— Ну, то що-ж робити, зробимо хрестини у дома, то може й се поможе, — озвались куми.

— Та воно вам звісно, що поможе, але не мені, то знаю. Нема щастя. Ходім до дому.

Дмитро Тягнигоре.

Щербата.

Сказав ти ,мій друже, колись то,
Що ллється із чарки вино
Тоді лиш, коли аж до вінців,
До повна налите воно.

А я тобі, друже, одмовлю,
А ти розміркуй, розгадай:
З щербатої чарки ще швидше
Проллється вино через край.

З щасливого серця богато
Лунає пісень голосних,
А горе, а доля щербата,
Ще більше виспівують їх.

Як в чарці, налитій до краю,
Вже місця й для краплі нема —
Душа переповнена щастям
Частенько буває німа.

А доля, сліпенька бабуся,
Щербату все хоче сповнить:
Гірка не сповняється, й з неї
За піснею пісня біжить.

Дніпрова Чайка.

Жінкам!

Жінко, сестро, пробудися!
Всі тепер встають зі сну.
До життя приготовися,
Душу прибери свою.

Жінко, сестро, пробудися!
На широкий світ поглянь!
Він для тебе весь відкрився, —
Жінко, пора скрайна — встань!

Встань! Вживай того богацтва,
Що заплісніло в душі
В тебе ще з часів кріпацтва,
Ще з часів рабства душі.

Ти вільна тепер, ті замки,
Що вязали стільки літ
Найкращі твої прикмети,
Вже постарілись як слід,

Й розлетілись від старости.
Ти вільна. Не віриш? Глянь!
Та щоб в пута знов не впасти,
Ти не смієш спати. Встань!

Тетяна Шевчук.

Жіноче Товариство ім. О. Бесарабової в Форт Віліям, Онт.

Відділ Виховавчий

ТРИ СПРАВИ

ЛЮДСЬКІ ТАЛАНТИ Й ОБОВЯЗКИ.

На світі Бог сотворив так, як потрібно. Він обдарував людей потрібною силою; дав їм потрібні прикмети — себто талани, якими в життю вони повинні гідно орудувати. Він призначив їм поле праці і вложив на їх життя потрібні обовязки.

Крім того дав їм можність думання, силу розсудку. Дав їм розум. А розум, се холодна, невблагана міра на означення точности і доцільности наших вчинків. Се життєва математика.

Побіч того Він оживив розумове міркування живим духом совісти. Духом внутрішнього морального почування.

Розум — се холодний інструмент життя.

Совість — се невмируща душа. Се добра воля. Се щирість і ревність праведника.

Розум без совісти — се злочинець.

Совість без розуму — се робітник без інструменту. Тому сказав Христос:

— Вудьте розумні, як змиї, а лагідні, як голуби!

Колись уважали змиїв найрозумнійшими сотвореннями, тому й каже Христос: Коли вони є для вас взірцем великого розуму, то і ви старайтеся такими бути. Однакож при великім розумі треба великої святої щирости. Треба доброго серця. Треба живої совісти. Треба співчуття для других.

Не досить стояти твердо на своїм становищі. Треба вміти увійти і в чуже положення і доперва тоді дошукуватися тої середної лінії, яка не відходить задалеко, ані в ліво, ані в право.

Розум і совість підносять чоловіка на становище сторожа, учителя, судді і карателя своїх сліпих забаганок, своїх пристрастей. І великої сили і великої гідности є чоловік, який вміє поставити свій розум і свою совість понад свої хвилеві забаганки і понад впливи окруження. Понад те, чого хоче і до чого тягне чоловіка почуття сліпого апетиту. Тому в Святім Письмі сказано:

— Хто судить себе самого, той не буде другими суджений.

Хто пильно обчислює свої вчинки, той сам сповняє обовязок судді і тому чужий суд не має тут місця.

Сих кілька пригадок нехай будуть тими ступнями, по яких Українська Жінка повинна підноситися до тої життєвої висоти, на якій найповнійшого змісту набере її гідність. Нехай будуть вони тими дороговказами, при помочі яких можна серед ріжнородних відносин відшукувати ту здорову стежку, яка, не відходячи до крайностей, йде безнастанно вперед — до того, що розумне, добре, чесне, щире і з кождої сторони гідне та праведне.

ЖІНКИ БОГАТО ГОВОРЯТЬ.

Всюди можна почути вислови про жінок, що вони люблять дуже богато говорити. Що вони за богато говорять.

І жінок се деколи вражає болюче. Вони розуміють се як докір. Як ознаку своєї низшости. Вони стараються обороняти себе простим запереченням, що мовляв: „Се на нас напасть зі сторони мущин" — однакож таке заперечення ціли не досягає. Бо вони заперечають факт, який всі бачать.

А заперечають його через нерозуміння себе і своєї задачі в житті.

Що жінки, беручи на загал, люблять говорити більше, ніж мущини, се факт. Що вони більше від мущин говорять, се факт. Що вони можуть більше говорити, се факт. Однакож їх говірливість не мусить бути ознакою їх низшости.

Панна КАТЕРИНА ПУКІШ, репрезентантка Союзу Українок Канади. Живе в Ріджайні, Саск.

Жінки — се робітниці на полю життя. Вони мають свої окремі задачі до виповнення. Як мущини мають свої задачі. Одні і другі, се робітники.

І жінкам, як робітницям, Великий Господар Світа дав потрібні прикмети, потрібну можність, потрібну вмілість. А до тих прикмет належить і їхня говірливість.

Пощо-ж тої говірливости? Чи не краще би без неї?

Ні! Жінки, се вихователькі й учительки дітей. А чи був би се добрий той учитель, що не любив би з дітьми говорити?

Найперша задача жінки-матері навчити дитину бесіди. А рівночасно з наукою бесіди розвиваються в дитини ріжнородні поняття і думки. З присвоєнням мови росте в голові дитини сила розуму.

Дитина хоче, щоби з нею хтось говорив, тому матері даний талан вдоволяти потребу дитини. Дитина хоче поживи, тому мати має для неї відповідну поживу. Дитина потребує постороннього дбалости, тому матері дане бажання дбати про дитину найбільше і найперше. Дитина потребує співбесідника і тому матері дана можність задоволяти потребу дитини.

Так і лише так треба ролю і вартість жінки в житті розуміти. Їй дані в житті талани для гідного виконання тієї роботи, для якої вона призначена.

Жінка-мати вчить дитину говорити. А се не маловажна справа.

Візьміть трилітну дитину, що вміє вже добре говорити і дайте під догляд самого чоловіка, а побачите, що дитина не тілько більше мови не навчиться, але ще забуде дещо з того, що вміє. Чому-ж? А тому, що коли дитина буде починати говорити, то чоловік скаже: „От мовчи! Що ти, дурне, плетеш! Вже мене говова від твоєї бесіди болить..." І дитина проти своєї волі і проти своєї конечної потреби, на шкоду самій собі, мусить мовчати. Бо в чоловіка нема відповідного талану для виучування дітей мови, а з нею і до розвою думання.

Инша річ, що деякі жінки посувають сей талан говірливости до крайности. Що йдуть на сліпо за природним нахилом, не руководячись розумом та розсудком. Такі стають докучливими.

Дитина захопляє нас не своєю балакучістю, тілько своєю бистроумні-

стю, дотепом. Тоді кажемо, що дитина дуже розумна. Себто — цінимо вияви її розуму.

Коли-ж жінка посуне талан балакучости до крайности, то остільки дальше відходить від розсудку, від самоконтролі і тоді в балакучости не видно вже розумового змісту. Се і робить її балакучість нудною.

Певна річ, що і серед мущин є такі, що свої талани посувають до крайностей. Се таксамо нудне, докучливе, нездорове і нерозумне, як відскоки до крайностей в жіночому життю.

Однакож хто буде розуміти себе — свої здорові і свої слабі сторони, той буде себе контролювати. А що також важне — буде розуміти причини чужих слабих сторін. Він буде для чужих похибок вирозумілий. А на тім щастя життя в великій мірі засновується.

Відділ Союзу Українок Канади в Давфин, Ман.

На роздорожах ставлять дороговкази, щоби подорожний бачив куди дорога веде. А щирі, досвідчені думаючі люде є живими дороговказами на дорогах життя. Такими є батьки-матері для дітей; старші для молодших; учителі для учеників.

МЕБЛІ І ТРІСКИ.

Хто вкаже нам розумно наші слабі сторони, наші нездорові нахили, той наш добрий учитель, приятель, співтовариш.

В людей взагалі є, побіч инших справ, короткозоре бажання інтересуватися забогато чужими справами. Чужою незаметеною хатою більше, ніж своєю. Чужими гріхами більше, ніж своїми.

Се слаба сторона цілого людського роду. І оскілько якийсь загал більше несвідомий, оскілько менше культурний, остілько більше є в нього нахилу інтересуватися тим чужим, яким він не повинен, або і не має права інтересуватися.

Великий французький письменник, Віктор Гюго, говорить, що є люде, які будуть стояти годинами на морозі, чи на дощи, щоби підглянути, хто з ким говорить, хто до кого заходить, коли хто до дому прийде; є люде, які підглядають через дірку замка в дверях, що в кімнаті робиться... Хоч се не їх діло. Хоч вони не мають до сього ані обовязку, ані морального права. Та вони кажуть, що „правди хочуть довідатися". Коли-ж довідаються і розголосять, то лихо виходить їм самим, лихо виходить другим людям. Починається ворожнеча, зводини, суди, родинні катастрофи.

Богато зла виходить через таку людську короткозорість. Марнується богато людської сили, яку можна би зужити на кращу, користну роботу. А так йде вона на сплетні, на осуди, на підглядання, підслухування, нерозумні толкования і розсівання того, що приносить завсігди гіркі овочі.

Життя се фабрика. Є в ній добрі ремісничі пляни, є ремісничі добрі інструменти. Є добрий матеріял. Є робітники. І є бажання здобути для себе (для сеї фабрики) найкраще імя.

Візьмімо для приміру фабрику меблів. Все є в ній те саме, що і в життю — робітники, пляни, закони...

Але де роблять меблі, там неминуче мусять бути і тріски. Мусить бути там і порох і сміття і попсований матеріял. Мусить виходити втрата через недогляд, через постороннї причини.

Коли меблі виставляється в виставових вікнах, то тріски, порох, сміття і непотрібні кусні матеріялу виноситься поза будинок, в окремі купи.

Розумні люде знають наперед, що де роблять меблі, там тріски мусять бути, і тому вони всю увагу звертають на меблі. Се в них цінність. Се той здобуток, якого вони хочуть. Се той овоч, до якого через тріски, порох, відломки і ремісничі похибки доходиться.

Однакож є люде нерозумні, нещирі, нерозсудні і тих відношення до фабрики і робітників цілком инше. Вони кажуть:

— Меблі... От що меблі! Ви гляньте кілько там за фабрикою трісок, сміття, попсованого матеріялу. Вони виставляють меблі, але чому всего того сміття в вікні не показують? Дурисвіти вони! Ошуканці!...

Так розуміючи справу, вони уважають за свій обовязок вишукувати на заді фабрики все непотрібне — всі тріски, відломки, сміття, порох, гній і вигортають все те на людну вулицю, перед громаду. Нехай, мовляв, громада бачить, як воно і що!

Се зоветься в них „показувати правду". Але се ніяка правда. Се вузкоглядність, нерозум і злочин.

Розумні такої „правди" не потребують і нею не захоплються. Бо вони наперед, без оголошення знають, що

де робляться меблі, там мусять бути і тріски і відламки і порох і сміття і гній. Тому їх увага звернена головно на меблі, як головний цінний витвір кращих людських зусиль.

Вигортати на вулицю сміття, се ані добро, ані честь, ані прислуга громаді. Се засмічування публичного життя. Розумні люде сміття поза межі життя вивозять. На відлюдних місцях зсипають. І цілком не дивуються, що воно в життю є. Вони наперед знають, що воно мусить бути. Є і буде.

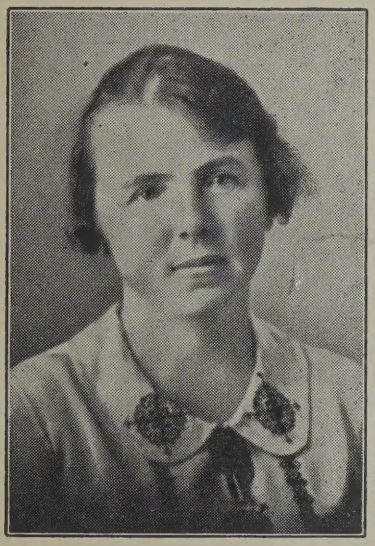

Пані МАРІЯ МАДЮК, репрезентантка Союзу Українок Канади. Живе в місті Принс Альберті, Саск.

Ті самі закони є і в людському життю. В життю героїв мусять бути також дрібні справи. В життю праведників бувають слабі сторони. В життю мудрців є дещо нерозумне. В життю добрих людей є богато гіркого. В життю святих є також гріхи — вольні і невольні.

Таке є, таке мусить бути. Бо се рішається не людською злою волею, але законами життя. Побіч святочної величавости мусить в життю чоловіка бути також сіра буденщина.

Тому розумні люде прикладають до життя тих людей, з якими жиють таку міру:

Коли в чоловіка є щира і добра воля і коли його добрі вчинки переважають вчинки злі, то він добрий і вартий чоловік. Себто — коли більше меблів, ніж сміття, то робота оплачується. Колиж переважає зла воля і злі вчинки; коли більше трісок і сміття, ніж меблів — то людина безвартна і фабрика не оплатиться.

Ніхто розумний не вимагає, щоби позаду фабрики, де виносять фабричне сміття, стояли також меблі. І той самий розумний чоловік не вимагає, щоби хтось в своїм стисло приватнім життю питав громади, що йому робити і що громаді подобається. Приватне життя має свої вимоги і права, а публичне свої.

Розумні розуміють і те, що скандал починається аж тоді, коли справи чийогось приватного життя громада виносить на публичну вулицю і кругом них справляє дикий, нерозумний танець. Дразливі справи, які серед приватного, вузького життя починаються і кінчаться, се ті тріски, що лежать собі спокійно за фабрикою і нікому не шкодять. Але вигорніть ті тріски на вулицю, то вулиця засміться. Витягніть приватні людські справи на публичний майдан — то ви зробили злочин. Ви життя непотрібно засмічуєте.

Загал не має права на контролю чисто приватного життя. Такого права не має одиниця над одиницею. Бо кожда людина має, мусить мати, і повинна мати в своїм життю свій приватний закамарок, де вона складає свої особисті справи. Такі справи, яких

нікому не треба знати і які пійдуть з нею до гробу.

Тому свідомі люде до чужих закамарків не заглядають. Чужих тайн не викрадають. Вони знають, що до того вони не мають права. Як не має права лізти до їхньої приватної комори чужа людина.

І ще не те... Коли розумний чоловік знайде ключ від чужої приватної комори, то віддасть його зараз властителеві і скаже:

— Се я знайшов. Бери, се твоє і будь певний, що я не відмикав комори твоїх тайн. І дбай, щоби твої ключі нерозумним людям в руки не дісталися.

Кілька думок, кілька образців, кілька порівнань. І коли українське жіноцтво над сказаним призадумається, то відразу піднесеться понад ту низку буденщину, для якої інтереснійше заховане сміття, ніж людською вмілістю вироблені гарні меблі. Тоді не буде між ним тих, що вигортаючи на вулицю сміття, засмічують і вулицю і життя.

Прот. В. Кудрик.

АНЕКДОТИ.

ЗАГАДКА.

Гуляють люде у шинку, тай причепилися до жида:

— Загадай, жиде, загадок!

— Ну, то й загадок! — каже жид. — А щож буде, коли ніхто не відгадає?

— Та не журися про те! Хто не вгадає, той заплатить карбованця.

— Ну герсти! А щож воно таке є, що у день чорніє, а в ночі біліє, а ранком синіє?

Думали, думали, ні не втнуть; довелось віддати по карбованцю.

— Ну, скажи, Мошку, що то таке? — питають жида люде.

А жид:

— Герсти, що то таке? А я по чім знаю!

— Е, так гроші вертай!

— А на щож так? І я не відгадав, — і я собі віддаю карбованця.

НАЇВНИЙ.

Захотів один пан післати свойому прителеві дарунок — раків. От післав він своїх слуг, щоби наловили їх, всипав у мішок і разом з листом передав їх слузі, щоб той відніс їх, де треба.

Наймит мішок на плечі тай почвалав. Дійшов до воріт, здіймає мішок, а він порожній. Він взяв був діравий мішок, а по дорозі раки до одного повипадали.

— Треба хоч лист віддати, коли раків нема, подумав наймит і справився у двір.

Пан розпечатав листа й читає голосно: „Дорогий приятелю! Посилаю тобі дві копі раків..."

— То вони там? — перебив наймит урадуваний, — а я думав, що я їх по дорозі погубив!

ЖІНКА - ГРОМАДЯНКА

(До характеристики С. Русової).

С. Русова є між нами одним з небагатьох живих свідків всіх тих станів, які пройшло українське національне життя на протязі останнього півстоліття. Вона зазнала і всіх скорпіонів найтемніщої реакції з законом 1876 року*), і світлих днів відродження держави української.

Життя С. Ф. Русової могло би бути вдячною темою для повістяря — стільки в ньому є ріжноманітних, оригінальних і ефектних моментів поруч з мометами глибоко траґічними. Підкреслюю тут лише ту глибоку віру в справу, ту відданість ідеї, які присвічували С. В. ціле життя, які давали їй можливість з молодечою енергією все працювати на ріжних ділянках, не зважаючи на всі несприятливі обставини, зносити всі удари долі, занедбувати инколи і своє особисте щастя.

Українська громадянська праця того часу, як зрештою і у всіх народів в період національного відродження, від значалася універсальністю. С. В. віддала їй дань сугубо, бо крім ріжнородности своєї громадської праці і громадських обовязків вона поєднувала її ще з обовязками відданої жінки і люблячої матері, що при всіх несприятливих обставинах тодішнього українського життя все-ж прагла дати національне виховання своїм дітям. Не легке було се завдання, особливо коли взяти під увагу, що силою обставин С. Русова довший час перебувала поза межами родини.

В своїх спогадах С. Русова говорить про се так: „Мимоволі виникало у мене питання, чи мала я право захоплюватися політичною діяльністю, коли вона неминуче мала привести до руїни родинного спокою? І життя моє постійно калічилося суперечкою між сими двома обовязками: родина, діти, чоловік — всіх їх я так кохала, а з другого боку — громада, рідний край. Нікому з жінок не бажаю такого роздвоєння, бо з цього виходить і погана праця і страшенна драма в серці".

І справді, коли ми собі уявимо, що на протязі цілих 18 літ, від року 1880 по 1898 р., коли діти С. Русової були ще малі, коли вони найбільш потребували повсякчасної люблячої опіки матері, та мама сиділа раз-у-раз по тюрмах або кочувала з місця на місце в дозволені їй поліцією місця осідку, то можемо легко зрозуміти, що такі думки не раз мусіли приходити до голови, не раз розривали сумнівами її материнське серце.

Але мабуть те роздвоєння, про яке тут говорилося, С.Русова відчувала хіба може в дуже гострі моменти і, певно, питання — або громадянська і політична робота, або родина — зявлялися перед нею тільки в хвилини розпуки, бо сі дві справи були їй однаково дорогі, однаково потрібні, і ні без одної, ні без другої не могла вона про себе думати.

Коли уявимо собі С. Русову, люблячу жінку, що своєю політичною працею мимоволі доставляла стільки турбот і хвилювання найдорожчій, най-

*) Таємничий обіжник, виданий за царювання Олександа II, яким заборонялося друкувати книжки українською мовою, опріч красного письменства, причому правопис друкованих книжок не мусів відхилятися від російського.

ближчій собі людині, своєму чоловікові, то зрозуміємо, що моменти, коли брало гору серце, думки про особисте щастя, на яке має право кожна людина, не раз зявлялися перед нею. Але-ж те серце не менше любило і рідний край, а воно-ж в грудях одне, як його розділити?

Пані ТЕТЯНА КРОЙТОР,
бувша голова редакційного комітету Союзу Українок Канади.
Учителює в Калдер, Саск.

З сих двох відданостей повстав в душі вистражданий синтез — синтез вмілого поєднання громадських обовязків, так утруднених в ті часи, з обовязком жінки і матері. Не богато жінок може похвалитися таким вмілим їх поєднанням, але кожда з нас може оцінити їх, і я думаю, що власне оцінити се може тільки жінка. Хто зрозуміє, як не вона, всю траґіку матері, відірваної насильно від дитини, хто відчує весь біль пошарпаного серця, що хоче обчяти своєю любовю так богато, хто зрозуміє моменти розпуки і вагання, хто оцінить героїзм такої жінки? Власне героїзм, бо инакше не вмію я назвати ту полосу життя С. Русової.

Коли я думаю про життя і діяльність С. Русової, то мені пригадується вірш в прозі Тургенєва „Порог". Мені пригадується, що між його героїнею і С. Русовою є певна анальоґія. Може не такою свідомою і певною в своїх силах стояла на порозі свого життя молоденька 15-літня С. Русова. Але такою вона стала з того моменту, коли віддала серце товаришу свого життя, „який збудив, як каже вона сама, в ній ту любов до нашого народу, яка вже ніколи не покидала її серця і кермувала її політичними виступами і всією працею довгі літа".

Так переступила С. Русова сей символічний поріг, де чекали її боротьба і небезпека, де ніщо не віщувало ні можливости відпочинку, ні слави.

— — — — — — — —

В жіночому рухові, в вузькому його значінню не брала участи С. Русова. Її діяльність на сьому полі припадає головним чином на еміґраційні часи і власне є продовженням все тої-ж старої праці. Не стало можливости безпосередньо працювати для народу на своїй землі, зявилися для неї нові форми тої праці. Зявилася можливість ширити імя України, працювати для пропаґанди української ідеї закордоном серед европейського жіноцтва і Русова використовує сю можливість. Вона бере участь в жіночих конґресах і з питомим собі вмінням і темпераментом ширить відомости про Україну, кличе допомогти визволитися її батьківщині.

Коли не помиляюся, феміністкою в вузшому значінню слова С. Русова ніколи не була. Але коли вона не прислужилася фемінізму своїми теоретичними працями, то своїм життям і ді-

яльністю була вона найбільшою його пропаґаторкою і **практично** пристосовувала його до життя.

Діяльність С. Русової публіцистична, педаґоґічна і вся громадська, така ріжнородна, кликала вже сама по собі до поваги до жінки, до правдивої оцінки можливостей її праці і її відданости справі. Чи се не є найкращою пропаґандою ідеї рівноправности й рівноцінности жінки?

— — — — — — —

Переглядаючи життя С. Русової, питаємо себе, що дало їй сили так просто й неухильно йти раз вибраним шляхом? На се дає відповідь сама С. Русова. В одному місці своїх споминів вона каже: „В житті кождої шляхетної людини має світити велика ясна зірка: щаслива доля рідного народу". В світлі ясних промінів сієї великої мети і стелився життєвий шлях С. Русової; сей високий ідеал і додавав їй сили в тій ріжнородній праці, якій С. Русова присвятила все своє життя. Се він допомагав їй переносити і особисті терпіння, і сумніви, і болі материнського серця.

Л. Садовська.

СЕСТРІ-УКРАЇНЦІ.

Українко, Ти будь сміла!
Будь смерекам гордим рівна!
Твої слова, Твої діла,
Най свідчать, що Ти царівна!

Хоч судилася верстати
Поневолених дорога:
Ти рабство гони пріч з хати!
Бий трівогу від порога!

На тих полях, де звершили
Твої браття бій завзятий,
На тих нивах, де могили
Мріють скрізь і ждуть відплати,

У тих селах, де посвята
Жертви крови несла в дані:
Там є Твоя власна хата,
Не рабиня Ти, а пані!

Тому висмій милостиню,
Що дають Тобі із Твого,
І міцну збудуй твердиню,
На сторожі роду свого!

Гордо стій на своїм місці,
Будь жрекинею народу,
Своїм дітям ще в колисці
Сни, пошіптуй про свободу!

Й за святий сей труд любови
Ти вінець здобудеш гідний:
Собі може ще й терновий,
Але дітям вже побідний!

Марійка Підгірянка.

Жіноче Товариство ім. О. Кобилянської в Смокі Лейк, Алберта.

НАША ЦІЛЬ І ЗАВДАННЯ

В теперішних часах орґанізація набирає все більшої та більшої ваги. Майже в кождій поступовій околиці постепенно зростають Союзи Молоді, Студентські Гуртки, Жіночі Товариства, Літературні Кружки і другі орґанізації. Всюди, де тільки жиє дух українства, де бється українське серце, там можна бачити гарно розвинені орґанізації.

Ми можемо радіти тим, що серед наших людей зростає таке заінтересування в орґанізаційній праці. Се якраз доказує нашу зрілість. Орґанізація завсігди повстає з самих життєвих потреб народу. Чим нарід менше культурний, тим менше в него є справ. З більшим розвоєм народу виринає і більше ріжних справ та проблєм. Такі ріжні справи вимагають в народі своїх окремих уваг. Для того повстають орґанізації, які занимаються такими ріжними народними справами, як шкільництво, релігія, торговля, спорт і подібне. Та крім таких загальних орґанізацій у високо розвинених народів, де є розумне освічене жіноцтво, є ще окремі жіночі організації. Нині навіть осуджується розвій даного народу по його жіночих орґанізаціях. Так що жіноча орґанізація стає певного рода мірилом поступу і культурности народу.

Ми маємо причину радіти, що під зглядом жіночих орґанізацій, ми Українці стоїмо добре, бо жіночі орґанізації є поширені серед наших людей. Се є також доказом нашої зрілости. Ми не стоїмо в послідних рядах, але в передних.

В нас не тільки є льокальні жіночі товариства в Рідному Краю та на еміґрації в Канаді та Америці, але всі сі товариства є сфедеровані разом в одну обєднуючу орґанізацію під назвою Союз Українок з окремими обєднуючими галузями в Канаді та Америці. В Канаді ми маємо Союз Українок Канади, а в Америці Союз Українок Америки. Все свідомійше жіноцтво є обєднане в сих центральних орґанізаціях тай своїм числом представляє поважну силу.

Коли ми призадумаємося на хвильку над тим цілим орґанізаційним рухом, то побачимо, що дійсно в орґанізації є наша будучність. Мимоволі насувається питання чому? Відповідь на се проста, тому, що в орґанізації зливаються всі індивідуальности і творять одну сильну цілість, творять один громадський розум, який керує громадою.

Ми можемо порівнати орґанізацію до людини. Кожда людина складається з ріжних частей тіла та з високорозвиненого ума. Всі ті части творять разом людську істоту, яка є найвищою формою життя. Члени орґанізації є власне тими ріжними частями тіла і ума, які разом творять одну сильну цілість, творять зорґанізовану ґрупу, а орґанізація, то є також найвищою формою громадського життя.

Чим сильнійша орґанізація, тимбільше вартости набирає цілий нарід, бо сила народу залежить від сили його організацій. Тому то можемо бачити, що в орґанізаціях наша будучність, бо через орґанізацію нарід набирає більше вартости і сили.

Ми би одинцем ніколи на світі нічого не зробили. Колиб ми сіючи пшеницю порозкидали зерно на пів милі одно від другого, чи моглиб ми мати гарний лан пшениці? Ніколи!

Майже кожде зерно пропало би без сліду в ріжних бурянах. Так само не можемо ми сподіватися великих діл, колиб ми всі ходили собі одинцем, або стояли з боку. Ми би згубилися, так як ті зерна губляться між буряном і тому ми би ніколи не осягнули нічого. Людина, яка не належить до орґанізації, є власне тим згубленим зерном, яке пропадає без сліду, або просто дичіє між бурянами.

Головно нам українським жінкам треба орґанізуватися в жіночі орґанізації, бо перед нами є завдання, які ми можемо виконати тільки при помочі орґанізації. Нам треба також гуртуватися в одно центральне тіло, тому, що нас всіх вяжуть одні і ті самі інтереси. Перед нами всіма є одна і та сама ціль.

Без одного центрального проводу робота по льокалях губиласяб без

Жіноче Товариство ім. Княгині Ольги у Форт Віліям, Онт.

Маючи добро свого народу на уважі, нам треба йти за орґанізаційними кличами. Нам треба гуртуватися разом, щоби сконцентрувати всі свої сили в напрям, який поставив би наш нарід на сильнійший фундамент.

сліду. А крім того не можна навіть сподіватися великих діл по льокалях, коли нема центрального проводу і одного напряму. Центральний провід покладає всі свої старання на те, щоби скріпити орґанізацію та осягнути як-

найбільше. Так як людський ум координує всі части тіла для одної спільної акції, так само центральна орґанізація лучить всі льокальні товариства для осягнення нею намічених цілей.

Подумаймо тільки, оскільки краще ми стоїмо тепер в Канаді маючи Централю Союз Українок Канади, ніж ми стояли тоді, коли Централі не було. Ми нині можемо похвалитися приблизно 60 Відділами, які є тісно звязані в одно сильне тіло. Значить, Союз Українок Канади має приблизно дві тисячі зорґанізованого українського жіноцтва в Канаді. Подумаймо тільки, кілько то ми вже осягнули ізза старань Централі за минулих сім років! Всі зїзди, які досі відбулися, вся культурно-освітна праця, яка була започаткована Централею, всі народні свята наших письменників та письменниць, які в нас досі обходилося, жіноча сторінка в Українськім Голосі ведена виключно жіночими силами, бюлетини видані з нагоди свята Лесі Українки, Дня Матері, Свята Державности, Великодня, Курси Домашного Господарства ведені Централею і богато другого, яке просто тяжко списати. Колиб жіночі товариства не були зцентралізовані, то з певністю всего сего не булоб можливим осягнути. Нам тому треба централізації, щоби ще більше в будуччині осягнути. Нам треба скріпляти свою центральну орґанізацію, бо тим ми скріпляємо свій нарід.

Кожда орґанізація проявляє силу тоді, коли вона має перед собою ясну і зрозумілу ціль, коли всі члени орґанізації однаково ту ціль розуміють і коли способи до осягнення тої ціли є ясно витичені, практичні і можливі до виконання.

Подумаймо тепер, яка є ціль перед нашими жіночими орґанізаціями в Канаді? Понад всі дрібнійші ціли є в нас одна висока ціль, а се є причинитися своєю скромною працею до видвигнення нашого народу на Рідній Землі на волю, а в Канаді розвинути його до повного громадського життя.

Здавалосяб кому, що така мета не для нас до осягнення, бо що-ж може жіноче товариство зробити, щоби принести волю своему народові? Та коли ми трохи близше над тим призадумаємося, то побачимо, що осягнення такої високої ціли є абсолютно можливе. Передумовою до сего є свідомість нашого жіноцтва, котра такі завдання має перевести в життя. Тому то Союз Українок Канади в першій мірі звертав до тепер і на дальше буде звертати увагу на якнайширше освідомлення нашого жіноцтва.

Перед нами в Канаді виринають ріжні справи та інтереси, які вимагають в нас окремої уваги. Тими справами є родина, громада, церква, школа і подібне. Нам треба подбати про те, щоби родинне життя серед наших людей було якнайбільше взірцеве під зглядом моральним та національним. Дальше нам треба розвинути громадське життя до найбільшої повноти. Тісно звязані з родиною та громадою є церква і школа, як важні виховавчі чинники, тому й сих дві інституції вимагають від нас уваги. Всі сі справи висуває наперед саме наше життя в Канаді. Тому то наша ціль є освідомити якнайширші маси нашого жіноцтва в Канаді, щоби тим способом поправити родинне життя та розвинути громадське життя до найбільшої повноти.

Річ ясна, що се можна виконати найкраще при помочі орґанізації через відповідно уложену культурно-освітну працю. Щоби в тім напрямі

помогти товариствам вести свою роботу більше пляново, подаємо начерк праці поділеної на окремі секції, яку кожде товариство повинно старатися виконати, оскільки се буде можливе.

1. СЕКЦІЯ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНА.

а) Ціль:

1. Піднести уровень освіти і культури серед членів громади.

2. Дбати про розвій українських

Панна ГАНКА РОМАНЧИЧ, орґанізаторка жінок в Алберті, бувша секретарка Союзу Українок Канади. Живе у Вегревіл, Алта.

виховавчих інституцій, як Інститут ім. П. Могили в Саскатуні, та Едмонтоні.

3. Дбати про розвій льокального Народного Дому.

б) Способи:

1. Закладання бібліотек по приватних домах та по Народних Домах.

2. Поширення плянового читання поміж членами для самоосвіти.

3. Призначення читання певних книжок на означений час.

4. Зарядження освітних вечерків.

5. Зарядження викладів з української історії, літератури і народнього мистецтва.

6. Приготовання відчитів та дебат.

7. Заохочування української молодіжи продовжувати науку в висших школах.

8. Попертя українських Інститутів ім. П. Могили морально і матеріяльно і заохочування українського студентства перебувати в Інститутах.

9. Передплачування і піддержування українських часописів: „Український Голос", „Вістник", „Діло", „Жіноча Доля" і другі.

10. Заложення Товариств Союзу Української Молоді, Студентських Кружків.

2. СЕКЦІЯ РЕЛІҐІЙНО І КУЛЬТУРНО-ВИХОВАВЧА.

а) Ціль:

1. Дбати про морально-реліґійне виховання дітей.

2. Дбати про розвій української церкви, як морально виховавчої інституції.

б) Способи:

1. Плянове домашне реліґійно-культурне виховання дітей і нагляд над моральним поведенням дітей поза домом.

2. Посилання дітей до церкви.

3. Ведення Рідної і Недільної Школи.

4. Відповідна матеріяльна і моральна поміч Церкві.

3. СЕКЦІЯ ДОМАШНО-ГОСПОДАРСЬКА.

а) Ціль:

Піднести на висший ступінь знання домашного господарства між українським жіноцтвом.

б) Способи:

1. Вчащання на господарські курси уряджені Централею Союзу Українок Канади по більших центрах, або по льокалях.

2. Зарядження курсів домашного господарства по льокалях під проводом лекторки домашного господарства з державних інституцій, як приміром, Алберта Вименс Бюро в Альберті, Гоммейкерс Департмент в Саскачевані, і Вименс Інстітютс в Манітобі. Кожда провінція має свою лекторку, яка викладає лекції безплатно.

3. Активна участь в льокальних рільничих виставах, де є відділи домашного господарства.

4. Передплачування англійських журналів, де є відділи домашного господарства.

4. СЕКЦІЯ ЗДОРОВЛЯ І ГІГІЄНИ.

а) Ціль:

1. Дбати про здоровля родини.
2. Дбати про публичне здоровля.

б) Способи:

1. Читання відповідної літератури на тему здоровля і загальної гігієни.

2. Спровадження брошурок та бюлетинів з Департаменту Здоровля, які в кождій провінції роздають безплатно.

3. Зарядження серії відчитів на тему здоровля і гігієни місцевими одиницями.

4. Обходження місяця червня як Місяця Добробуту Дитини для того, щоби докладно поінформуватися про обовязки родичів відносно здоровля дітей.

5. Заложити Діточу Клініку при помочі місцевої дістріктової норси і муніципального лікаря.

5. СЕКЦІЯ ГУМАНІТАРНА.

а) Ціль:

Нести поміч і розраду бідним, слабим і другим, які такої помочі потребують.

б) Способи:

1. Зорґанізовання Комітету Допомоги бідним, як є на се потреба.

2. Зорґанізовання Комітету для відвідування слабих по шпиталях, де є такі шпиталі, або по домах.

3. Закуплення книжок і часописів для шпиталів.

6. СЕКЦІЯ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА.

а) Ціль:

Дбати про розвій і поширення народного мистецтва.

б) Способи:

1. Побільшуванням знання поміж членами про народне ручне мистецтво, як вишивки, килими, і подібне та поширюванням такого мистецтва в околиці.

2. Уведення в життя хатної обстанови питомої нашому народові, як завішення килимів по стінах і подібного.

3. Урядження льокальних Вистав Ручних Робіт.

4. Пренумерованння журналу „Нова Хата", який має на меті плекати народне мистецтво.

5. Заведення при Народних Домах збірок українського мистецтва, на взір збірок по музеях.

7. СЕКЦІЯ НАГЛЯДУ НАД СУСПІЛЬНИМ ЖИТТЯМ В ОКОЛИЦІ.

а) Ціль:

Завести якнайбільшу взірцевість у всіх галузях громадсько-суспільного життя.

б) Способи:

1. Отворення читальні при Народнім Домі з означеними днями чи вечерами на читання.

2. Нагляд над забавами та другими розривками, яку молодіж по околицях має.

3. Започаткування руханки і другого спорту для молоді.

4. Підтримання українських народних танків, пісень, драм і т. п.

5. Обходження ріжних народних свят.

6. Вибирання для драматичних вистав лише взірцевих, або відповідно справлених штук.

Жіноче Товариство ім. Ольги Бесарабової у Вакав, Саск.

Вага науки.

— Чим буде Ваш син, як покінчить усі школи?

— Старшим чоловіком.

В ресторані.

Гість до господині: — Подивіться, якого волосся я витягнув зі зупи!...

Господиня: — Ох, вибачте... Я думала, що я вже все повитягала.

Признався.

Один добродій пішов оглядати ґалерію образів. Став перед одними рамцями, дивиться, врешті звертається до жінки:

— Се найгірший твір в цілій ґалерії!

— Що ти плетеш? Таж се зеркало, — відповідає жінка.

ЗНАЧІННЯ ПРЕСИ

Коли хочемо уявити собі, яке величезне значіння в житті культурної людини й цілої суспільности має преса, уявім собі на хвилину, що її не стало. Ось ми звикли що днини, а у великих містах двічі й тричі на днину, мати свіжі вісти з цілого світа. Сеж завдяки пресі не існують для нас віддалі, не мають значіння кордони. Всі новини з далеких і близьких країн розгортаються перед нами на сторінках преси! Цікавим оком, мов у якомусь чародійному зеркалі, бачимо так своїх однодумців, як і ворогів. Якісь таємні руки отворяють перед нами всі замки, всі тайни життя так одиниць, як ґруп та народів. Розкривають тайни науки, дипльоматії. Якісь всевидущі очі підглядають для нас радощі, смутки, найбільші трагедії одиниць і народів. Чи посумувати хочемо, чи повеселитися, чи навчитися, все що нас інтересує та цікавить, все збирає для нас преса й готове за оплатою кількох грошиків кладе перед нами на столі. Завдяки пресі в найдальшій закутині, так як і в столиці, дістаємо ті самі вісти й поради й як тільки схочемо, не остаємо ані на крок позаду тих, що живуть у самому центрі культурного світа. А нараз раптом того всего не стає... Чи не почуватисьмемо так, якби ми нагло опинилися серед темної ночі? Чи не буде нам здаватися так, начеб перед нами з нечевя хтось загасив ясне світло? Ми станемо безрадні, не знати мемо куди кинутися, щоб не натрапити на порожню, куди витягнути руку, щоб не вдарити нею в стіну.

Та не тільки в тому значіння преси, що подає нам вісти з цілого світа, інформує, що де діється, помагає йти з поступом науки й не оставатися по заду культурного світа. Преса є могутнім оружжам в руках народу, його політичних змагань партійних, станових й всяких инших орґанізацій. Преса грає теж величезну ролю в опінії світа. Вона вироблює думки світа, стає пропагатором чи поборником такої, чи иншої ідеї. Вона кладе свою печать на всіх ділянках людського духа, дуже часто рішає про долю й судьбу цілих народів. Без неї, без преси, під сю пору не поширилась би жадна більша ідея, не піднеслась би культура чи наука. Годі заперечити великого значіння, яке має добра книжка, але вона трапить десь кудись, й прочитана часто забудеться. Ділає на маси й огненне слово доброго бесідника, але його слухає лише мале число вибраних слухачів й по часі воно забувається, вітріє, гине. Доперва тоді, коли на поміч живому слову стає печатане, яке може дійти до кождої хати, яке говорить до нас не раз, а що днини, нагадує якусь справу, постійно й освітлює її з тої сторони, котра їй потрібна, коли кожде слово можемо читати, розбирати, осудити, обговорити, доперва тоді якась думка, якийсь клич, якась ідея поширюється, зискає більше або менше число прихильників, змушує їх ставати в ряд боротися за неї, оборонити сю чи иншу справу. Ділає тут не тільки сама суть справи, більше чи менше нам симпатична та близька. Тут ділає дуже богато ще й ся свідомість, що ми не самі, що так, як ми думаємо, так само думають сотні, може тисячі наших однодумців. Отсе само мимоволі ро-

дить почування, що іменно ся дорога є права, й нею, а не иншою треба нам ступати. Преса ділає непомітно, але постійно, так, як ся маленька каплина дощу, що капає з нашої стріхи. Поодиноко такої краплини на руці чи в посудині й не спостережете, вона десь зникла, розплинулася. Але гляди на се місце, де вона постійно спадає, а тут вже й долинка вижолоблена, вже вода рівцем спливає, лучиться з другою, десятою тако-ж струйкою, вже творить ріку, ба й могутню, нестримну струю...

Пані Л. СЛЮЗАР,
репрезентантка Союзу Українок Канади на східню Канаду. Живе в місті Монтреалі, Кве.

Отсе велика сила печатаного слова, преси. Але заразом й велика від неї небезпека. Не вільно нам легковажити собі того, що ми самі, що наша родина постійно читає, чим кормимо ми нашу душу, на чому дозволяємо розвивати свою душу нашій дитині. Дуже мало людей потрапить встоятися супроти щоденного напору постійно читаної ґазети, й витримати її тихого, але постійного напору. Звичайно спершу борониться людина перед тим, що часопис їй зручно, хитро накидує. Часами спорить, навіть обурюється. Але се тільки доти, доки ся каплина не вижолобить собі хочби найменшого рівчика у нашій душі. При постійному діланню вона його мусить вижолобити. Звичайно по якомусь довшому або коротшому часі, даємо пірвати себе тій струї, котрій ми спочатку може протиставилися й з нею непогоджувалися. Тому розважна людина дуже старанно підбирає собі сю щоденну страву, якою є наша постійно читана преса. Тут не можна лакомитися на те, що сей часопис є дешевший, що приносить більше сенсаційних новинок, що може дають нам його й за дармо. Не можна героїчно чванитися, що мене такі ідеї не чіпаються, що я з ними ніколи не погоджуся. Ціла тайна в сьому, що ми привикаємо до тої отруї, яку нам подають переконуючо, в приманчивій, цікавій формі. Ми освоюємося з нею. Се, що спершу нас обурювало, стає згодом байдуже. По якомусь часі станемо виправдувати се й те, далі розуміти і... рівчик в душі нашій став глубоким, тільки що виповнився не чистою водою, а болотом.

Тому то ми цілою силою повинні протиставитися чужій, а то й своїй, але не відповідаючій потребам й стремлінням нашого народу пресі. Можна й прочитати се й инше чуже чи вороже нам видавництво, але стало вносити до нашої хати й робити щоденним кормом можемо лише чисту, не облудну, не продажну, незалежну українську пресу. Вона має внести світло в наші хати, вона має ширити культуру, просвіту, по-

правити господарство, заохотити нас до орґанізації. Вона має виховувати нам борців для визволення нашого народу, розбуджувати національну свідомість серед нього, перевиховувати нас з рабів в народ, що прагне, стремить до волі, але знає, що до того має право лише той, хто вміє її добути жертвами праці, майна, крови, життя. У виду того стають дрібними такі справи, хто скорше, хто пізніще подасть нам якусь сензаційну новину, хто більше, хто менше розкриє родинних драм, подасть більш сензаційний опис якогось влому. Навпаки, не треба нам сего. Будемо горді сим, що такими затроєними сензаціями наша преса своїх читачів може найменше годує. Не вносім же її самі ріжними бруковими журнальчиками у свої хати. Се народови, що бореться за свою незалежність, найменше потрібне. Нам треба здорової страви й такої від нашої преси й жадаймо.

Буває одначе, що в пресі, яка нам довші літа добре служила, щось на некористь зміниться, що знаходяться в ній що раз частіше думки, які не йдуть в користь нашого народу. Може там з власної амбіції чи особистих порахунків знайдеться те, що може принести нам як народові шкоду. Тоді не треба забувати, що в руках читачів є сила, яка може заставити редакцію з неправої дороги завернути: читач може й повинен проти неправого шляху ґазети запротестувати, й редакція, коли не хоче остати без читачів, мусить з дороги завернути.

А тепер ще слово про жіночу пресу.

Як тільки жіноцтво культурного світу почало добиватися рівних прав з мущинами, як почало інтересуватися кромі кухні й господарства також і громадськими справами, зразу подумало теж і про жіночу пресу. Воно зрозуміло, що ніяка хочби найкраща, й найпростіша справа не поширіться як слід без своєї власної преси, яка би обстоювала, боронила, поширювала дані ідеї. Се, що чуже жіноцтво зразу здобулося на свою власну пресу й при її помочі заінтересувало жінок загально громадянськими справами свого народу, мало для цілої нації, а не лише для його жіноцтва, дуже велике значіння, а народам поневоленим приспішило їх визволення, бож знаємо, що нарід буде таким, яким його виховає його матір. Щоб ся матір сповнила своє велике завдання, мусить заінтересуватися й брати участь у всім тім, що болить, чим живе цілий нарід, а не замикатися в тісненьких рамках домашнього господарства, як се звичайно буває там, де жіноцтво відсувається від усего громадянського життя.

Велика шкода не тільки для нашого жіноцтва, але й цілого народу, є те, що жіноча преса у нас так пізно розвинувалася. Колиб у цілій нашій культурній роботі минулого століття наше жіноцтво було мало доброго провідника в своїй жіночій пресі, яка булаб не дозволила йому стояти осторонь всего того, що торкалося відродження нашого народу, то може не булиб ми нині на диво світові рабами, над якими чотири пани панують... До висвободження з неволі Чехів, Поляків у великій мірі заслужилося їх жіноцтво, а мало воно добру, сильно поширену жіночу пресу не від кількох, але від десятків літ.

Хоч би Болгари, нарід менше численний від нашого, й так само хліборобський, як наш, а жіноцтво його вже звиш трийцять літ видає свій жі-

Відділ Союзу Українок Канади ім. О. Кобилянської у Мічам, Саск.

ночий часопис „Женський Глас", який, сказавши мимоходом, сам має більше число передплатниць, як оба разом наші українські жіночі часописи...

А не мож сказати, щоб не було у нас одиниць, які-б не доцінювали ваги української преси. Вже в 1868 р. майже цілий рік виходив у Львові часопис „для красавиць" „Русалка". Що правда, не був то часопис жіночий, а тільки для жінок видаваний мущинами. Першу спробу дійсно жіночого видавництва маємо доперва в 1877 р., коли то перша піонірка жіночого руху, Наталя Кобринська, видала збірник праць так галицьких як і наддніпрянських письменниць „Жіночий Альманах". Але тодішне українське жіноцтво, як взагалі громадянство, дуже слабенько відгукнулося на сю спробу, а були й такі, що глумом її приймили.

У шіснайцять літ пізніше пробує Кобринська знов розбудити українську жінку. В 1893 р. видає дуже добре зредаґований перший випуск видавництва „Наша Доля". Але знов без більшого відгомону. В два роки пізніше видає Кобринська другий випуск „Нашої Долі". Ще й у 1896 р. пробує заінтересувати жінок „Наша Доля" третим випуском, а стрінувшися й тепер з такою-ж байдужністю, перестає виходити. На сім скінчила Кобринська свої спроби започаткування для українського жіноцтва так важної й необхідної справи, як власна преса.

В тринайцять літ, по безуспішних пробах Н. Кобринської, знайшовся гурток молодих енергійних жінок, що знов пробує заговорити до своїх посестер печатаним словом. Вони зачинають у 1908 р. видавати місячник „Мета". Здавалося, що тоді, коли було вже немало жіноких орґанізацій, наші жінки хіба зрозуміють велику вагу жіночої преси й згуртуються біля неї. Одначе й ся, добре редаґована ґазета, не вдержалася. По році „Мета" впала з „браку фондів".

Знова одинайцять літ перерви, духової дрімоти, тоді, коли инше жіноцтво зайшло вже при помочі доброї преси далеко, далеко в своїй орґанізаційній й громадянській праці. У 1919 р. починає знов виходити жіноча ґазета „Нова Мета". Але навіть тоді не вдалося її утримати. По кількох місяцях „Нова Мета" теж перестає виходити.

Одначе українське жіноцтво чим раз більше починає відчувати конечну потребу своєї жіночої преси. Не вистарчають в чоловічих журналах „Жіночі сторінки". Воно бачить, що ані наша орґанізація, ані просвіта та свідомість національна не поширяться серед жінок доти, доки не буде жіночої ґазети, доки не промовить до жіночої душі друга її сестра, друга жінка. Чим раз частійше підносяться голоси що чільніщого жіноцтва: треба нам безумовно жіночого часопису!

Та по тільки невдалих пробах нема богато охочих наново працю зачинати. Аж 1925 р. показується щасливіший. В ньому повстає аж дві жіночі ґазети: у Львові кооператива „Українське мистецтво" зачинає видавати місячник „журнал для плекання домашньої культури" „Нову Хату", а в Коломиї виходить під редакцією О. Кисілевської спершу теж місячник, пізніше дво-тижневик, а далі тижневик „Жіноча Доля", часопис для українського жіноцтва як села, так і міста.

Оскільки сповнили свою задачу оба сі жіночі часописи, не час ще тепер оцінювати. Одначе вже й нині можна напевно сказати, що ніколи

наше народнє мистецтво не булоб так поширилося, не знайшло би так великого й широкого приноровлення в нашому одязі, в домашньому господарстві, не були-б зразки нашого мистецтва так широко розійшлися по широкому світі, якби не журнал „Нова Хата". Так само хіба кождий мусить признати, що в орґанізаційній праці, в освідомленні національному

тво нашої заморської еміґрації оцінило як слід сю працю „Жіночої Долі". Воно то своєю матеріяльною підтримкою помогло „Жіночій Долі", розвинутися, воно не дало їй впасти і в найкритичнійший час світової кризи. І то природне. Доперва на тлі великого, поступового, богатого, культурного світа жіноцтво наше пізнало, як великої треба ще праці над тим,

Жіноче Тов. ім. Ольги Бесарабової у Тарнополі, Саск.

нашого жіноцтва, в заохоті до громадської роботи безперечно має свої заслуги „Жіноча Доля". Ще одну важну ролю сповнив сей послідний часопис: він зеднав в одно все наше жіноцтво в Галичині, на Буковині, Волині, по части й на Підкарпатті, а над усе перекинув міст між доньками Одної Матері навіть через море! Одного тільки не була в силі „Жіноча Доля" побороти, а то кордонів, якими відгородилася Велика Україна. Жіноцщоб ми хоч троха до того світу приблизилися... Зусиллям нашим спільним мусить нині бути: ні одної української родини, в місті чи на фармах, за морем, ні одної української хати в місті, чи на селі в Рідному Краю, без жіночого часопису! А тоді не тільки поправимо долю нашого народу матеріяльно, але добудемо батьківщині нашій те, що найціннійше: Самостійність Державну!

О. Кобилянська.

НАШІ ДІТИ

Нащо ми годуємо своїх дітей? Чи на те, щоби заробляли богато грошей? Чи на те, щоби вони перевисшили своїх сусідів? Чи на те, щоби вони були такі, як всі инші діти — лише трохи хитрійші? А чи може на те, щоби вони служили Богові?

Кождий з нас мусить мати якусь відповідь на повисші питання. Кождий з нас мусить мати пляново зясовано, який наслідок він бажає осягнути з виховання своїх дітей. В противнім разі, ми дальше не зайдемо, як до тепер зайшли.

Марнування молодого віку, незважаючи на виховання, а лише на те, щоби діти були добре нагодовані та гарно одіті, то се якраз так, як звірята піклуються своїми молодими. Та бо навіть звірята мають якесь уреґульоване життя. Отже годувати дітей лише з одною ціллю, — щоби їм добре поводилося — се затроювання їх життя. Ми знаймо вже раз, що матеріялізм не все, і що держава будується не самими грішми, але християнськими чеснотами. Державні керманичі без ніяких моральних засад і з біліонами грошей нічого не вдіють.

Не забувайте, що „без Бога ані до порога". Найперша наука дитини повинна бути про Бога. Довкола тої науки буде кружляти ціле її життя. Маленька дитина своєю невинністю дуже склонна до святости, отже те, що вщепиться в її душу в молоденькім віці, завсігди буде для неї тою зорею, котра буде кермувати її пізнійшим життям.

Треба дитині показати, що є таке Єство, як Бог, і чому ми Йому маємо служити. Можна наводити ріжні приміри спершу з святого письма, а відтак з історії славних українських діячів. Мусимо вязати одно з другим, бо певна річ, що як би наші предки не були натхнені Божою силою, то ніколи не були би пережили ті горя і лихоліття, які вони пережили і ніколи не могли би були задержати українське імя для нас.

І дітям треба таке говорити. Але нехай вас Бог сохранить від лицемірства. Бо дитина раз побачивши, що ви не вірите в те, що ви їй говорите, то будьте певні, що всі ваші зусилля у вихованню пропавші. Кажете, що не маєте ніяких реліґійних почувань? По бібліотеках є досить книжок на ріжні реліґійні теми. Прочитайте кілька, то зараз себе настроїте релігійно. Я не кажу, що вам треба бути релігійним фанатиком, зовсім ні. Я лише кажу, що те, що дитині треба знати про Бога, мусить бути перше вповне у вашій душі. Кілько то родичів є, що гонять дитину молитися перед спанням, а самі лягають навіть не перехрестившися. Хочете, щоби дитина шанувала Бога — клякайте враз з нею і моліться щиро. Ви сим себе не понизите, а, противно, поможете собі й дитині.

Бог є взірцевим образом щедрости й любови, котрі противляться кореневи всякого лиха — самолюбству. Покажіть дитині Бога повного до нас любови, щедрости, самопожертвованя, то зараз побачите в неї старання викорінити в собі самолюбство, а на його місце виплекати самопожертвование для Бога. А Бог будучи Єством, котре скупчує в собі всі найкращі ідеали, то вщепиться в душі дитини і любов до родичів, і до народу, і до всього кращого.

Та вово легко навчати теорією, ле-

гко поводитися примірно; але чи так легко слідкувати за дитиною, чи вона призвичаює себе твердо триматися навчених чеснот? Треба безнастанно уважати, щоби дитина не посміла йти проти волі батьків.

З другої сторони родичі нехай уважають, щоби вимога послуху була ясна, розумна, уміркована, в якімсь напрямку потрібна, і не вимагати її зачасто. Бо одні й ті самі прикази зачасто повторені накручаються, і дитина їх не сповняє. Але приказ даний раз, має бути зараз виконаний.

Пані МАРІЯ ШЕВЧУК,
місто-голова Союзу Українок Канади на східню Канаду.
Живе в Торонті, Онт.

Родичі деколи є дивними учителями своїх дітей. Наведу кілька приміpів.

Маруся має лише 14 літ, але вже все робить так, як її подобається, а дуже часто не так, як родичі бажали би. Чому? Бо так мама навчила. Та як? А от так. Маруся хоче йти на кіно, мама не позволяє, бо якраз там показують таке, що зовсім не для Марусиного віку. Маруся надує губи; подується з пів години, а відтак йде на кіно. Другим разом знову Маруся знайшла собі біль голови, щоби до церкви не йти. Мама вговорює, що як перейдеся, то біль перестане. Ні, Маруся надулася, а мама пішла до церкви сама. Маруся сіла роман читати і зараз голова перестала боліти.

Марусина мама навчила її дутися і неправду говорити, і вона буде нещаслива ціле своє життя. Бо хто-ж буде любити людину брехливу, або таку, що гнівається за найменший опір її волі!

Тато з Івася ніколи не зробить чоловіка, котрий зможе обстояти за себе, коли він буде завсігди його хоронити від ріжних життєвих клопотів. Нехай Івась самий полагоджує свої сварки з иншими хлопцями, свої непорозуміння з учителями. Нехай шукає нагоди чесно заробити пару центів, а не завсігди досягати до татової кишені за готовими грішми.

Пожалуйте та попестіть Дмитруня кождий раз, коли його щось заболить, то зробите з нього ледащо. Хваліть та величайте безмірно найменший вчинок Петруся, то зробите з нього зарозумілого. А сваріть Василька та кпіться з нього на кождім кроці, то зробите з нього чоловіка без самопошани. Отак в безконечність. Можна написати великі томи про ріжні помилки родичів.

Дитина мусить знати, що кожда приємність є злучена з відповідним обовязком. Приміром, коли позволено її вживати крісел та книжок на збудування хатки, то по забаві вона має зложити усі річи в повнім порядку. Коли нині позволено посвяткувати,

так завтра лекція має бути ще краще навчена. Дальше мусять бути ріжні форми самостримання: не кричати без причини, не робити завеликого галасу в хаті, не видирати комусь з рук те, що захочеться, тощо.

Така дитина завсігди зуміє затримати своє місце в суспільстві, бо вона не буде опиратися на чиїсь услуги, — так, як часом бувають одиниці, котрі цілий вік послугуються другими, чи в чесних, чи не в чесних ділах, а самі виходять горою через наївність других.

Дивно, як то господар плянує виріб свого поля, годівлю для худоби та її вивчення, а про виховання своїх дітей йому й не сниться. Ми можемо пекти, шити, обробляти землю, годувати худобу після даних вказівок, то чому-ж не виховувати дитини після виточеного якогось пляну? Нашим обовязком є навчити дитину жити повним життям не лише фізичним, але й моральним, щоби її душа не була скривлена. А насліпо воно зовсім не можливо. Треба конечно студіювати своїх дітей і ріжні авторітетні підручники, котрі опираються на досвіді вчених. Досвід вчених опирається на ріжних практичних вислідах у вихованню ріжних дітей. Декотрі родичі присвячують більше часу та зусилля на розвязання якоїбудь загадки або на карти, ніж на виховання своїх дітей. Не відчувають родичі ніякої відвічальности — виростають і діти такі, а відтак ходять від одного заняття до другого — де лише вдасться їм викрутитися з відвічальности. І будуй нині державу з такими!...

Ще дещо про вплив характеру на вибір фаху. Десь було сказано, і ми можемо з певністю потвердити, що „Успіх в праці є одною з найбільших тайн людського щастя". Чи всі ми задоволені? Ні, просто тому, що не маємо або здібности до свого фаху, або не знаходимо приємности в ньому. А приємности нема тому, що наш характер не відповідає вимогам того-ж заняття.

Кожда людина для щастя свого й для щастя загалу мусить заняти таке місце в суспільстві, яке належиться їй згідно з психо-фізичними її здібностями і нахилами. Та який то фах не був би, то треба в ньому характерности. Однак кождий фах зокрема вимагає певних моральних властивостей. Один фах шкідливо впливає на моральність, а другий знову навпаки вимагає від фаховця повздержливости, а тим самим і виховує його морально. Людям, що мають нахил до моральних хиб, не можна вибирати такі фахи, як священство та учительство. Самолюб не тактовний і нещирий, отже ніколи не буде провідником і не потягне людей за собою. Людям, що не можуть затримати тайни, не можливо бути лікарями, секретарями, адвокатами або соціяльними працівниками. Люди з нахилом до крадіжи не можуть бути ні касієрами, ні банкирами. Люди боязкі не можуть бути поліцаями, огневими сторожами, будівничими, ані жовнірами. Однак є ріжниця між боязливістю, котру можна викорінити, а природною нервовістю. Дітей природно нервових треба відразу приучувати до праці на свіжому повітрі, в безпосередній близькости до природи.

Нам, Українцям, треба зберігти свої інтелєктуальні й фізичні сили; нам треба, щоб кожда одиниця досягнула найвищого щабля свойого таланту. Нам треба дітей виховувати так, щоби вони мали щасливе приміщення

в суспільстві; треба, щоби вони вибирали собі фах згідно не з нашими особистими амбіціями, але згідно з їх талантом зокрема, згідно з нахилом дитини та її характером. Тож —

1. Студіюймо своїх дітей з таким старанням, як книжку.

2. Випляновуймо їх виховання після вдачі питомої кождій дитині зокрема.

Дітей не можливо виховувати так, як у фабриці фабрикується речі всі на одну форму. Через плянування життя наших дітей — ми їм поможемо здобути максімум праці з мінімумом енергії та часу".

3. Стараймося витревало слідкувати за їхнім поведенням, бо тепер спокуси ріжні витворюють небажані звички.

І як буде кождий чоловік на своїм місці, то буде задоволення, а з задоволенням прийде охота й добра воля, а з доброю волею можна зробити все.

Марія Мадюк.

МУЖИК ТА КУПЕЦЬ.

Увійшов мужик в крамницю тай гукає до крамаря:

— А подай мені оту баньку з конфетами.

Той і подав. Мужик понюхав, понюхав та каже:

— Ні, не такі, — подай оту!

Той переміняв. Мужик знову понюхавши, та не була йому до вподоби.

— Подай он аж оту! — знов гукає.

Крамар уже розсердився, але переміняв і трету. Не донюхався і тут мужик, поставив баньку та йде з крамниці. Взяла крамаря лють, що дурно панькався, тай кричить до мужика:

— Куди-ж ти? А гроші давай!

— За що? — питає мужик.

— А за те, що нюхав, — відказав крамар.

Мужик вернувся, дістав гроші з кишені тай стукає до стола. Постукав, постукав тай сховав. А крамар тоді:

— На що-ж ти сховав гроші?

— А якже-ж? — відказує той, — яке купно, така й плата: я понюхав — ти послухав, от і квіт.

ВІД ЧОГО ВІТЕР.

Дві дівчинки пасуть корови. Повіває вітрець. Одна читає:

— Звідки, Марійко, то вітер бебереться?

— А хіба ти не знаєш?...

— Ні...

— Ну, от маєш!... Таж там небо?

— Небо...

— А тут земля?

— Земля...

— А по середині нема нічого — ось воно протягом і провіває.

НЕ ТРЕБА СТРАХОПУДА.

— Е, сусідко, чом не поставите в городі страхопуда?

— Не треба, — відповідає друга, — я і так сиджу стало в городі.

ПРИЗНАЛАСЯ.

Входить учителька до кляси в моменті, коли дві учениці бються і лаються.

— Ти найдурнійша коза, яку світ бачив, — лає одна другу.

— Не забувайте, що я тут є також! — крикнула учителька.

ВИХОВНА СИСТЕМА ГІТЛЄРА

Хто такий Гітлєр? до чого змагає? якими шляхами? — ось питання, якими щораз більше цікавиться широкий світ. Тому до речі буде познайомити наших читачів з підставовою справою гітлєризму: з його виховною системою. Без сумніву, Гітлєр се людина чину, вождь мас, до яких вміє промовляти. Дійшов до переконання, що коли хочеться порушити народ, треба безпосередньо звертатися до мас. Юрба складається не з дипльоматів чи професорів, тільки з людей, що вірять або вагаються. І їм треба рішучо накинути клич і шлях, що веде до цілі, а вони пійдуть до неї. Маси лекше здобувається живим словом, як письмом. Справжній вождь мас — се бесідник, а не письменник. Революції звичайно розпочинали бесідники. Відноснож друкованого слова, то не наукові твори, тільки преса має вплив на народи. Робітники з соціял-демократичної партії не читали „Капіталу" Маркса. Під впливи сеї доктрини завели їх ґазети. Тому Гітлєр не визнає ані свободи преси, ані свободи зібрань. Преса і віча забезпечують йому вплив на дозріле покоління.

Та сього замало! Треба ще відповідно виховати чергове покоління. Виховання молоді, як каже Гітлєр, має створити расу Німців здорових, відважних, здібних до чину, здисциплінованих, з високо розвиненим національним почуттям, з великим зрозумінням інтересів держави.

Керма у вихованні має спочивати виключно в руках держави. Обовязком держави дбати про здоровля молоді і збереження чистоти раси. Гітлєрівська програма обіймає домагання якнайостріщих засобів боротьби з сухотами і сифілісом. Справа подружжа, сьогодні залишена „індивідуальній фантазії", має належати до держави. Держава має теж дбати, щоби дитина від уродження діставала виховання національне і згідне з її вродженими здібностями.

Виховання фізичне не може оставати в руках людей, слабих, без темпераменту, чи пацифістів. Воно мусить мати характер військовий. Дві години денно треба посвятити ґімнастиці і спортам, при чому окрему увагу слід звернути на бокс, який Гітлєр уважає за найбільш мужеський спорт. Треба вміти завдавати удари і зносити їх. В позашкільному вихованні мається дальше вести військовий вишкіл, розпочатий в школі. Касарня сей вишкіл доповнить, заокруглить. Молодий Німець, що вийде з касарні в життя, буде заосмотрений в два свідоцтва: 1) свідоцтво громадянина, який має право виконувати публичні обовязки, 2) свідоцтво здоровля, що дозволяє йому оженитися.

У моральному вихованні вироблення характеру є важніще від здобування знання. Треба молодь вчити відваги, жертвенности, вірности, вміння додержувати тайни і почуття відповідальности. Кождий уряд, навіть кепський, є ліпший, ніж брак уряду, бо се веде до безладдя та анархії. В обсязі самого навчання Гітлєр жадає зменшення програмів. Метою має бути умовий розвиток, а не набування памятевого знання.

Точкою тяжости в навчанні мають бути ґуманістичні предмети, одначе не як досі латина і грека, тільки виключно грека і ґерманістика.

Жіноче Товариство ім. Марії Маркевичевої в Канорі, Саск.

Спираючись на теоріях панґерманістів, Гітлєр хоче зблизитись безпосередно до старинної Греції. Він хоче виховати у німецької молоді почуття національної гордости, що належить до раси, яка видала стільки ґеніїв.

Ціле виховання має характер військовий і ярко націоналістичний. Має воно теж обіймати формування суспільних поглядів молоді.

Здобуття загального образування не є головним завданням у вихованні. Воно має бути тільки приготуванням до образування фахового. Гітлєр проповідує пошану для всякої фізичної праці так само, як і умової. Робітник, що дає максімум зусилля, рівнається міністрові. Син високого урядовця не буде червонітися, виконуючи фізичну працю, ані син робітника не буде почуватися відзначеним, коли стане високим урядовцем Все залежить від уздібнень і розумного добору. А добір буде тим лекший, що нова держава усуне всякі ріжниці у винагороді.

Гітлєр не боїться знеохочення інтеліґенції до праці наслідком сеї реформи, бо, як думає, нагороду найде кождий у відповідному виконуванні своїх обовязків і в почутті, що служить великій справі.

Таким чином будуть заспокоєні домагання широких мас, але керма спочиватиме в руках вибранців, аристократів раси і духа. Немає демократії, немає виборів: кождий є відповідальний супроти свого безпосереднього настоятеля, кождий має абсолютну владу над своїми підвладними.

Отже націоналізм, культ сили, відкинення ідеалів демократичних і свободолюбних — ось що складається на виховну систему Гітлєра. Таким чином відроджене суспільство має створити могутність Німеччини.

(Передрук з журнала „Рідна Школа").

НЕМА СТРАХУ!

Молода жінка до чоловіка, котрий іде купатися раненько:

— Уважай на себе, бо вода ще холодна і можеш перестудитися.

— Нема страху, моя дорогенька, — вспокоює її чоловік, — я вбрав дві пари купелевого одягу.

ДОБРА ЖІНКА.

Жінка виряджає чоловіка на війну:

— Іване, не барися там на війні — убий двох-трох тай до дому вертай...

— Та то, жінко, як Бог дасть... А як мене убють?

— Тебе?! А тебе за що?...

НЕВДОВОЛЕНИЙ.

— Чи ви чуєтесь вдоволені, ходячи день денно за жебраниною? — спитала господиня жебрака.

— О ні, — відповів той, — я часом забагаю мати автомобіль.

ПЕРЛИ.

Є перли безцінні на дні на морському,
Ще кращі перлини у серці людському.
Богато тих перлів піски замулили,
А ми їх по світу більш розгубили.

Микола Чернявський.

Один із найтемнійших забобонів — се забобон людей науки, що людина може жити без віри.

ВИЗНАННЯ ХАТНОЇ ЖІНОЧОЇ ПРАЦІ

Родинне життя, яке спокон-віку являлося підставою державного життя, основою громадського ладу, переживає в наші часи крізу. Родинне життя втрачає свою поезію, з нього відходять приваблюючі його риси, тепло і утульність і воно робиться простим співжиттям двох істот, що на економічних підставах зеднують своє життя для взаємних вигод.

Хто-ж творив і підтримував тепло і чари родинного життя? Тут розуміється першенство належало жінці. Своєю невтомною працею, своїм дбанням про кожду дрібничку в свойому гніздечку жінка створювала атмосферу тепла і ласки, де все було пристосовано згідно з смаком і вимогами її життєвого товариша. А товариш її деколи дійсно тримався як справжній товариш, розуміючи й високо оціюючи увагу до нього, але дуже часто зневажав велику, безперервну, невидиму жіночу хатню працю і навіть тяжився сим хатнім утулком, більш радий перевести час не дома з родиною, а десь в клюбі за картами та пивом, а іноді і в веселому товаристві веселих жінок.

Подібні родинні відношення були не рідкістю з давніх давен і не лише жінки живучих ще поколінь зазнали великих розчарувань і зганблення своїх мрій про родинне життя, зневаження й недоцінювання своєї хатньої праці задля підтримання і утворення утульности свого родинного кубелечка. Такі відношення існували так давно, як давно і світ стоїть. На родинні відносини в великій мірі вплинули зміни в економічному життю. Могутній потік економічного життя захопив жінку і поставив її перед необхідністю йти на працю поза домом. У воєнні й повоєнні часи жінка мусіла заступати відсутнього на війні чоловіка, часто сама мусіла утримувати цілу родину, виконувати обовязки чоловіка в суспільстві. При сьому жінка побачила, що вона може й мусить працювати так само, як і чоловік, що її праця для заробітку має незалежну оцінку, її охоче всюди приймали і, головне, що ця праця для заробітку богато лекша, як безрезультатна домашня товчія повседенна. Жінка таким чином увійшла в економічне життя, стала в ньому на твердий ґрунт, і викинути її звідти вже ніяк не можливо. Спершу як студентка для отримання вищої освіти, далі як урядовка по ріжних урядових і приватних інституціях, як лікар, як учителька, як приказчик по крамницях, як робітниця на фабриках жінка вже є потрібний член робітничої армії. Ця позахатня праця вабить жінку не тільки тим, що вона лекша, але й тим, що вона має свій певний термін, не тягнеться цілими днями без відпочинку і кінця, без оплати і визнання, як щоденна і цілоденна праця жінки в свойому господарстві.

В давнину, на перших ступеннях людської культури праця чоловіка, порівнюючи з жіночою, була богато тяща, бо чоловік з небезпекою для здобуття відживлення своїй родині і для свого життя боровся з природою для захисту її. З поступом людської культури умови праці чоловіка значно покращали. Чоловік працює в більш гігієнічних умовах, термін його праці точно усталений, відношення з працедателем значно здемократизувалися; контрольна інспекція, каси для хорих — все се йде на поліпшення й полекшення праці чоловіка. До того-ж по-

лекшення веде й поділ праці, все більша спеціялізація й упрощення праці: над виконанням праці все менше треба міркувати, виконання провадиться все більше механічним шляхом. Тому-ж служать і винаходи, і вживання ріжних приладів і машин, які систематично й стало упрощують виконання праці.

приписів — все це, навпаки, ускладнює працю господині хати.

Жінка мусить міркувати, комбінувати, мусить прикладати до праці все більше розуму й сили волі. Спеціялізації в хатньому господарстві жадної — господиня мусить уміти 10 ремесл, як каже Масарик. Розуміється, в заможніх родинах господиня може до-

Жіноче Товариство ім. Олени Пчілки у Йорктоні, Саск.

Жіноча-ж хатня праця, навпаки, все ускладнюється, бо жінка не має вже слуг до помочі, бюджет родинного життя скорочується, продуктів відносно стає все менше і тому справування родини робиться все тяжчим. Правда, жінці на допомогу в сьому напрямі йде раціоналізація господарства, вживання ріжних пристроїв, користання ґазом, електрикою. Але з другого боку вимоги гігієни, підвищення дієтичних

зволити собі покликати прачку для праня білизни, з спеціяльного інституту для чищення помешкань покликати спеціяліста на миття вікон, другого на натирання підлог, третього на чищення килимів, швачку, щоб пошити й полагодити білизну, кравчиню, щоб пошити одежу і собі і дітям. Але господиня з незаможньої родини, а таких є переважна більшість, мусить всі сі праці сама переробити. А разом з тим

сама мусить прибрати помешкання, зварити обід, 3—4 рази на день всю родину нагодувати, допомогти дітям в ученні, умити й помити їх. Коротко кажучи, жінка мусить бути господинею, служницею, ремесницею, матірю, вихователькою, а до того-ж й дружиною своєму чоловікові. „То є над помисл", як кажуть Чешки. І така праця тягнеться нерідко 14—16 годин щоденно!

Дуже часто буває так, що ні чоловік, ні діти не визнають такої кольосальної жіночої праці. Їм часто здається, що „мама сидить дома і нічого не робить", і що та бідна мама мусить для кождого і в день і в ночі все зробити, все полагодити, все і всіх заспокоїти.

Щоб не було й надалі такого недоцінювання хатньої господарської праці, кожда мати мусить пояснювати дітям, скільки й як вона працює, мусить вчити дітей цінити її працю, поважати її. Гасло „все для дітей", яке з одного боку дуже цінне для виховання будучих поколінь людства, часто веде до виховання в дітях глибокого еґоїзму і зневажання праці їх батьків. Богато корисніше для дитини буде, коли вона привчиться виконувати сама всі ті праці, які будуть їй під силу для виконання, і тим полекшить тяжку працю своєї матері. До того треба привчати виконувати можливі дкя дитини праці однаково як дівчат, так і хлопців. Від самої матері хлопець не раз вчує, що то не є чоловіча праця, і таким чином хлопець привчається уникати якоїсь жіночої праці і визнає лише працю чоловічу. В модерному вихованні все більшої ваги набирає принцип вивчення хлопців господарюванню хатнього, навіть шитва та инших т. зв. жіночих праць.

Далі, для поліпшення хатньої праці треба визначити для неї певні години, щоб поза тим часом жінка мала години для мебе і могла ними розпорядитися на своє бажання. Треба, щоб жінка мала право в певні години належати собі, щоб мала право, як кажуть, відійти на свій острів, пристати на ньому, віддатися собі і щоб острів, хочаб і з самих добрих намірів, ніхто не мав права „обстрілювати".

Душевна свобода жінки мусить бути визнана за нею хоч на протязі годин відпочинку!

Коли хатня господарська праця жінки буде визнана рівноцінною з працею чоловіка, то льоґічно, мусить бути визнано за жінкою моральне право і на половину того заробітку, який приносить чоловік до дому. Бо ясно, коли працюють двоє на свою родину, при чому один, не отримуючи платні, за свою працю, творить в родині такі умовини, які дають другому можливість нести платну працю, обидва працівники мають однакове право на цю платню. Чеське жіноцтво вже випрацювало проєкт закону про право жінки на половину заробітку чоловіка і проєкт цей вже внесено на розгляд міністерства праці. Визнання такого закону принесе жінці значні поліпшення в її життю, бо тим праця жінки отримає офіціяльне визнання і, головне, за жінкою буде визнано право на самостійні витрати й на себе й на дітей. А се позбавить жінку від необхідности випрошувати гроші у чоловіка, що приймає часом дуже понижуючі форми для почуття гідности жінки.

Кождий чоловік, хіба за невеликим винятком, коли вертається з праці до дому, вважає, що він вже не зобовязаний дома щонебудь робити. Та-ж жінка, що, як і чоловік, заробляє, вертаючись до дому, з праці, особливо коли має дітей, має силу праці. Жіноча одежа потребує постійно якогось

полагодження. А вже що діти відберуть у матері ввесь її вільний час, то це кожному зрозуміло. Отже, і на тій жінці, що, як і чоловік, приносить до хати свій заробіток, лежить все-ж таки богато хатніх обовязків, і їй, таким чином, приходиться подвійно працювати.

Жінки-холостячки, що самі себе утримують, все-ж таки мають дома, по

Пані МАРІЯ ВАВРИНЮК (Ілюк), репрезентантка Союзу Українок Канади. Живе в Сейнт Джулієн, Саск.

повороті з посади чи якоїсь праці, богато хатніх обовязків. Але життя таких жінок богато лекше і вигідніще, ніж жінки, що має родину і мусить ще щось і поза домом заробляти.

Не зважаючи на це, рідко котра з жінок не хотілаб віддатися. Бо перш за все жінка прагне родинного життя, прагне мати дітей, в ній заложено природою інстинкт творення нового життя. До такого-ж заміжня жінка користується в громадянстві ліпшим положенням, як жінка незаміжня. Чоловіки свідомі того, що подружжям вони дають жінці підвищення її громадського становища. І нині жінки, не зважаючи на можливість самостійно себе утримувати, не уникають подружжя. Але нині жінка не віддається за першого-ліпшого, що погоджується взяти її собі за дружину. Тепер жінка може вибрати собі по смаку товариша свого життя. В набутті таких можливостей можна бачити велике поліпшення долі жінок.

Таке-ж поліпшення долі жінки принесе й раціоналізація господарства, аби лиш жінка навчилася з неї користати. В природі жінки заложено стремління до економічности, яке дуже часто приймає шкідливі форми через дрібязковість тої економії. Скільки жінок не уживають ґазу замісць вугля лише через те, що ґаз на якийсь цент дорощий за вугля, хоча відомо, що на ґазі варення і лекше, і швидче, і вигіднійше. Скільки жінок не користаються електрикою, не прасують електричними прасками і все через ту саму центову економію. Така економія приносить жінці лише шкоду, бо вона збільшує її працю і, головне, показує, що сама жінка не цінить свого вільного часу і тим і иншим дає привід також його не цінити. Витрати на свої розривки без чоловіка жінка вважає непродуктивними, хоча кождий чоловік цілком правильно подібні витрати вважає за потреби першої ранґи.

Жінка середня ще не навчилася користати своїм вільним часом для себе, вона ще не усвідомила того, що життя не складається лише з зовнішніх форм його, з матеріяльних вартостей, що внутрішне життя і цінніще і вище за матеріяльне, і що у внутрішньому житті відкриваються глибини і краса завдань і цілей світу і людини в ньому. Тому середня жінка не з практичною

метою не буде студіювати наук, тому жінка взагалі менше читає, менше цікавиться абстрактними питаннями, як чоловік. Ще богато рутини й відсталости в головах жінок і ще богато на світі є таких жінок, котрі сами більш за всіх инших стоять на перешкоді звільненню жіноцтва від віковічної неволі. Жінка повинна ще навчитися думати, навчитися критично ставитися до заведеного ладу, щоб, вибравши з нього те, що поліпшує життя, і собі і иншим, відкинути сміливо те, що вже віджило, що обтяжує долю і самої жінки, і її оточення. Жінка повинна навчитися улаштовувати своє життя згідно з своїми здібностями.

Не кождій жінці доля прирікає бути матірю та господинею дома. Коли жінка почуває нахил до якоїсь любої їй праці, вона не повинна заривати свого таланту, а повинна вибрати собі фах. Спеціялізація неминуча з поступом: коли жінка визнає своїм фахом хатнє господарство, хай виконує його; а ні — хай іде на працю з своєї спеціяльности. А на хатнє господарство хай покличе якусь спеціяльну силу так само, як і на виховання своїх дітей. Праця по спеціяльности і продуктивніща, і миліща, і не веде до розчарувань і невдоволення життям.

Цілком протиприродне вважати жінку здібною лише на хатнє господарство та на виховання дітей. Вона також, як і чоловік, має здібности до ріжнородних фахів, і лише віковічне занедбання сих здібностей так звужує ширину й глибину жіночого єства. Коли жінка дійсно здібна до господарювання, то її треба не обмежувати лише хатнім господарством, а передати їй господарство міське, господарство державне. Коли за жінкою визнають здібности вихователъські, то з жінок треба робити спеціялістів-вихователів, які заступили-б родинне виховання дітей, що дуже часто, при нездібних до того матірках, приводять до страшного каліченння дітей. Дитина не належить матері, як якась приватна річ, власність матері, і, не маючи права своїм недоречним вихованням калічити її, мати мусить лише готувати її для громадянства. Щасливою і задоволеною мати мусить вважати себе і тоді, коли хоч і сторонньою фаховою силою вихована дитина стане для громадянства новим корисним членом.

Отже, не від кождої жінки можна вимагати бути господинею і вихователькою своїх дітей. Жінка, котра не має здібностей до господарювання й до виховання, не мусить бути присилуваною до цих праць, а мусить мати право вибрати собі працю поза домом, відповідну її здібностям. Господарство-ж своє і виховання дітей така жінка має право передати фаховим силам, які в такому випадку поведуть справу і господарювання і виховання дітей краще, ніж то зробила-б нездібна до того мати. Бо робити працю проти своєї природи, значить псувати своє життя і не приносити жадної користи ні собі, ні громадянству.

Далі, коли жінки бажають досягти полекшення хатньої праці, вони повинні працювати над зраціоналізованням сієї праці, бо раціоналізація всякої праці веде до скорочення і більшої продуктивности. Раціоналізація хатнього господарства мусить переводитися у всіх напрямках, по можливости з приміненням фахових сил для виконання її.

Коли жінка вдумливо поставиться до вирішення, чи бути їй господинею в родині і вихователькою своїх дітей, чи при нездібности до того й другого йти на працю для заробітку, і нарешті прийме друге вирішення, ніхто не сміє не

визнати за нею такого права. Залишившися проти своєї природи вихователькою і господинею, жінка в такому випадку зробить богато шкоди і свому господарству, і своїм дітям. Це по-перше. А по-друге, раз на завжди визнаємо за жінкою право вибирати собі таке життя, до якого схиляється її природа. Тепло і утульність домашнього огнища від того не постраждають. Навпаки, задоволена своїм життям, жінка внесе їх, сього тепла і утульности більше, як колиб вона проти волі працювала дома, вважаючи себе невільницею родинного життя.

З. Мірна.

НАД МОГИЛОЮ.

Вітрець повіва,
І травка шумить,
А під тою травичкою
Мій милий лежить.

Мій милий лежить,
Що впав у бою, —
Поцілений в самі груди
За рідну землю,

За рідну землю
І за нарід свій:
Ой встань, милий, із могили,
Ой встань, милий мій!

Ой встань, милий мій,
Їди до бою знов!
Та визволи Україну
З ворожих оков!

Катря Новосад.

„Я ДО МУКИ, А ОСЕТ ДО РУКИ".

Прийшла кума Явдошечка
До куми до хати:
— Поможіть мені, кумасю,
Пшениченьку жати...

— Ой, радо-б я ішла, кумцю,
Жать на ваше поле,
Коли-ж осет у пшеничці,
Тай руки поколе.

Прийшла зима. Тамта кума
Входить до Явдошки:
— Ой, позичте, кумцю люба,
Мені муки трошки.

Пішла кума до комори...
Згодом повертає,
І до куми сусідоньки
З жалем промовляє:

— Я-б вам рада, кумцю, дати
Муки в обі поли,
Коли-ж осет у мукиці
Дуже руки коле!

М. Кумка.

Жіноче товариство ім. Лесі Українки у Витков, Саск.

НАЦІОНАЛЬНЕ І РЕЛІГІЙНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІЖИ

Будучність кождого народу не залежить від матеріяльного богацтва, але від того, в який спосіб буде вихо-ване його молоде покоління. Розумні і богаті народи завдячують свою силу і поступ не самому богацтву, але національному та релігійному вихованню своїх членів.

Для приміру нехай послужить нам спеціяльно два народи, Англійці й Жиди. Кождий Англієць і Жид се національний шовініст і борець за свою релігію. І хоча вони належать до високо просвічених народів, то рівночасно загально є вони релігійними народами. Вони не відкидають релігії, але дуже пильнують, щоби їх молодь виховувалася в релігійно-моральнім дусі. Спеціяльно інтересуються моралю та релігією Англічанки та Жидівки, але те саме завважуємо і в инших поступових, культурних народів.

Ми, українські жінки-матері в Канаді, маємо перед собою великий обовязок до сповнювання. Сим обовязком є виховувати нашу молодіж в дусі національнім та релігійно-моральнім, бо головно від того залежить краща будучність і поступ нашого народу. Кождій матері повинно залежати на тім, щоби її діти були чесні, моральні, релігійні і національно свідомі. Се обходить однаково і родичів і дітей. І коли діти будуть виховані в такім дусі, тоді наш нарід піднесеться і просвітно і матеріяльно, бо гарно вихована дитина буде також старатися і про власний добробут і про добро свого народу та краю, в якім живе.

Діти, які не мають доброго національного та релігійного виховання, нічим добрим в життю не показуються. З них не буде користи ні родичам, ні громаді, ні свому краєви. Такі діти є завадою та тягарем, а часами навіть і соромом для своїх родичів. Зле виховані діти не цікавляться ні школою, ні наукою, а коли підростуть, то їх цілий світ не обходить.

Кожда наша матір повинна подбати, щоби її дитина була послушна, пильна, цікава, відважна і витревала. Та се ще не вистарчає, щоби дитина виросла на добру та розумну людину, бо кромі того ще треба пильно дбати, щоби діти виховувалися в релігійнім дусі. Сього треба їх вчити ще змалку, щоби навикали до чесноти, правдомовности та релігійности взагалі. Мусимо вчити їх, доки вони ще малі, щоби вони шанували своїх родичів, старших людей взагалі, а в сім поможе нам церква. Тому треба дітей посилати до церкви та до недільних шкіл, де такі школи є.

Таким вихованням наші матері витворять-збудують в дітей гарний і шляхотний характер, який є головним фундаментом в житті кождої людини. Очевидна річ, що коли дитина буде мати гарний характер, вона стане розумною і амбітною людиною; вона візьметься охоче до науки і в житті буде поступовою. Бо без гарного характеру людина, хоч би і вчена, не є корисна ні народови ні родичам.

Кромі морально-релігійного виховання є ще одна важна прикмета, на яку матері мусять звертати спеціяльно велику увагу, а се національне виховання. Кождий нарід є дійсно силь-

ним народом лише тоді, коли його члени є національно свідомі, коли вони є горді із своєї національности. Анґлія, Франція і Німеччина є нині сильними народами-державами тому, що їх жінки-матері і школи звертали і звертають велику увагу на національно-патріотичне виховання своєї молодіжи. Сі народи мають богато жіночих орґанізацій, які вчать своїх членкинь патріотизму, національної гордости та пошани для свого власного народу і краю. І тому то кожда анґлійська чи німецька мати є національною учителькою-патріоткою, яка таки в дома виховує дітей не на рабів-темняків, але на самостійних і здоро-

во думаючих членів народу. Вона цілими роками впоює в свої діти дух самостійности і пошани до свого рідного, вщеплює в них особисту гідність.

На загал, в Українців до недавна діялося якраз противно. На національну свідомість наші матері звертали дуже мало уваги. За те наші сусіди, Поляки і Москалі, поширювали свої впливи між нашим народом. Москалі навіть говорили, що України нема, не було і бути не може. Попробуйте ви сказати таке Анґлійцеві, Французові чи Жидові, а побачите, що з вами станеться. Полетите в кут з підбитим оком або без зубів.

Жіноче Товариство ім. Ольги Кобилянської у Вайті, Ман.

Коли Англічанка чи Німкина є учителькою релігії, моралі та патріотизму мимо того, що сі народи стоять високо, то оскільки більше і завзятійше нам треба стати такими учительками. І до сього мусимо взятися тепер, щоби направити те лихо, яке захопило наш нарід через байдужність і несвідомість наших предків

П-на МАРІЯ МАРКО,
бувша голова Союзу Українок Канади на Манітобу. Живе у Вінніпегу, Ман.

Через брак доброго патріотичного виховання у наших людей є замало стійности і завзяття до народніх та громадських справ, а навіть і до особистих. Москалі і Поляки рядять нашим краєм, гноблять наш нарід, рабують нас, в тюрму саджають. Москалі винищують нас голодом у нашім власнім краю. І чи повинна українська матір, без ріжниці де вона живе, глядіти на сі страшні переслідування спокійно, обоятно? Чи може вона позволити на се, щоби її діти виростали без національного почуття?

В старім краю Москалі голодом винищують наших батьків, сестер і братів через те, що колись українські матері на загал не виховували своїх дітей на патріотів. І коли прийшов час та нагода освободитися зпід ярма гнобителів підчас минувшої війни, то українське селянство і робітництво не постояло однодушно за самостійність свого народу та краю, але дало себе знов обдурити Москалям. Повірили Москві помимо того, що вона за минувших кілька сот літ ніколи не дотримувала своїх обіцянок і приречень, але завсігди зраджувала Українців.

Не так зробили Чехи та Фінляндці. Вони скористали з нагоди, постояли за свою владу, за свій край, і нині є вони вільні, свобідні. Їхні вороги не винищують їх голодом, не розстрілюють, не вішають, в тюрмах не дусять. Чому? Бо чеські і фінляндські матері через довгі роки виховували своїх дітей в національнім дусі, на самостійних, розумних людей.

Кожда українська матір нехай не забуває і сього, що народи виховані в національнім дусі стоять високо не лише щодо просвіти і науки, але і щодо богацтва, добробуту. Народи, які є темні, непросвічені, національно слабо свідомі, є лише жертвою визиску своїх сусідів. І хоч би з сеї сторони кожда наша матір повинна гарно виховувати своїх дітей, щоби їх чужі не кривдили, не грабували, не виморювали голодом в їх власній хаті.

І тому кожда українська матір повинна знати отсі релігійно-народні заповіди:

1. Маю вчити свою дитину послуху, витревалости і пошани до всього, що є добре і гарне.

2. Маю пильнувати свою дитину,

щоби вона була чесна, правдомовна і пильна до праці.

3. Маю розповідати своїй дитині про добрих та славних людей та героїв, щоби вона брала собі їх за приклад.

4. Маю посилати свою дитину до рідної церкви і недільної школи, щоби її не вчили чужі, але свої.

5. Маю вчити свою дитину релігії вдома.

6. Маю читати своїй дитині добрі книжечки і казки, щоби розбудити у ній цікавість і призвичаїти її саму до читання.

7. Маю вщеплювати в свою дитину любов і пошану до українського народу і краю.

8. Маю навчити свою дитину гордости з того, що вона є членом українського народу, щоби вона не цуралася свого і не стидалася мене та своїх людей.

9. Маю розповідати своїй дитині історію українського народу і краю.

10. Маю вчити свою дитину про діла великих людей, щоби вона стала амбітною, запопадливою і щоби не марнувала свого часу на дрібниці.

11. Маю розбудити у своїй дитині жажду до науки, до умової праці.

12. Маю навчити свою дитину, щоби вона вистерігалася злих навичок.

13. Маю навчити свою дитину, щоби вона не боялася чужих, не гнула карку перед ними, але щоби обстоювала за себе і свій нарід при кождій нагоді.

14. Маю навчити свою дитину самостійно думати і ділати, щоби не навчилася і не мусіла просити чужої ласки.

15.Маю навчити свою дитину, щоби шанувала все, що є добре і гарне в своїм народі, хочби і чужі люде давали їй щось инше в заміну.

16. Моя дитина має вирости розумна, релігійна, моральна і національно свідома, щоби вона була потіхою для мене, мого народу і добрим та корисним громадянином краю, в якім живе.

Д. Е. Яндова.

ДО ВЕСНИ.

На крилах дужих молодих,
У радощах, в любові,
Несеться веснонька до нас
В обнові.

Горами, полями, селом,
Витається з землею,
А рої мрій летять чудних
За нею.

Співами птахів по лісках,
Вузенькими нивками,
Білою ручкою рай веде
Садками.

Любов і радість вона нам
Щедро усім дарує,
А люд за нею сміючись
Мандрує.

Колись й мені щедра весна
Любов й життя вручила,
За нею бігла-б я тепер —
Не сила.

Катря Новосад.

УРЯДЖЕННЯ І ПРИКРАСА ДОМУ

(З лекції Курсу Домашнього Господарства влаштованого Союзом Українок Канади в Саскатуні в березні 1932 р.).

Яке враження лишає на нас чужа хата.

Кождий дім є висловом характеру людей, які в тім домі мешкають. Так як лице людини є висловом характеру, так само і помешкання вказує на прикмети своїх мешканців. Кождий раз, як ми тільки увійдемо до чужого дому, ми зараз знаємо дещо про мешканців того дому. Ми пізнаємо мешканців по урядженню кімнат, по хатних меблях, по порядках і т. п. По внутрішнім урядженню дому, так як і по зовнішнім, ми виробляємо собі опінію про тих людей, які там мешкають.

Є люде, в присутности яких ми почуваємося свобідно, весело, а є люде, в присутности яких ми не можемо так себе почувати. Те саме відноситься до помешкань. Є доми, які бувають скромненько прибрані, але за то видаються нам привітними, де ми почуваємо себе цілком свобідно. А є доми, які вражають нас холодно, непривітно.

На перший погляд се здавалосяб неімовірним. Звідки-ж може кімната, яка є без життя, висловлювати наш характер? Кожда людина висловлює свій характер, свою душу, свою персональність ріжними рухами, мовою, убранням і тим подібним. Наше найблизше окруження, се наше убрання і наше помешкання. В однім та другім ми несвідомо висловлюємо прикмети свого характеру. Коли ми любимо порядок і взірцевість, се буде видно по нашім убранню та по способі прикрашення нашого помешкання. Коли ми розуміємо красу і маємо добре вироблений смак у красках і тим подібнім, то й се відібється на нашім найблизшім окруженню. Дальше, коли ми своєю вдачею є веселі і привітні, то й се буде мати несвідомий вислів в урядженню та в прикрашенню дому. В такий то спосіб кожда людина дає вислів своїй персональности.

Тому, що наш дім є обявом нас самих, тому треба постаратися, щоби наш дім був якнайкращий, бо-ж з певністю кожда людина хоче зробити на других якнайкраще враження. Знаючи, що по домі судиться і мешканців, нам тим більше треба звернути відповідну увагу на дім. Кождий дім можна зробити взірцевим, порядним, чистим. Та, крім того, є ще деякі правила, які відносяться до внутрішнього урядження та прикрашення дому, які кожда господиня повинна знати. Не вистарчить нам задоволитися тим, що нас навчила наша матір відносно домашних порядків та прикраси. Обставини в рідному краю були в дечім відмінні, ніж вони є тут у Канаді, і се, що наша мати знала, може якраз бути не вистарчаючим для сих нових обставин, серед яких ми тут жиємо. Навіть спосіб будування модерних домів у Канаді сам собою вимагає від наших господинь знати дещо більше про внутрішне урядження дому, ніж наші матері знали. Нам треба вчитися більше про те, як то ми могли би зробити наші доми більше привабними, більше привітними, щоби наша родина знайшла задоволення з перебування в такім родиннім гнізді і все споминала дім гарними спогадами. Таке знання можна набути через читання, а також треба придивлятися, як

наші сусідки, які по нашій думці може ліпше знають, як ми, прибирають свої доми. Се не значить, що ми мусимо їх наслідувати, але нераз так можна дуже богато навчитися. Є ще один спосіб, який є корисний, а се відвідувати великі склепи, де продають меблі. В таких склепах бувають нераз дуже поучаючі вистави урядження меблів, та підібрання відповідних кольорів для прикрашення дому. Розуміється, що з таких вистав можуть користати лише ті, котрі мешкають у місті. Та одначе і ті, які живуть по фармах, або менших містечках час від часу бувають у більших містах, тому то повинні використати таку їзду і відвідувати більші склепи, щоби їх оглянути та дещо навчитися.

Жіноче Товариство ім. Лесі Українки у Сейнт Джуліен, Саск.

Плян хати і розміщення кімнат.

Кождий раз, як приступаємо до будови нового помешкання, треба нам добре застановитися над тим, як розмістити кімнати. Треба мати на увазі завсігди вигоду, бож ми тому й будуємо дім, щоби мати захист і вигоду. Коли кімнати є добре розміщені то господиня заощаджує собі богато часу. Коли хата так побудована, що входячи до хати передними дверима ми мусимо переходити через витальню та їдальню, нім зайдемо до кухні, то се вже є невигода, як і для гостя, так і для господині. Є богато подібних хиб у самій структурі будинку, які треба оминути відповідним упляновання хати та відповідним розміщенням кімнат. Правда, не всі ми є щасливі настільки, щоби плянувати собі доми та після свого смаку їх будувати. Але такі справи треба мати на увазі, коли ми купуємо дім, або коли ми вже купили дім з подібними хибами.

Проблєми з старими домами.

Нераз буває, що через недостатки ми є примушені мешкати в старих, не конче вигідних домах. Такі доми представляють нам свої проблєми відносно внутрішнього урядження та крикрашення. Коли ніяк неможпивим є перебудувати хату, то треба застановитися, як в инший спосіб її поправити.

а) **Мала хата.** Здається, найбільшою хибою старих домів є малі кімнати, в яких відчувається тісноту. Такі малі кімнати можна побільшити, надаючи їм просторости та висоти відповідним підібранням красок та відповідним розміщенням меблів.

б) **Малі вікна або за мало вікон.** Вікна є тим для хати, чим є очи для людини. Коли в хаті є замало вікон і кожда кімната наче келія в тюрмі, з такою хатою можна порадити собі дуже легко, бо вставити кілька вікон більше в хаті не є надто коштовним, а за то змінить вигляд кімнати та цілої хати на ліпше.

Що нам треба знати про кольори.

а) **Наслідуймо природу.** Ми бачимо в природі богато ріжнородних кольорів з сотками ріжних тонів. Наше природне окруження є повне кольорів. Нам треба вчитися від природи про гармонійність тонів закольорувань. Першу науку берім з небесних облаків та землі. Коли небо чисте, не хмарне, з легеньким закольорованням, то воно виглядає нам дуже просторим, безконечним. Коли насунеться на небо чорна хмара, то воно виглядає нам так, наче би воно на нас падало. Пристосуймо сей примір з природи при підібранню кольорів для наших домів. Осно-бліді тони фарбів, як блідо-жовті, блідо-блакитні, піскові, подібні тони ужиті на стіні та стели надають кімнаті простороти та висоти подібно, як у природі. Темні кольори або надто взористі папери придавлюють кімнату, роблять її низькою, подібно, як хмара придавлює землю. З того треба нам винести науку і взоруватися по тім, як сама природа підбирає кольори. Ми знаємо, що земля, по якій ми ходимо, має темний кольор, бо земля є для нас фундаментом, тому цілком природно, щоби вона була темною в кольорі. Беручи з того науку, ми мусимо підбирати темні кольори на підлогу. Значить, наша підлога мусить завсігди бути темнійшою від стін та від столі, подібно, як є в природі.

б) **Теплі кольори.** Наше око є дуже вразливе на ріжні кольори. Одні кольори вражають нас, як холодні, инші, як теплі. Подумаймо тільки про природу. Все, що є тепле в природі, має жовтаву, помаранчеву і червону закраску. Візьмім на примір сонце. Воно нас вражає як жовте в кольорі. Жовтий кольор є сполучений в нашій думці з теплотою, з веселістю, з радістю. Вогонь є червоний в кольорі. Отже зсумувавши разом ті кольори, які виступають у природі, ми можемо прийти до такого заключення, що всі жовтаві, помаранчеві і червоні кольори з ріжними їх тонами вражають нас, як теплі кольори. Вони нагадують нам також щось веселого, щось гарного і приємного. Такі то кольори треба уживати в наших кімнатах, щоби надати кімнатам теплоти, веселости, а головно повиннося їх уживати в тих кімнатах, де мало є світла. Спеціяльно жовтаві краски є добрі, бо нагадують нам сонце та ясність. Правда, нам треба запамятати, що такі теплі кольори вражають наше око так, наче би вони присувалися до нас. Тому, коли кімната є мала, то такі кольори можуть зробити кімнату ще меншою, як їх буде забогато.

Розуміється, се відноситься більше до таких тяжких красок, як червона, пурпурова, темно помаранчева. За те ті кольори є дуже відповідні для великих кімнат.

в) **Холодні кольори.** В природі ми бачимо також і такі кольори, як синій та зелений. Дивимося на небо і бачимо далеко в просторі синій кольор. У морю хвилює темно зеленява вода. Далекий простір, так як і глибоке море вражає нас холодно. Тому ті всі тони сполучені з синим, зеленим вражають нас, як холодні. Такі кольори нагадують нам простір, висоту, глибінь. Вони відсуваються від нас, тоді, коли теплі кольори гейби присувалися до нас близше. Холодні кольори є відповідні до малих кімнат, тому, що вони надають їм висоти та просторости.

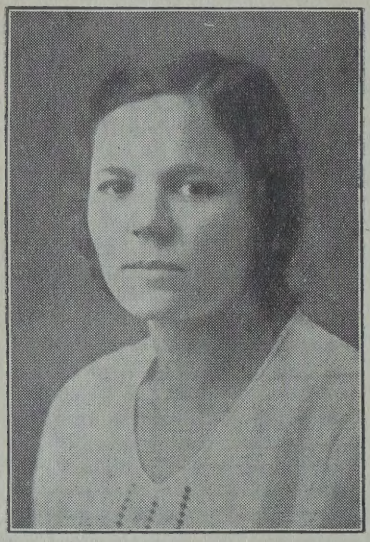

П-на ГАННА ЧЕПЕСЮК, репрезентантка Союзу Українок Канади. Живе у Форт Віліям, Онт.

Підібрання відповідного кольору.

Тому, що кольори мають свої властивости, які нас вражають, треба завсігди добре застановитися над підібранням кольорів в тих кімнатах, які маємо на думці прикрашувати. Треба нам завсігди памятати, що в кімнаті повинен бути один домінуючий кольор, який повинен повторятися в такім самім, або відміннім тоні в ріжних річах у кімнаті. Другі кольори мусять бути добре допасовані.

Як побільшити малу кімнату.

а) Відповідне підібрання кольору надасть низькій кімнаті висоти та просторости. Тому треба старатися уживати слідуючі кольори на стіни та стелю: кремовий, цитриновий, блідо-голубий, блідо-жовтавий, блідо-зелений. Маленька закраска холодних кольорів у фарбі синій, зеленій або зеленаво-синій і сивій завсігди надає просторости.

б) Взористий стінний папір заповнює кімнату і робить її меншою, тому не вживати взористого паперу на стіни малих кімнат. Найкраще вживати гладкий папір без ніякого взору.

в) Підкреслити прямовісні (вертикальні) лінії у внутрішнім прикрашенню. Око є дуже вразливе на всякі лінії. Око слідить за лінією вертикальною, тому така лінія надає враження висоти. Тому то дуже добре є підкреслити таку лінію в малій кімнаті, через відповідне розвішення фіранок, щоби фіранка звисала рівною лінією, через високі меблі, де вертикальна лінія кидається в очи, через підібрання довгих образків, і тим подібні способи.

г). Не наставляти за богато річей в кімнаті. Коли кімната мала, треба старатися мати в ній якнайменше річей. Коли кімната переповнена ріжни-

ми річами, тоді вона стає ще меншою. Головне те, щоби в малій кімнаті не ставити ніякого столика, або чогось подібного на середині кімнати, бо така річ заваджає і непотрібно заповнює кімнату.

Як надати кімнаті ясности.

а) Коли кімната мала, а ще до того має малі вікна, або має за мало вікон, то треба тоді підбирати ясні кольори, які надали би її ясности. В першій мірі стіни є підставою кольору в кімнаті. Тому на них треба звернути особливу увагу, щоби можна до них припасувати ясні, гармонійні тони. В темній кімнаті треба уникати уживання темних кольорів. Ясні бічні фіранки в мягких тонах зроблять кімнату ясною і веселою. Треба звернути спеціяльну увагу на те, щоби бічні фіранки не закривали забогато вікна, бо тим способом зменшиться скількість світла і кімната буде темною. Бічні фіранки не повинні виходити поза футрини. Такі фіранки чіпляється для того, щоби прикрасити кімнату, а не для того, щоби заслонити вікно від сонця.

б) В малій темній кімнаті не повинно бути вазонків з цвітами на вікнах. Се є одна з дуже великих помилок внутрішнього прикрашення, коли вікно мале і ще до того заповнене вазонками, які не допускають світла до середини і тим псують красу кімнати. Коли хто дуже кохається в цвітах, то можна вибрати найкращий вазонок і тримати його на столику. Коли вазонок гарний і малий, то й на вікні може стояти. Ходить про те, щоби ми не перепаковували вікон великими вазонками.

Тані меблі домашньої роботи.

Річ певна, що краса помешкання залежить дуже богато від меблів. Добрі меблі прикрашують кімнату. Та не всі можуть мати гарні і дорогі меблі. Є деякі меблі, як стіл, софа, шафа та подібне, котрі є просто необхідні в помешканню. Але такі меблі не конечно купувати. Їх можна зробити дома. Є богато домів, де таке, як софа, шафа на книжки, малий сполик і подібне є домашної роботи і цілком добре служать та заступають куповані меблі. Софу можна дуже легко і тано зробити самому дома. На се потрібно тільки низької і широкої лавки, яку обкладається старим матерацом або сінником, щоби було мягко сидіти. Поверх того обкривається таною взористою матерією, яка пасує другим річам та кольорам в кімнаті. Се верхне накриття прибивається маленькими цвяшками і софа готова. Можна ще зробити маленький стільчик допасований до софи, який також дуже легко зробити. Є много людей, які мають подібні меблі своєї роботи і ті меблі дуже добре виглядають.

Що робить кімнату інтересною?

а) Добре уґруповання меблів надає кімнаті порядку і ладу. Коли вікна в кімнаті є уґруповані в одній стіні, то другі стіни є вільні на меблі. Уставлення меблів може бути часто змінене з потребою, коли стіни позволять на се. Треба завсігди мати на уваві рівновагу в уставленню меблів в кімнаті, щоби великі річи рівноважилися з меншими, бо коли один бік кімнати має занадто масивні, великі меблі, а другий бік має тільки одну малу річ, то таке розставлення річей не буде зрівноважене і кімната не буде гармонійно виглядати. Дуже добре є також ґрупувати менші річи з більшими і так надавати одній ґрупі цілости. Приміром: можна поставити маленький столик коло софи, або коло

великого крісла, і тим створити одну зґруповану цілість. Не добре розділювати малі, дрібні річи в хаті тому, що вони таким способом губляться. Найліпше, отже, уґруповувати меблі відповідно до потреби, вигоди і краси.

б) Ніщо не надає кімнаті такого гарного вигляду, як гарно прибране вікно. Тому треба уважати, щоби фіранка висіла на держальцях, а не на шнурку. Краска бічних фіранок мусить годитися з домінуючою краскою кімнати, але рівночасно відріжнюватися від краски стін. Бічні фіранки мусять бути настільки широкі, щоби гарно звисали. Вузкі бічні фіранки збиваються в кут і псують вигляд вікна. Треба отже підшивати бічні фіранки, щоби вони краще звисали. Коли стіна гладка, непаперована, без ніякого взору, то бічні фіранки повинні за те мати якийсь взір. Коли стіна є паперована взористим папером, в такім разі треба уникати взористих бічних фіранок.

в) Гладко викінчені стіни, меблі і ціле урядження є монотонним і не має приманчивости і вигляду теплоти, яку кімната повинна мати. Взористе викінчення надає кімнаті життя. Є тут також небезпека, що може бути за богато взористих річей в хаті. Коли стіни, диван, фіранки, софа і другі річи є взористі, то кімната не має спокійного тону. Забогато взорів в хатнім урядженню перемучує очи, а тим самим впливає некорисно і на ум.

г) Ніколи не наставляти забогато річий на столиках, шафах і подібнім. Одною з хиб внутрішнього прикрашення є переладування столиків, шафів і

Жіноче Товариство ім. Наталі Кобринської в Овкборн, Ман.

пяна таким, як вазами з цвітами і другими подібними річами. Малих столиків, пяна та шафів не повиннося закривати великими доріжками чи подібними накривалами. Краще лишити їх зовсім незакритими, коли дерево гарне.

г) Шафа з книжками дуже прикрашує кімнату. Крім того, коли книжки є в домі, то се свідчить, що в тім домі є люде свідомі. Увійшовши в хату, де є книжки, ми зараз виробляємо собі добру опінію про мешканців того дому.

Уставлення меблів по кутах.

Меблі треба завсігди старатися розставляти рівнобіжно з стіною. В кутах не повиннося ставити таких великих річей, як шафи, софи, пяна і подібного. Се є велика помилка таке робити. В кутах можна ставити тілько крісло, ґрамофон на столику, або ґрамофон з шафою.

Як вибирати і вішати образи.

Кімната без образків так, як людина неприбрана. Образки дуже прикрашують кімнату і надають їй якоїсь особлившої принади. Треба мати смак, щоби підбирати відповідні образки, які малиб в собі красу, а також щоби годилися з домінуючим кольором цілої кімнати. В купуванню образків треба мати слідуюче на увазі:

а) Купувати образок тоді, коли зміст його відповідає нашому смакові, коли кольор його пасує до других кольорів в кімнаті.

б) Вибирати кілька образків з однаковими рамцями, щоби в кімнаті не було рамців ріжнородного кольору і виробу. Все урядження до найменшого мусить годитися. Коли образи менше більше однакові змістом і мають однакові рамці, то можна їх ґрупувати разом на стіні і таким способом створити одну цілість.

в) Коли вішаємо образ на стіні, то треба його вішати відповідно до меблів у кімнаті. Кождий образ добре вішати над меблями для того, щоби доповнити ті меблі і зрівноважити з якимись другими річами в кімнаті. Коли, наприклад, ми маємо високу шафу, коло якої стоїть крісло при стіні, то треба те крісло зрівноважити з шафою і повісити відповідний образ над ним. І в такий спосіб розвішувати решту образів, відповідно до меблів і до структури стіни. Образ також мусить своєю структурою годитися з структурою стіни, значить, не можна вішати широкого образа на вузькій стіні, тому, що структура стіни не відповідає структурі образка. Такий образок можна повісити на широкій стіні.

г) Як високо повинен образок бути повішений? Образок є на те, щоби було вигідно на него дивитися. Найкраще памятати те, що образок повинен висіти досить низько, так, щоби ми й сидячи могли його видіти вигідно. Не є добре вішати образки в одній лінії по стіні. Такий спосіб розложення образків дуже монотонний.

ґ) Святі образи найкраще вішати в спальні, бо до них ми молимося, коли ми є на самоті. Коли хто має образ у гарних тонах Святої Родини, то його можна повісити в витальні. Образ Тайної Вечері добре вішати в їдальні.

д) Нашим звичаєм є прикрашувати стіни та образи паперовими квітами. Сей звичай не дуже відповідає теперішному способові урядження модерних помешкань і нераз псує вигляд гарної кімнати.

Фотоґрафії.

Звичайно в кождій родині є фотоґрафії членів родини, або знайомих приятелів. Такі фотоґрафії розставляють по шафах, по столиках, а навіть і на стінах вішають. Воно є хибним так робити. Треба старатися вішати якнайменше фотоґрафій на стінах, а також негарно наставляти богато фотоґрафій по столиках та шафах. Коли в кого є надзвичайно гарна фотоґрафія дитини або когось другого з родини, то таку фотоґрафію можна тримати на столику, або на шафі, але ніколи не наставляти ніяких других фотоґрафій, головно в гостинній кімнаті. Фотоґрафії можна ставити на шафі тільки в спальні, і то не забогато.

Стінні календарі надаються тільки до офісів, а не для декорації кімнат. Стараймося заступати їх гарними образами.

Коли ми виробимо в собі смак до краси, то й тоді зможемо успішно прибрати своє помешкання і так створити привітне родинне гніздо, в якім знайде задоволення наша родина та й наші приятелі. Рівночасно, коли будемо зважати на правила внутрішної прикраси дому, ми уникнемо неприємної критики зі сторони тих, що відвідують нас.

Савеля Стечишин.

Приповідки й Думки.

Своєї недолі й конем не обїдеш.

Брехнею і під столом не відбрешешся.

Зліст засліплює розум.

До гріхів предків не додаваймо своїх.

Найвищий закон, добро вітчини.

Пізнати з мови, якої хто голови.

На чужий коровай очей не піднімай.

Що тверезий думає, то пяний гукає.

Не все треба людям знати, треба щось і для себе сховати.

Як би не ви та не ми, то ми тут би не були.

Горе самі терпимо, щоби радіти, треба двох.

Де лихо пристане, там трава вяне.

На Бога складайся, розуму-ж тримайся.

Від ледачого поли вріж та втікай.

Облесний, коли ще тебе не ошукав, то він зараз тебе ошукає. Стережися!

Чим більше ворогів, тимбільше щастя.

Дурень є той, що погорджує своїм ворогом.

Приємність для тіла буває часто отруєю для душі.

Як золото в огни, так приятеля в нужді пізнаємо.

За купленого друга
Ти переплатив,
Хоч би як тано
Ти його купив.

Хоч би мав ти
Тисяч другів,
Все замало буде.
Одного же ворога
Зустрінеш усюди.

ЖІНКА ПЕРЕД ВІЙНОЮ І ТЕПЕР*)

I.

Право жінки перед війною було дуже обмежене. Вона не більше мала прав як недоліток. Її права в політичнім життю були майже ніякі. Не мала виборчого права, не могла бути свідком розпорядку послідньої волі (тестаменту), не могла бути опікуном навіть своєї дитини. Закон поводився з жінкою наче з якою нерозвиненою недоумною людиною. Та й в домашнім побуті її права були обмежені і круг її ділання та праці був инший, як у мущин. Жінка була призначена до вузького домашнього господарства. Її завданням було родити діти, плекати їх, доглядати немічних членів родини, варити їсти, обходити товар, годувати безроги, курок, качок та гусей, шити та прати білля, та вдержувати порядок біля хати і на подвірю. А поза хатою її праця обмежалася до копання, садження ярини в огороді, полення хопти, а вже на полі то хіба з серпом та біля громадження сіна можна було жінку стрінути. Ніхто не бачив жінки фірманом, або косарем, або плугатором. Се були мущинські роботи, за які на загал беручи жінкам не ялось братися. Після того трактовано жінку як людину на половину розвинену, на половину дорослу, зі слабшим тілом і слабшим розумом, і тоді панувала думка, що жінка не може мати таких самих прав в родині, які має мущина. Жінка мусіла всюди поступатися мущині і всюди признавати йому першенство перед собою.

Таке саме, коли ще не більше обмеження виявлялось по містах та серед інтеліґенції.

Ще яких шістьдесять років тому — дочка українського інтеліґента була призначена від самого уродження на те, щоб вийти заміж, бути жінкою, відтак мамою та бабусею своїм унукам, і більш нічого. До таких вимогів пристосовувано і її образования, її освіту. Повинна дівчина вміти читати та писати, декуди клапати на розстроєнім фортепяні, вишивати, шити, варити і більше нічого. При тім затаювано перед дівчатами із хоробливої соромливости аж до смішности все те, що дівчина повинна знати із людської фізіольогії. По їхній тогочасній думці дівчині нічого більше не було до щастя потрібно, хіба ще (а се було до щастя конечне) гарного жениха. Та гарних женихів не було на стільки, щоб для усіх вистарчило, а вийти заміж то був вершок щасливости. Перебірчивість вважалася за гріх і то великий. Навпаки народня фільозофія вигадала приповідку на той час всюди вживану: „Який такий, щоби був, аби хліба роздобув."

Отож старанням дівчини було лиш зложення відповідного посагу та приваблення жениха. Ніхто не питав, чи такий жених подобався дівчині, або ні, — на се була повага татунця, та мамунці, щоб дівчину морально змусити вийти заміж, за кого трапилося. Яке буде відтак пожиття між ними, се здавали на волю Божу.

Бо найбільшим нещастям для дівчини було остати старою дівкою, дочекатися сивої коси. Навіть проклоном було для дівчини, коли їй хто побажав „бодай би ти діждалася сивої коси".

---

*) Для зрозуміння пояснюю, що я пишучи про се, мав на думці лише жінку Українку старого світу, особливо Галичанку.

Важка справді була доля тих нещасливих сторінь, що остали старими паннами. Особливо далось се відчути старим паннам між інтеліґенцією. Вони були вічними попихачами у своїх кревних, при оженених братах або відданих сестрах. Важкий, гіркий та слізьми поливаний хліб був тих старих панянок, тих Сінців, Клявдзів, Сабців, яких було дуже богато по родинах, особливо по попівських домах. Така бідна, висмівана, помітувана істота не мала можности поправити своєї долі. В неї вмовляли і прямо і через других, що їм робиться ласку за той кусок хліба, та за ту перероблену зі старого одежину, хоч вони гірш слуги мусіли працювати та слухати ріжних доган від братови, чи від шваґра.

Правда, що вони вміли ходити біля домашнього господарства і могли собі знайти платне приміщення при якій богатшій родині або в дворі та амбіція, яку в неї від дитини вмовляли, на те не позволяла. „Як воно — щоби дочка священика чи якого урядовця йшла до чужого на ключницю?! І виходило, що краще валятися при своїм та всі кути собою витирати, як піти до чужого з службу і щось собі заробити.

Пізніще, коли завели у нас в Галичині жіночі учительські семинарії, частина дівчат українських подалася туди, і котрій поталанило скінчити її, мала вже запевнене вдержання за своє учительювання. Але і тут важко було добитися незалежности, і така вчителька на селі, далеко від своєї рідні, чи мало мусіла витерпіти прикростей від своїх настоятелів, від інспектора, від неграмотних війтів, предсідників місцевих шкільних рад та від темних батьків та матерей шкільної дітвори.

Жіноче Товариство ім. Ольги Бесарабової в Гефорд, Саск.

А далі тим дівчатам, що не поталанило попасти в учительську семинарію, стали згодом відчинятися двері до инших установ, до иншої праці по урядах почтових та телєграфічних, а то і по склепах. А котра дівчина не боялася ризика, то вступала до якої кофейні над сам беріг моральної пропасти. Їх держали підприємці каварні на принаду для гостей.

Та у всіх сих установах годі було жінці добути становиська незалежного, кермуючого.

Звідкіля се взялося, що жінка все була залежна від мущин, що не сміла йти в світ, коли не було біля неї мущинського ремінця, за який мусіла ціле своє життя держатися?

Се діялося тому, що світ вважав жінку за неповну людину, слабкіщу фізично і умово за мущину. Така панувала тоді думка, хоч історія виказала на многих примірах, що се неправда. Таж історія згадує геніяльні жінки, розумні володарки великих країв у висококультурних на той час народів. Досить буде згадати ассирійську королеву Семіраміду, африцьку Дидону, єгипетську Клєопатру, або українську княгиню Ольгу, не згадуючи вже тих менших героїнь записаних в історії своїх народів. А по наших сільських школах мішаних завважано, що дівчата є понятливіщі і пильніщі в науці за хлопців.

Таке поняття про жінку як істоту неповну, недумну, не розвинену, яка потребує заєдно мущинської помочі і проводу вийшло з Азії в далекій давнині. У деяких азійських народів становисько жінки в громадянстві є препогане. Там не вважають жінки за людину. Вона є вічно невільницею, коли не свого батька, то певно свого чоловіка. Її вільно безкарно вбити, коли те батькові чи мужові подобається. Останки такого орієнтального невільництва жінок бачили ми у народів муслємської віри, у Турків аж до реформи Кемеля-баші, по части стрічаємо се ще у правовірних наших Жидів. Дівчина не має своєї волі у виборі собі подруга життя. Про се рішають родичі, а дівчина мусить без протесту такому вирішенні піддатися.

До нас до Европи зайшли такі погляди із Азії, хоч христіянство дуже їх у дечому змодернізувало, бо сі поганські погляди на жіноцтво не погоджувалися з христіянською етикою. Ап. Павло, хоч був вихований в азійській культурі, обнизив сі погляди ось до якого ступеня: „Муж має бути головою жінці, а жінка має слухатися свого мужа" і зараз додав приказ, що чоловіки мають своїх жінок любити, значить, опікуватися ними та не кривдити їх. Такий погляд приняли всі західні держави, так страктовано жінку в середньовіччу, аж до недавних часів.

Та згодом жінки вийшли із своєї пасивности і розпочали рух за своєю еманципацією, аж до цілковитого визволення з під мущинської опіки. В Анґлії появилися так звані фемінїстки. Дух жіночої еманципації став перти на схід. Він овіяв і наше українське жіноцтво. Воно стало обєднуватися в жіночих товариствах і кружках, та хоч у тих товариствах не йшли так далеко, як у фемінїсток, аж до цілковитої негації мущинського полу, то однак вони домагалися рівноправности та независимости.

II.

Та сей еманципаційний рух жіноцтва нашого був би ще довго йшов повільними етапами вперед черепашиним кроком, коли-б не велика війна. Вона

приспішила еманципацію і товкнула її вперед семимилевими кроками.

Мущини, маючи в своїх руках всі провідні та кермуючі становиська, вважали жіночу еманципацію за воєнний наступ на своє посідання. Мущини не хотіли допустити жінок не то до вищих шкіл, але навіть і до середніх, за виїмком жіночих семінарій. Те, що на Заході жінки давно вже собі добули, що жінкам можна було добути собі університетську освіту, те було в Австрії забороненим овочем для жіноцтва. Тут вільно було хіба приватно здавати жінкам іспит зрілости. Про університет і мови не було, бо деякі професори й чути про се не хотіли, щоб поміж його учнями могли бути і жінки.

Перший вилім у тому зробила у нас в Галичині Софія Окуневська, котра перша склала матуру в академічній ґімназії, але на медицину могла записатися не в Австрії, лише в Швайцарії.

Отож велика війна проломила та розморозила грубі ледові криги, що довгі віки окутували жіночу долю.

Перш за все ніхто не знав, як довго ся війна тревати-ме. Коли-б був зявився який вірогідний ворожбит і випророчив, що вона потреває так довго, то певно до війни булоб не дійшло, і жіноча доля булаб ще довго покутувала.

На війну забрали наймолодший та найздоровший мущинський цвіт. В дома остали жінки, недолітки та старші люди, яким вже вийшов військовий час, і каліки. І коли на війні того первоцвіту мущинського вже не стало, стали покликати решту, хто лиш міг ногами волочити, та лиш на одне око був сліпий. По селах остали самі жінки, діти та старці-каліки. Чоловіки, брати та сини, відходячи на війну, пращалися з жінками ось якими словами: „Оставляю все господарство на вашу голову, ґаздуйте, як знаєте, бо я сам нічого не вдію. А колиб я не вернув ся, то зробіть так і так".

То було все. А як було жінці ґаздувати і чим?

Куди лиш війна поволокла свій огнений хвіст, оставляла за собою велику руїну. Плоти і всяку огорожу забрали Москалі на паливо. Забирали і матеріял з хат та будівель на будову окопів і долів, коні забрали ще перше Австрійці до війська, забрали і ліпші вози, скота порізали наші мадярські приятелі, а декому і батька старого повісили. Жінка ставала голіруч до боротьби з нуждою. Як же було господарити серед таких обставин тим більше, що жінці такої роботи перед війною не давали і не навчили її. Вона мусіла наслідувати те, що бачила, як робили чоловіки, а притім щойно тепер зачинала вчитися. Треба було й фірманити, бо частенько гнали її на форшпани. Мусіла взятися до плуга, до ціпа та коси. Не було тягла. Ті коні, які оставив господар йдучи на війну, повели світами. Добре було, коли жінка купила яку стару негодячу шкапу або випросила собі у Москалів яку паршиву коняку. Треба було й самій побіч такої коняки впрягатися до плуга, а дівчину або хлопя недолітка поставити за чепиги. Жіноча доля стала для них страшна. Жінки мусіли самі видумувати, як і що робити, бо голод визирав із кождого кутка. І тут справдилася народня пословиця: „Научить біда попити, як немає чого хопити". Жінка побороти мусіла усі ті перепони, але при тім набрала досвіду, практики і могла собі дати раду. Через те жінка на селі стала самостійною.

Не краще було з жіноцтвом у інтеліґенції по містах та містечках. Бо не

кождому з мущин поталанило вирекламуватися з війська для своєї установи, в якій він служив. Решта пішла на війну. А робота маніпуляційна, яку вони робили, не могла станути, і для того мусіли покликати на їх місце жінок, яких перше сюди не пускали. До того ще тієї роботи богато прибільшилося, і туди треба було ще більше нових сил і то жіночих, бо инших не було. Тепер по тих установах аж зароїлося від жіноцва.

Та то не були самостійницькі місця, то не було цілковите визволення жіноцтва з під мущинської опіки, то лиш було забезпечення жінки від „ласкавого хліба своїх кревних".

Скінчилася війна. Всі установи змагалися привернути для себе передвоєнне панування, та жінки держалися добутого права, і треба було аж пійти на редукцію урядовців, щоб жінок позбутися. Та ся редукція найбільше діймала українським жінкам, від коли ми втратили по програній війні надію на самостійність.

Але в тім часі добули жінки инші горожанські права, яких їм вже так легко відібрати не можна. Вони вже могли бути свідками при тестаментах та виконувати опіку над своїми дітьми, вони добули активне і пасивне виборне право поруч з мущинами, їм відчинилися двері до вищих шкіл і можність добування ступенів академічних. Тепер вже бачимо жінок між лікарями та адвокатами.

І тих добутих прав ніхто їм в законній дорозі не відбере, хіба насильством при якімсь перевороті. Дух жіночої еманципації росте з кождим днем. Між українськими жіночими орґанізаціями і такими-ж орґанізаціями західних народів навязано сильні звязки, які не лиш українському жіноцтву, але і усьому народові станути можуть у пригоді.

В активах того нашого жіночого руху треба з радістю записати факти, що наші жіночі орґанізації беруть поважну участь в праці політичній та економічній. Вже світ знає, що зробили для української нації посолка д. Мілена Рудницька та сенаторка Кисілевська, не зважаючи на ті шикани та на сміхи, які з ріжних сторін на них градом сипляться.

На полі економічнім зазначився той рух тим, що жіночі орґанізації беруться до торговлі, закладають свої крамниці та фабрики найконечнійших артикулів.

Та при тому всьому треба на жаль сконстатувати, що наші жіночі орґанізації не всюди тішаться симпатією у мущинських установ і товариств. Декуди лиш пригадують собі ті жіночі орґанізації тоді, коли їм треба зробити якусь громадянську роботу.

Коли у нас в найтящих хвилях нашого народнього життя влада порозвязувала усі т. зв. горожанські комітети порятунку для політичних вязнів, коли кождий Українець вичікував хвилі, коли його запроторять в тюрму і боявся на світ Божий показатися, тоді жіночі кружки і товариства взяли акцію рятункову в свої руки. На жаль в деяких місцевостях не можна мущинських кругів переконати, яким важним чинником в громадянському житті є жінка зорґанізована і перенята почуттям громадянських обовязків.

Др. Андрій Чайковський.

Жіноче Товариство ім. Ганни Барвінок у Вонді, Саск.

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Початки найбільшої теперішньої орґанізації українського жіноцтва в Америці були, так сказати-б, принагідні. Перше ядро орґанізації повстало зразу для иншої мети і тільки згодом перемінилось в централю українських жіночих орґанізацій — Союз Українок Америки. Було се так:

В травні 1925 року мав відбутись у Вашинґтоні зїзд Міжнародньої Ради Жінок. Представницею від Українців була призначена пані Ганна Чикаленко-Келлер, котра й заповіла свій приїзд. Існуючі тоді жіночі організації в Ню Йорку рішили її привитати і склали для сеї ціли комітет, котрий мав також на меті допомогти їй в конґресових працях.

В першу чергу вибрано другу представництво на конґрес тому, що призначена з краю пані Марія Донцова через перешкоди польського уряду не приїхала. Тою репрезентанткою стала п. Олена Лотоцька. Кромі того виделеґовано ще паню Юлію Яремову як гостя.

По вашинґтонському зїзді влаштовано заходом того-ж „конґресового комітету" жіноче віче, на котрому делеґатки склали звіт з своеї праці. При сьому звіті пані Чикаленко піддала американському жіноцтву думку, щоб тут закласти Союз Українок Америки на зразок львівського Союза Українок. Думка ся принялась і повстав перший завязок сеї орґанізації з тих чотирох товариств, котрих представниці творили конґресовий комітет, а іменно „Жіноча Громада", „Жіноча Поміч", Жіноча Секція Українського Демократичного Клюбу, Товариство „Січ" імени Ольги Басарабової та декілька поодиноких членкинь.

Перша управа Союза Українок Америки була слідуюча: Юлія Шустакевич — предсідателька, Олена Лотоцька — писарка, Катря Шукатівна — касіерка. Та ще зараз в 1925 році управу перевибрано, при чому головою стала Юлія Яремова. Писарка і касіерка остали ті самі.

Союз поставив собі завдання гуртувати американське українське жіноцтво на те, щоб його освідомлювати, привчати до праці на громадському полі та помагати йому при сповнюванні деяких обовязків в родинному і народному житті. Статут львівського Союза Українок примінено до американських потреб і праця почалась.

Велась вона у ріжних напрямках. Союз Українок підтримував звязки з краєвими українськими жіночими орґанізаціями і старався помагати їм в їх праці. В першу чергу зібрано фонди на покриття коштів вашинґтонської делеґації, на що придбано поверх 400 долярів. Значніщі суми зібрано і вислано пізніще львівському Союзови Українок на висилки делеґацій на жіночі зїзди в Парижі і Берліні, посилано допомогу краєвому українському пластови, передано деяку суму на фонд Ольги Кобилянської.

Щоб здобути фонди на ті ціли, Союз Українок Америки влаштовував збірки, чайні вечері, балі, то що. Кромі того заходом С.У.А. відбувались представлення, концерти, Шевченківський вечір, а в 1926 році уряджено разом з другими жіночими товариствами виставку українського народнього мистецтва для американської публики. Виставка відбулась в гостинниці Астор в Ню Йорку, тревала

Жіноче Товариство ім. Ольги Кобилянської в Роза, Ман.

цілий тиждень і пройшла з великим успіхом.

З метою освідомлення жіноцтва і поширення між ним знання з потрібних для нього областей влаштовувано відчити, як, наприклад, інтересні лекції з области гігієни, котрі давала лікарка Н. Пелехович, орґанізаційні відчити О. Лотоцької і инші.

Рівночасно велась праця над поширенням орґанізації. Перепискою, поїздками секретарки, відчитами, то що, переконувано і приєднувано жіноцтво і його самостійні орґанізації до Союза Українок Америки. Орґанізація поволі зростала, кріпла, поширювалась, поки, накінець, не дійшла до поважного числа 43 відділів по всіх більших осередках української іміґрації в Злучених Державах. Такий був стан орґанізації в травні 1932 р.

До того в управі Союза Українок Америки зайшла деяка зміна. Від травня 1932 р. головою стала Олена Лотоцька. З нею до управи увійшли: Павлина Авраменко — місто предсідателька, Марія Ленчук — касієрка, і Катерина Шутаківна — секретарка. Ся управа урядує й досі.

Працю орґанізації поширено. В відділах Союза Українок Америки та у союзових товариствах з власним статутом поведено освідомлюючу акцію, щоб навчити членкинь головних данних з історії і ґеоґрафії України, щоб пояснити і практично вишколити їх у провадженню зборів, веденню товариських книжок та протоколів і взагалі товариських справ, а також щоб належно заінтересувати їх справами українського визволення, українським народнім мистецтвом, належним вихованням молоді та взагалі громадськими справами. Починаючи з 1932 року Союз Українок Америки видає реґулярно кождого місяця відчити на часові і важні теми, котрі розсилається до всіх відділів, де їх відчитують і над ними дискусують. Оживлено також поїздкову працю та відчити, особливо перед Українським Жіночим Конґресом, котрий відбудеться при кінці травня сего року.

Ще в 1930 році, під вражінням жорстокої польської „пацифікації" в Галичині, заложено при С.У.А. окремий відділ „Медичний Фонд", котрого метою стала поміч жертвам польської пацифікації. Сей „Медичний Фонд" зорґанізовано на зразок Червоного Хреста. Членами управи фонду можуть бути лише членкині С.У.А., при чому до управи все мусить належати предсідателька С.У.А. Зрештою се зовсім самоуправна установа і нею тепер завідує лікарка Н. Пелехович з Ню Йорку. Медичний Фонд зібрав до тепер поверх 2,000 долярів, котрі вислано на допомогу потерпівшим від польських загонів на руки Народньої Лічниці у Львові. Збірки на сей фонд ведуться далі з тим, що їх пересилається тепер Народній Лічниці на належне випосадження жіночого і діточого відділу.

Тим способом Союз Українок Америки охопив доволі добре діяльність українського жіноцтва в Злучених Державах і дав йому трівкі орґанізаційні рамці. В них українське жіноцтво зможе легко вже вирости у належну орґанізовану силу, котра буде мати поважний голос у життю українських кольоній в Америці. Вже тепер відділи С.У.А., котрі рахують від 25 до 150 членкинь, займають часто голос у справах своїх громад і приймають живіщу, ніж дотепер, участь у всіляких виступах українського орґанізованого громадянства в Америці.

Можна з певністю сказати, що ся участь буде чим далі тим живіща і більше рішаюча. Особливо треба сподіватись, що намірений Український Жіночий Конґрес значно причиниться до того, що Союз Українок Америки і українське жіноцтво Злучених Держав взагалі наздогонить занедбане у минулих десятиліттях і стане таким важним чинником тутешнього українського життя, яким воно повинно бути з огляду на свою чисельність.

Накінець слід ще зазначити, що вже тепер більші відділи Союза Українок Америки утримують школи для дітей, а менші належать до тих місцевих гуртів і орґанізацій, що тими школами займаються. Також богато відділів мають звязки з місцевими американськими орґанізаціями, а централя Союза Українок утримує зносини з ріжними національними американськими стоваришеннями і з американськими відділами таких міжнародних жіночих орґанізацій, як „Міжнародня Жіноча Рада", „Міжнародня Ліґа Мира і Свободи", „Міжнародня Рада Y.W.C.A.", „Рада Клюбів Жінок-Професіоналісток" і инші. З часом з тих звязків можна буде розвинути сильний засіб української пропаґанди, як лише самий С.У.А. ще більше закріпиться і вихова собі відповідних робітниць на сьому полі.

Так у головному зарисі виглядає праця Союза Українок Америки. Хоч вона вже давно вийшла з пелюшок і хоч вже є значні досягнення, то все ще більше праці перед ним, ніж за ним. Треба сподіватись, що американське українське жіноцтво виконає її, як належиться.

ІДІТЬ НОВИМ ШЛЯХОМ!

Забудьмо — що терпіти довелося...
Терпіння, доля тих, що сіють слово.
Що йдуть у холоді, у самоті
Трудитися для дальших поколінь...

Надією кріпімося тією:
Засяє сонце ясне над землею
І те, що сіємо ми з трудом, в тьмі,
Радіючи — нащадки будуть жати,
Зберуть жнива не пустого колосся
І радістю життя будуть веселі!

Прийде сей час, що щезне холод-тінь,
Прийде сей час, ясні прийдуть хвилини
Для людськости, для всеї України,
Руїна зіллям ясним зацвіте,
Величні стануть із згарищ оселі
І люде спілий плід будуть збирати.

Та всеж і в щастю, все перед людьми
Окажуться нові мети-шляхи,
Нові засяють в блесках ідеали
І все озветься клич нових стремлінь,
Озветься туга все до красних жнив,
Являться і женкині серед нив...

А з вами, що бажали-б йти новим шляхом,
Душа моя ділитись сонцем хоче,
Ділитись здобутим тим добром:
Лиш вірою ви будете все сильні,
Любовю щасливі, жнивами веселі!

— — — — — — — —

Йдіть соняшні... ідіть новим шляхом!

Уляна Кравченко.

ЗДОРОВА НАЦІЯ

Кожда здорово думаюча людина признасть рацію, що тільки перед добре морально вихованою молодіжжю стелиться шлях до кращої будуччини, та що тільки така молодіж приносить користь не тільки поневоленій, але й пануючій нації. Тому то ставить собі кождий цивілізований нарід за найвисшу ціль підготовити молодіж до то степеня, щоби вона могла обняти й гідно провадити ту працю, яку започаткували батьки.

Найважнійшим, отже, чинником у сьому вихованню являється в першу міру родина, себто батько й матір. Ми часто вживаємо виразу: що наше життя складається з малих дрібничок. Се незаперечена дійсність. Приглянь-мося будь-якій машині, от хоч би автомобілю. Скілько там ріжних складових частей? І кожда з них має своє призначення й виконує якусь працю. Нехай зіпсується тільки один „спарк-плаґ" — то вже ціла машина відмовиться послуху. А се-ж тільки маленька дрібничка, яка коштує кілька центів, однак без неї далеко не заїдеш. Те саме й з нашим родинним життям. Назверх воно може виглядати гарним і добрим, коли однак вглянути в середину його, то знайдемо не одну помилку, яку поповнюється свідомо або й несвідомо і яка гальмує наше родинне життя, а часто й псує цілу родинну машину до того степеня, що поправити годі.

З найважнійших хиб родинного життя, які являються ніколи незатертими слідами в памяти дитини та підкопують раз на все її моральне виховання, се погане відношення батька й матері відносно себе самих в першій мірі, а в другій відношення родичів до своїх дітей. Ми спинимося на першій причині, себто на відношенню батьків до себе самих.

Практичне родинне життя доказує нам, що маленькі діти дивляться на своїх родичів наче на Бога. Батько й мати, се втілена святість й доброта для них, се ті найблизші, яких вони подивляють й на кождому кроці наслідують.

Прислухайтеся часом дітям, як кожде в них старається вихваляти здібности своїх батьків та матерей. „Моя мама — говорить маленька дівчинка, — найкраща на цілому світі, а бублики пече такі добрі, що ніхто таких не вдасть". Хлопчина хвалить батька свого: „А мій, — каже, — батько такий сильний, що витрутив самий нашу ґару з рова". Похвалам тим звичайно не має кінця — а часом діти навіть посваряться, а то й побються за своїх батьків. Коли ви знищите те щире відношення дітей до батьків, для них не має вже ніякої святости. Їхні діточим розумом вимріяні божки страчені.

Коли батько уважає матір дітей своїх як домашню служницю, з осудом чи з думкою якої не треба ніколи числитися, та коли діти бачать, що батько не має ніколи доброго слова для їхньої матері, а то часом і „затисне кулака", можна собі легко уявити, з якою пошаною глядять тоді діти на свою матір. Коли-ж знову з уст матері діти не чують про батька доброго слова, а противно, що він найбільше ледащо на цілому світі, що жалує за тим, що завязала собі світ з пройдисвітом, яку-ж то науку витягають діти з такого заведення? Привикши до таких обставин змалку діти звичайно не жалують ані батька, ані матері. Їхні,

Дівоче Товариство ім. С. Галєчко у Форт Віліям, Онт.

як вже повисше згадано, святощі зневечені і нераз родичі дивуються на старші літа, що їм приходиться зазнавати так богато турбот та нечести ізза поведення їхніх дітей. Що вина за таке виховання спочиває на самих родичах, не тяжко відгадати, однак вони звичайно до того рідко признаються. Се все оті дрібнички в нашому життю, до яких ми так мало ваги привязували, а які відчужили від нас дітей, обернули їх в неслухняних і розбещених хлопців та дівчат, які втягають помалу в свої сіти й чесних дітей примірно живучих родичів і нищать їхній високий моральний уровень, стягаючи їх з світлих вершин в бездонну пропасть.

Нераз приходиться слухати нарікання родичів, що вони стратили контролю над своїми дітьми, що останні, подружившись, навіть не шанують своїх жінок, зглядно мужів, забувають однак про те, що наука, яку вони побирали в домі своїх родичів, глибоко вкорінилась в їхнє ціле єство і вони роблять тільки те, що бачили через довгі літа у батьківському домі. Коли-б однак батько й мати, шануючи й поважаючи себе самих, були виховували своїх дітей в тому дусі, не приходило-б на старші літа те розчарованя, яке переживають не одні родичі.

Перейдім тепер до відношення родичів до своїх дітей, починаючи від батька, матері та взагалі від них обоїх.

Від доброго батька вимагається, щоби він був провідником та найліпшим приятелем своїх дітей, та щоби він поводився з ними так, як він у щоденному життю поводиться з чужими людьми. Добрий батько не є диктатором та тираном, при появі якого діти й в мишачу діру скрилися-б, головно тоді, коли, після доброї оказії показує своє „батьківське право та силу" на тарелях, горшках, жінці й дітях. Добрий батько — як згадано — се приятель, до якого горнуться діти й мати з любовю, від якого очікують найкращої поради й розради. Батько, який своїм приміром учить дітей шанувати і поважати матір, який не носить імя батька тільки тому, що годує і убирає дітей своїх. На імя батька не заслугує він і тоді, коли при найменшім діточім шелесті, налає всіх, затягає на голову капелюха та шукає в картах або в піятиці розради. Батьком є той, що помагає матері виховувати дітей своїх на чесних, богобоязливих й свідомих громадян народу свого. Він вщеплює в них гордого та завзятого козацького духа, який не знає ніяких перепон в житті й осягає і найвищі цілі. Добрий батько старається дати своїм дітям найкраще — після своїх матеріялфних обставин — образование.

Добрим батьком називаємо того, який є свідомий всіх своїх обовязків, які на нього як на батька спадають.

Під доброю матірю розуміємо рівнож не ту, що дала дітям тільки фізичне життя, а ту що навчила їх доброти, що вкорінила в їхнє єство розуміння дисципліни, що дала сильний і незломний характер як завдаток на будуче самостійне життя. Не називаємо ту матір доброю, яка прикриває своєю лагідністю помилки дітей своїх, і не тільки, що не справляє їх, але й пересвариться з доброзичливими людьми, коли їй увагу звернуть. Не та добра мати, що має досить часу заниматися „високою політикою", а дітей оставляє на виховання вулиці. Матір,— як каже Шевченко — се велике слово, але й обовязки на ній великі. І тільки від сповнення тих обовязків залежить,

41-ша Сотня СУМК-у ім. Гетьмана Мазепи в Ріджайні, Саск.

чи вона дістане признання доброї чи злої матері.

На кожду, а українську матір зокрема, спадає тяжка відповідальність перед майбутньою історією свого народу, бо тільки від свідомої своїх обовязків матері можна очікувати й свідомого своїх обовязків молодого покоління.

Вкінці звернемося до обох, як до батька, так і до матері, та до тих життєвих дрібничкових промахів, які поповняють часто обидві сторони.

Трактуйте малі й дитячі почуття молоденьких сердець з дійсним батьківським і материнським чуттям; не будьте тими, що тільки приказують, та що ті прикази мають прийматися дітьми без найменшого застереження, бо се якраз причина тої впертости, яку нераз стрічаємо між дітьми. Вони-ж мають також свій дитячий розсудок і їм бажається рівнож знати, чому то се або те не можна робити. Заборона без найменших застережень, а заборона з добрим виясненням, се дві зовсім відмінні справи. Коли дитина противиться вашому приказові, то не тому, що вона не хоче сього чи того зробити, що ви наказуєте,—причина лежить тільки в тому, в який спосіб ви до дитини підходите.

Ще на одне бажалося-б звернути увагу, а то на те, що ми часто і то в присутности чужих людей виказуємо всі помилки, які тільки наші діти мають. Ми бичуємо часом годинами їхні молодечі почуття, топчемо їхню молоду людську гідність, а в додатку за те бажаємо щирого відношення до нас і послуху. Чи-ж відважився-б хто з нас в присутности якої не будь особи говорити про її похибки? Певно, що ні! Однак для дітей наших тої пощади нема і засади тої не придержуємося.

Легким заохоченням, доброю похвалою потрапите дійти до серця дитини, вона зробить все, що забажаєте, а криком і сваркою, однак, убиваєте в дитині почуття людської гідности.

Кажуть люди, що папір терпеливий, витримує все і добру науку і згірдні слова. Кажуть, рівнож, що лекше подавати науку другим, чим її виконувати. І то правда! Однак безперестанне стремління до чогось доброго й добра воля в хотінню виконати ту науку таки мусять принести певні й добрі результати.

Ми мусимо виходити із заложення, що кождому народові треба здорової, характерної і морально-вихованої молодіжи. Тому обовязком кождої нашої родини є працювати над здійсненням сього завдання. Хвора, безхарактерна і здеморалізована молодь означає упадок нації. Ми-ж безперечно сього не бажаємо.

Звернім, отже, пильну увагу на всі ті маленькі дрібнички, памятаючи засаду, що вони — ті дрібнички — складають життя не тільки поодинокої людини, але й цілого народу.

Л. Слюзар.

Жінка під Зглядом Духовим і Умовим

Не одну волову шкіру письменники, фільософи і вчені списали, не одну ніченьку диспутанти передиспутували, не одна книга стоїть в бібкіотеках порохом припадена про тайні якости характеру жіночої душі. Одначе та тайна ніким досі достаточно не пояснена, ні ті пояснення не є науково уґрунтовані. Жіноча тайна на дальше остається одною з тайн для розвязки будучими поколіннями, якої мабуть ніхто достаточно не розкриє.

Причиною браку сеї розвязки є, що кожда людина, чоловік, чи жінка, є складність, яка є досі неперестудіованою, і тому остається тайною.

Мимо того, що жінка є для чоловіка тайною, то чоловік для жінки, для її практичних цілей, майже ніколи ніякою тайною не був. Вона його розуміє, як чотири центи. Вона розуміє його будучність, його вдавану відвагу і геройство, його обіцянки і описи будучности, і взагалі його дійсну вартість. Своєю острою силою завваження, своїм так, сказати-б, інтуітивним предчуттям вона змірить цінність чоловіка і розріжнить вигляд від дійсности. Тому жінка, як дорадниця, як помічниця завсігди відограваля важну ролю в життю чоловіка.

В отсій розвідці маємо на меті обговорити питання, чи жінка рівнається чоловікові під зглядом умовим і духовим.

На се питання відповідаємо: так!

Декотрі люде кажуть, що мимо признання жінці рівноправности, мимо рішення найвисшим судом британської імперії, що після конституції Канади жінка є „особою" — то все таки вона є низшим сотворінням від чоловіка. Одначе тому, що тепер рівність в моді, то і вони поверховно ту рівність признають, але в їхніх душах дальше остається тверде, незломне переконання, що між чоловіком і жінкою тої рівности в дійсности нема, та що власне жінка відзначається низшістю умом і духом від чоловіка.

На доказ правдивости своїх переконань вони тикають нам історією, починаючи від найдавнійших часів, а кінчаючи на наших, і вичисляють, як мало жінок прославилося в літературі, красній штуці, філософії, проводі, які вимагають високого ума і духа. Поверховно сей арґумент є переконуючий, бо в дійсности через ті довгі віки жінка на тих областях не пописалася.

Щоби ті погляди остали ненарушені ніякими сумнівами, вони в додатку до сего історичного факту ігнорують відкриття нової біольогії, психольогії, педагогії і соціольогії.

Наші переконання, які тут бажаємо вкоротці висловити, цілковито противляться наведеним твердженням і доказам.

Через цілі віки історії, коли чоловік мав нагоду бути умовим і духовим творцем, жінка на тих областях була невільницею. Не мала свободи економічної ні політичної. В громадянстві занимала підрядне становище. Дома була лялькою в очах чоловіка, а то й звичайним знаряддям, челядиною. Живучи серед таких відносин, не можливо було їй розвинути своїх умових і духових та взагалі людських якостей. Ніколи і нігде ні невільники, ні поневолені не дали світови великих ґеніїв ні на полі ума, ні на полі духа. Деколи являлися великі бунтарі серед поневолених, але бунтарі не все му-

сять відзначатися високістю в творчости. Нарід український нехай послужить нам за примір. Будучи поневоленим, не міг дати світові ні Арістотеля, ні Шекспіра, ні Цезара, ні Анджела, ні Бетовена, ні Родена. Адже ніхто з нас не відважиться не лише в своїй душі погодитися, але й твердити і доказувати, що Українці не мають потенціяльних умових і духових якостей і здібностей, як Греки, Англійці, Італійці чи другі. Коли в нас не було тих великанів ума і духа, то ми поясняємо тим, що серед відносин, в яких наш нарід жив, вони не могли розвинутися. Ґеній потребує почви, як ростина. Що відноситься до цілої нації, те може відноситися до половини нації, до жіноцтва. Тому всі ті історичні докази є безосновні і невмісні. Не будемо, отже, входити в подробиці історичних аргументів. Їх мусимо опрокинути, бо вони основані на відносинах, в яких не було можливостей для жінки на розвій. Треба, отже, шукати доказів, за чи проти, на других областях знання.

Коли звернемося до науки біольоґії і порівняємо ролі самця і самички в життю звіриннім і в життю людськім, то навчимося, що Провидіння наложило важнійшу біольоґічну функцію на самичок. Біольоґічно жінка під ніяким зглядом не є низша від чоловіка. Фізично, загально взявши, вона менша, зате витревалійша. До життя вона більше приготована, чим чоловік. Отут поручаємо читачам перечитати розвідку одного з найкращих сучасних популярних біольоґів, — Джорджа А. Дорсея, п. з. „Жіноча Сфера" (в „Ди Тінкер"), в якій він обговорює релятивні цінности в жінок. Між иншим він каже таке:

27-ма Сотня СУМК-у ім. Симона Петлюри у Вонда, Саск.

„Жінка фізично рівнається чоловікові. Я не є певний, чи для практичних цілей вона не перевисшає його. Чоловік спеціялізується в розвою сво-

єї брутальної сили і має відвагу, яка йде поруч з нею. Але жінка створена з сильнійшого лика, чим чоловік: вона і більше активна, більше звинна, має більшу силу відпорности. Тому, якби оставив її природно своїми силами розвиватися, вона була би фізично більше цінною, чим чоловік.

„Цивілізація, тісне убрання, повздоржлива акція і та точка погляду, з якої слідує батьківське „приговкування", богато причинилися до фізичного ослаблення жінки."

Біольоґія признає жінці иншу життєву функцію, але ся функція не робить жінки ні висшою ні низшою.

Коли мусимо погодитися з біольоґією та признати, що фізично жінка в природі не низша від чоловіка, та коли приймемо за правдивий доказ, що „в здоровому тілі здорова душа", та що кожда жінка від своїх родичів одідичує пересічно такі самі якости, як і чоловік, та що ті якости так само здібні до зросту і розвою як в одного так і в другого, то ми приготовані до дальшої аргументації над сим питанням.

Кромі доказів з областей наук біольоґії і дідичности знайдемо більше переконуючі докази рівности жінок з чоловіками в области науки модерної психольоґії і педаґоґії. На сім полі науки за послідних два-три десятки літ пороблено відкриття і доконання такої ваги для людства, що в наш час не можна уявити собі можливих впливів на життя людства в будуччині. Приміром, доказано, що потенціяльну інтеліґентність в людини можна змірити при помочі ріжних іспитів, так як можна змірити силу і скількість електричного току на дроті. Силу ума людини можна так змірити, як можна змірити досконалість нашого зору, слуху, або й силу мускула в руці.

Америка зацікавилася наукою психольоґії мабуть більше, чим котра друга країна в світі. Її величезні і богаті університети зі всіми своїми ресурсами і умовими силами кинулися на те поле розсліду; наслідком чого маємо нині майже докладні способи міряння ріжних якостей людини, як її умової сили (інтелєктуальности), музичности, якости емоційного настрою й реакції, моралі, характеру і т. п. Пожаданим було би, щоб наша суспільність зацікавилася тим предметом науки.

Щож кажуть психольоґи про нерівности умом і духом між жінкою й чоловіком?

Звернемо читача до твору Люіса М. Термана п. з. „Міряння інтеліґентности". В розділі пятім Терман порівнує інтеліґентність в обидвох полів і каже таке:

„Старинна ґіпотеза... без перебору признавала висшість чоловікові. Одначе з розвоєм індивідуальної психольоґії вскорі доказано, що наскільки можна повірити доказам міряння інтеліґентности, то пересічна інтеліґентність в дівчат і жінок є така висока, як в хлопців та чоловіків.

„Коли приймемо той вислід, тоді стає перед нами питання, на яке мусимо відповісти: чому так мало жінок вибилося на визначнійші місця на інтелєктуальному полі? На се пропонуємо дві відповіди: 1) Жінки остаються менше визначними, чим чоловіки, прямо тому, що не мають такої самого нагоди і стімулу (соціяльної принуки). 2) Загально порівнавши, інтеліґентність обидвох полів є однакова, хоч в чоловіків бувають більші скрайности. Вказують, що є не лише

більше визначних чоловіків, чим жінок, але статистика також доказує, що в інституціях і заведеннях для туло-, чи слабо-умних є більше чоловіків."

Взявши „Q" (інтеліджанс квошієнт) із тисячки іспитів, виказалося, що дівчата до тринайцятого року життя без сумніву мають більшу інтеліґентність, чим хлопці. По чотирнайцятому році життя ґрафічна лінія інтеліґентности в дівчат звичайно до певної степені упадає. Висшість умомовости в дівчат перед чотирнайцяти роками не є разяча, і на сей факт не треба класти дуже великої ваги.

Коли дівчат по чотирнайцятім році життя умова сила в порівнанню до хлопців зменшується, то на се є богато складних причин. До сего спричиняється до великої міри наше виховання, де дівчина мусить бути смирною, послушною, і т. п. Взагалі вона, як дівчина, мусить прибрати иншу якість поведення в родині, в товаристві, в суспільности. Се мабуть мав на думці Дорсей в тім уступі, який наведено висше.

Поняття про висшість чоловіків від жінок глубоко вкорінилося в людей. З тим поняттям зросли суспільні інституції, створені в той спосіб, що всюди ставлено жінку низше в родині, в товаристві, в державі. Те поняття вкорінилося і просякло способи виховання, а навіть і народні звичаї і обичаї. Воно запало у всіх до глубини душ не лише чоловічих, але й жіночих. І сьогодня кожда пересічна жінка вірить в свою низшість від чоловіка. Відповідно до того поняття мами виховували своїх синів і доньок: одних

50-та Сотня Сумківців ім. Богуна в Тюлоні, Ман.

на відважних, смілих, підприємчивих: других на смирних, тихих, послушних, підрядних. Що виховали, те і маємо.

Сказав один письенник, що, от, охрестили дівчину „Петті". Ввесь вік називали її всі і всюди „Петті". Вона остаточно мусіла погодитися з фактом, що вона в дійсности ніщо иншого, тільки „Петті". Слово „Петті" стало частиною її ума, її душі, її свідомости, її „его"". Як з самим іменем, так зі всім иншим в життю набутим. Наше виховання вщіплює в нас певні якости, які остаточно приймаються, і вони стають частиною нас на ціле життя. Коли в кого вговорять, що він сякий, чи такий: коли він все і всюди одно і те саме від всіх чує, він остаточно починає з тим годитися в своїй душі, як з фактом. Жінка знаходиться в такім самім положенню. Дома їй як дитині, дають певні вщеплення: дівчиною в товаристві — те саме; жінкою в товаристві, дома, в громаді, в державі, в кождій области життя продовжується дальший тяг того самого. Остаточно вона, коли навіть ділає свобідно, то поводиться після тих первовзорів, наук, які вже стали частиною її. Потім вона такі самі поняття своїм дітям передає, і так з роду в рід. Вона чується низшою, вона свідома своєї низшости і відповідно до того поводиться. Тому щоби поставити жінку на рівні з чоловіком, треба перше всего ту рівність виховати, треба почування рівности розвинути. Без того зайвою є всяка балаканина про рівність.

Почування нерівности між чоловіком і жінкою не годиться з дійсністю. Воно є штучне, витворене суспільними відносинами. Маємо множество доказів проти сього почування. Подивімося на висліди студентів в висших школах і університетах при іспитах. Висліди доказують, що, загально взявши все під увагу, дівчата, жінки з більшими успіхами переходять іспити, чим чоловеіки, хлопці. Кілько жінок дістає нагороди за першенство в науці? В школі, в науці, чоловік дуже часто любить тягнутися позаду. Часто ще й гордий з того. Можливо, що се до певної міри тому, що увага хлопців не зосереджена на науку, так як увага дівчини. Сі факти знані всім тим, що в школах були і се наочно бачили. Инші можуть переконатися зі статистики.

Одначе невірний Тома скаже: „А чому дівчина, хоч скінчить університет з більшими успіхами, чим хлопець, пропадає вийшовши зі школи? Чому чоловіки поза школою роблять більші успіхи?"

Перше всего не можна признати правдивости навіть самого питання. Поза школою пропадають як жінки, так і чоловіки. На се є богато складних причин.

Той самий Невірний Тома був би тому 50—70 літ взагалі не повірив в те, що жінка відповідна до університетських студій.

Поза школою чоловік дуже часто продовжує свою працю, почату в школі. Жінка, ставши матірю, мусить посвятити свій час і здібности і енергію для материнства, для виховання родини. Там вона себе розвиває умово і духово в иншому напрямі. Тут же жінка сповняє своє біольоґічне призначення, одначе се не повинно значити низшости. Свідоме материнство і добре виховання родини є дуже високим заняттям, яке може виповняти лише жінка. Люде повинні навчитися признати ґеніяльність добрій мамі за добре виховання так, як признають

ґеніяльність за авторство, малюнок, чи танець на сцені.

Пересудне відношення супроти жінки дома, в школі, в громаді, в товаристві так глубоко вкорінилося в суспільнім життю, що жінці прямо не можливо видобутися на якенебудь визначнійше становище. Жінка, коли вона не жінка, коли вона не мати, коли вона не пильнує хати, коли вона не підвладна — є прямо викинена з суспільности. На доказ сего факту можна навести біоґрафії ріжних письменниць, та ще і українських.

нагороди Поліцера. Тих нагород видано одинайцять. Пять нагород пішло чотиром чоловікам, бо один письменник, Бут Таркінґтон, дістав нагороду два рази. Шість нагород пішло жінкам. 1933 року жінка, Пирл С. Бок, дістала нагороду Поліцера. Слідуючі авторки дістали нагороди попередними роками: Вілла Кейтер, Едіт Вартон, Една Фебер, Марґарета Вилсон і Юлія Пітеркин.

За поезію дано сім нагород, чотири з них пішло чоловікам, а три жінкам: Слідуючі поетеси дістали наго-

28-ма Сотня СУМК-у ім. Сагайдачного у Фіш Крік, Саск.

Одинокий край, де жінці дано більше свободи й инше виховання, яке розвивало її ум і духову силу — се Америка. Погляньмо, якими умовими і духовими здобутками може похвалитися Американка за розмірно короткий час.

На полі літературному американська письменниця може під кождим зглядом дорівнати чоловікові. В сій справі деякі факти подала Христина Фредрик в розвідці „Чи жінки творчі?" („Ди Тінкер"), з якої наведемо деякі річи.

Через послідних 12 літ в Америці давали за найкращі повісти так звані роди: Една Ст. Винсент Міллай, Емі Ловел і Леонора Спеєр. За драму нагорода пішла жінці. Найпопулярнійші твори поетичні в Злучених Державах, се твори поетес, але не поетів. В антольоґії модерної поезії під заголовком „Нова Поезія", яку приготовила Геріот Монро, знаходимо 89 імен чоловічих, а 52 імен жіночих.

Література, се перше духове поле, на яке Американка зробила інвазію. Але воно не одиноке. Вона вступила на всі ділянки ума і духа і всюди свою печать вже прибила. Сего вона доконала в розмірно короткому часі і помимо пересуду і перепон.

Не лише в американській літературі жінка зробила успіхи і відограла велику ролю. В світовій літературі робиться до певної міри те саме. Послідними роками три письменниці дістали нагороди Нобля. Ними є: Сельма Ляґерлєф, Сінора Деляда і Ундсет.

Колиб Українці давали нагороди, то хто знає, чи не треба-б по справедливости дати найбільше признання для Марка Вовчка, Кобилянської та Лесі Українки.

На полі винаходу, після статистики в Вашинґтоні, ліста імен жінок-винахідниць зросла на 35 процент.

На полі музики жінки зробили поступ. Тут мусимо завважати, що вік Золотої Музичної Доби давнійше проминув. Тоді, коли музика процвітала, жінка не мала ні нагоди, ні свободи на розвиток на сім полі. Тому найкращі музичні клясичні твори, се праця чоловіків. Одначе жінки тепер до певної міри виявляють заінтересованя в музиці, і здобувають собі повне горожанство. Такі композитори, як Сісіл Шамінад, Мері Ц. Мор, Ліза Ліман, Ліза Боляґер, Маріян Бавер, Марія Гав, Ґлена Бренскомбі, Мана Зука, Рея Сільберта, Каррі Бонд вказують, що поле музичної штуки в будуччині дістане велику репрезентацію зі сторони жінок.

Фундація Джуліярда видала нагороди за музичні композиції 155 чоловікам і 120 жінкам.

Жінка на сцені в драмі, в тихім і голоснім кіні, в танцю чи не перевисшила здібність чоловіків.

На полі виховавчім, як учителька, на полі торговельнім і економічнім не показала себе жінка слабшою умом від чоловіків.

Треба признати, що богато Американок, вирвавшися з довгої економічної залежности від чоловіків, попавши в нове свобідне положення, не пристосувавшися соціяльно до нових відносин, почали переходити приняті границі. Та ті границі поставила минувшість. Будучність перенесе їх у справедливіще місце. Будучність виразно означить, що є здорове, а що нездорове для громадського орґанізму. Будучність зробить змагання усунути все, що нездорове. Кождий здоровий прояв носить в собі будучу слабість. Кожда нова структура має в собі свої дефекти, які з часом виявляються. Кожда нова ситуація має свої нові вимоги. Не можливо сподіватися поступу і переворотів лише з позитивними наслідками. Зміна жіночого становища в громадянстві приносить з собою не лише позитивні, але й неґативні наслідки, а ті неґативні наслідки, се завданя для будуччини до вирішення.

На закінчення позволимо собі ще на один цитат з „Оборони жінок" Менкена (американського критика):

„Жінки можуть еманципуватися, можуть навчитися цілий міх чоловічих штучок і можуть вилічитися від дотеперішнього бажання ростинної забезпеки в подружжу; одначе вони ніколи не перестануть бути жінками, а так довго, доки вони будуть жінками, вони будуть провокувати чоловіків."

І поки жінка жінкою, то без згляду на її громадське становище, на її умовий і духовий розвій, її біольоґічне призначення буде перти її до материнства: материнство принесе за собою наслідки і відносини, що жінка буде жінкою, ні нищою, ні вищою від чоловіка, лише иншою.

Мих. Стечишин.

ПЛЯНУВАННЯ ДЕННОЇ ЇДИ

Вибір відповідної поживи і приготування її до їди є одним з дуже важних обовязків кождої господині. З тої причини конечно потрібно мати бодай загальне поняття про склад пожив, щоби денна їда містила в собі все, що є потрібним для нашого здоровля. Се є тим більше важним, коли в родині є малі діти, яких здоровля та нормальний розвій тіла цілковито лежать у руках господині. Після лікарських тверджень навіть відповідне віджившлювання має вплив на розвій ума дитини. Наша пословиця каже: „У здоровім тілі здорова душа".

12 сотня СУМК-у ім І. Богуна в Пайн Ривер, Ман.

Нам треба памятати про слідуючі правила відносно плянування денної їди:

1. Така пожива, як молоко, ярина і овочі є абсолютно необхідна для доброго здоровля нашого орґанізму, тому така пожива повинна бути підкладом денної їди. Коли денна їда складається з якоїсь скількости молока, ярини та овочів, тоді господиня має забезпечення, що її родина дістає все потрібне для здоровля. Коли зимою нема свіжої ярини, то можна уживати таку ярину, яка легко перетримується через зиму, як, приміром, морква, бруква, цибуля, фасоля, капуста і подібне. Коли нема овочів свіжих, то сушені можуть їх заступити.

2. Помідори мають надзвичайно велику поживну вартість, тому, що вони містять у собі велику скількість мінеральних солей, а також мають кілька родів вітамінів, які не так скоро в помідорах розкладаються, як в инших поживах, з причини великої скількости природного квасу, який так наче би презервував вітаміни. Старатися, щоби денна їда мала в собі якусь скількість помідорів. Помідори можна заступити помаранчами або цитриною.

3. Денна їда повинна мати таку поживу, що має в собі целюльозу, товщ, або куповану мінеральну оливу, а також природний яринний чи овочевий квас, для того, щоби денний відхід зужитої поживи міг легко усуватися і не спричиняти запору.

4. Включати в денній їді тверду по-

живу в сировім стані, як моркву, салєру і подібне для того, щоби ясна та зубні мускули мали відповідну ґімнастику. Всяка ґімнастика ділає на ліпший обіг крови.

ЯК ВАРИТИ ЯРИНУ.

а) **Зелена ярина (листкова).**

1. **Всяку ярину треба варити без покришки,** а тим більше зелену, як шпінак, капусту і т. п. В часі варення

42-га Сотня СУМКУ ім. Б. Хмельницького в Трансконі, Ман.

деякі складники в ярині розкладаються і творять ґаз, який мусить мати вільний вихід у воздух, бо в иншім разі сей газ лишиться у воді, переміниться з другими складниками в квас і знищить делікатний зелений кольор у зеленій листковій ярині. Варена зелена городина повинна затримати зелений кольор. Коли в часі варення кольор зеленої ярини змінюється в зелено-рудавий, то се є ознакою, що в горшку витворилася велика скількість квасу, який знищив делікатне закольорування листочків і така ярина є вже переварена.

2. **Зелену городину треба варити у великій скількости води** для того, щоби розвести квас, який витворюється при варенню.

3. **Час варення повинен бути як-найкоротший** з тої причини, що зелена городина є дуже делікатна своїм складом і дуже скоро розкладається, коли її надто довго вариться.

4. **Сода зберігає делікатний кольор в зеленій городині.** Одначе сода нищить вітаміни, які знаходяться в ярині. Через те не добре уживати соду.

5. Перед варенням воду треба солити.

б) **Як варити капусту, цибулю, брукву.**

Капуста, цибуля, бруква, каліфіори належать до роду ярин, що вида-

ють при варенню сильний сірчаний ґаз, тому треба придержуватися слідуючих правил:

1. Варити у великій скількости води. Відливати воду, головно, коли вариться цибулю.

2. Варити без покришки.

в) **Як варити иншу ярину.**

1. Иншу ярину, як морква, петрушка, пастернак і т. п. варити в малій скількости води для того, що та ярина є відмінна своїм складом від повище згаданих. Мала скількість води зберігає мінерали, бо менше їх розпускається.

2. Варити без покришки.

ЗАГАЛЬНІ УВАГИ.

Коли солити ярину?

1. Ярину, що росте під землею, як бараболя, морква, бруква і подібні їм треба солити тоді, коли вже зварить-ся.

2. Ярину, що розвивається на поверхні землі, як капуста, шпінак, калафйори і т. п. треба варити в посоленій воді.

С. С.

ВЕЛИКИЙ КОБЗАР.

(Т. Шевченко).

Самітня постать на болотнистій дорозі.

Сталевий голос серед дикого ліса.

Промінна зоря у пітьмі нічній.

Його постать була біла, як голуб найбілійший, як свіжа лелія. На болотнистій дорозі не впала, ні білости своєї не сплямила.

Його голос був голосом спасіння, звуком розбуджаючим. В дичині свого окруження не завмер, ні не тремтів на самоті своїй.

Серед темної ночі він світив духом променистим, вказував дорогу до великого майбутнього, освічував страхіття позакулісні.

Він дужим молотом бив об сталеве склепіння, яке припало було порохом, яке дусило в собі звуки. Він розбудив сірих рабів, отворив їм уста і дав їм води сцілющої, щоби могли любити красу, щоби вміли розуміти правду, щоби мали бажання до правдивого життя.

Незбагнутою силою духа свого відсунув камінь з могили холодної, сплячому велитневі отворив очі і показав срібну минувшину. Вивів його на висоти, щоби міг зобачити золоту прийдешність, і поставив для нього ідеал, для якого жити мусить.

Своїм духом сильним витає білим голубом над велитнем повільним. Загріває його крилами слів своїх, освічує глибиною думки благородної.

— — — — — — —

Великий Кобзарю! прийми цю малу китицю незабудьків нерозвитих!

Галька Дністрова.

ПОЖИВНА ВАРТІСТЬ МОЛОКА

Нема на світі ліпшої поживи, як молоко. Воно містить у собі всі складники, які є потрібні для життя і здоровля. Сю поживу дає сама природа і нею кормить малих немовлять у цілім світі.

Які поживні складники знаходяться в молоці?

Молоко містить у собі найліпші роди протеїни, які далеко скорше впливають на розвій тіла в дитини, ніж протеїни в других поживах. Молоко має в собі величезний запас вапняних і фосфорових солей, які ділають на будову міцних і здорових костей та зубів у дітей. Коли молоко є першим природним кормом немовлят, то вже сама природа подбала про те, щоби той перший корм містив у собі всі потрібні складники на будову і розвій тіла дитини. Тому то молоко повинно бути підставою денної їди дитини, аж доки дитина не виросте до відповідної висоти. Лікарі і вчені, що розсліджували довгими роками про поживну вартість молока для людського організму, твердять, що до великої міри причиною ріжних недуг є брак молока в щоденній їді ще від дитинства, бо молоко є одинокою поживою на світі, що в собі містить всі потрібні складники. На перший погляд таке твердження може виглядати неймовірним, але треба памятати, що наслідки спричинені браком молока в денній їді не є зараз помітні. Вони відбиваються аж на другім або третім поколіні. Саме те, що наші батьки, діди і прадіди були здоровші та сильнійші від нас, свідчить про велику вартість молока в денній їді, бо для них молоко і ріжні молочні продукти, як сир, сметана, маслянка, квасне молоко і ріжні молочні каші становили денну їду. Тому важним є, щоби кожда дитина мала що дня що найменше одну кварту молока, чи то в напитку, чи в страві. В додатку до того з хати не повинно виходити квасне молоко, маслянка та сир. Кожда

53 Сотня СУМК-у в Овкборн, Ман.

дівчина, яка в будуччині стане матірю, повинна уживати богато молока для того, щоби в першій мірі збудувати своє тіло.

Наукові досліди твердять, що ніяка инша пожива не може заступити молока. Дальше і досліди пороблені в богатьох школах під лікарським наглядом твердять, що ті діти

45-та сотня СУМК-у в Ґлеслин, Саск.

найліпше вчаться, котрі уживають в денній їді богато молока.

ПОРІВНАННЯ МОЛОКА З ДРУГИМИ ПОЖИВАМИ.

1) Життєва вартість молока.

Одна шклянка молока має стільки саме поживи, як:

а) одна велика бараболя, або

б) двоє яєць, або

в) один і половина коржика „шредед гвіт".

2) Порівнання вапняної соли в молоці з другими поживами.

Один і чверт пайнтів молока, або дві і пів шклянки дають нормальній людині потрібну скількість вапняних солей на день. Та скількість молока у відношенню до вапняних солей рівнається:

а) двом і пів унціям жовтого фабричного сира, або

б) двом і одній третині фунта брукви, або ріпи, або

в) двом і пів фунта моркви, або

г) сімом фунтам муки, або

ґ) двайцять і одному фунтові волового мяса.

Замітка. Яке цінне молоко є під оглядом скількости вапняної соли в порівнанню з другими поживами, коли така мала скількість молока задоволить денну потребу вапна для людини! Дві і пів шклянки молока можна легко що дня зужити, тоді, коли 21 фунтів мяса денно ніяк не можна зужити, щоби дістати ту саму скількість вапняної соли.

Одна кварта молока денно дає однолітній дитині три чверти денної поживи;

Одна кварта молока денно дає пятьлітній дитині пів чверти денної поживи;

Одна кварта молока денно дає дорослій людині одну чверть денної поживи.

Збиране молоко є також дуже поживне. В нім знаходиться велика скількість вапняної соли і протеїни, тому ніколи не виливати збираного молока, але уживати до печива, до варива або виробляти з него сир. Важне запамятати і се, що збиране молоко, не маючи в собі сметанки, тратить деякі важні вітаміни, брак яких може відємно вплинути на здоровля людини, головно дітей. Тому діти повинні мати незбиране молоко. Дорослим людям можна уживати збиране молоко. Брак сметанки в тім молоці заступається маслом, яке кождого дня уживається на хліб.

Маслянка і квасне молоко мають також добру поживну вартість. Маслянка спеціяльно є дуже легка до стравлення. Крім того квас, який знаходиться в маслянці та кваснім молоці, ділає корисно на здоровля ставного каналу.

Домашний сир є надзвичайно здоровою поживою тому, що містить у собі велику скількість протеїни, вапняної та фосфорової соли та деяких вітамінів. Сир може цілковито заступити мясо. Треба частійше уживати сира в денній поживі.

С. С.

ЖАРТИ.

Дивне диво!

Сидять дві жінки і балакають.

Перша жінка: — Чи не диво: Я і мій муж одного дня родилися!

Друга жінка: — Овва штука! Мій муж навіть женився того самого дня, що я.

В ресторані.

Голодний гість: Що ви сьогодня маєте?

Вейтер: Телячі ноги, гусячу печінку, свинячий мозок, масну шинку і...

Гість: мені не цікаво, що ви маєте! Я хочу їсти!

Лагідна жінка.

— Я все згоджуся з моїм чоловіком, як... він згоджується зі мною...

Скривджений.

Плаче малий хлопчина і переходяча жінка питає його:

— Ти чому, синку, плачеш?

— Бо мій тато потопив усі котятка нині рано.

— Що за брутальний вчинок, — каже жінка.

— А-я! — жалується хлопчина. — Він обіцяв мені, що я зможу те зробити.

В ШКОЛІ.

— Хто мені скаже, звідки походить роса? — питає учитель.

Ніхто не голоситься. Аж по довшій хвилі встає Іван:

— Земля так скоро крутиться, що пріє...

Національні Гимни Ріжних Народів

Як поодинокі люде, так і цілі народи висказують свої емоції, стремління та почуття в музиці і пісні. Та мабуть, нігде не можна сего так завважити, як в патріотичних піснях ріжних народів. Розумієсь, не кождий нарід мусить мати свій гимн, так само як має своє державне правління, але часто, коли приходить час народньої кризи, повстає пісня, яка своїми словами або своєю музикою висказує всю психіку народа.

Ото-ж, цікаво є переглянути декілька національних гимнів, щоб ввійти в їх дух та пізнати напрями змагань тих народів. А замітне є се, що кождий гимн дуже вірно ілюструє душу даного народа.

Гимн Ірляндії, приміром, котрий появився в 1798 році, в часах поневолення того народу Анґлією, говорить ввесь час про неволю і подає надію на освободження. В нім між иншим говориться:

„Як анґлійський стяг ми носим,
Стяг червоний і стяг злий,
То ми знаєм, — під тим стягом
Терпить нарід невільний."

А дальше слідують слова повні віри і надії в будуччину:

„Хоч наш шемрак під ногами
Потолочений лежить,
То він приймесь і рости-ме,
І для нас він буде жить."

І дійсно, по довгих зусиллях, Ірляндія віджила, дістала самоуправу і її національний герб „шемрак" росте і розвивається.

Швайцарія, котра як держава зложується з кількох народів, але котрі живуть і співпрацюють зі собою мирно і згідно, має гимн цілком відмінний від других держав. В нім оспівується силу і справедливість Бога, котрий тримає швацарський край в порядку і свободі. Рівночасно просять Швайцарці Бога, щоб дав їм змогу розуміти справедливість і бачити проміння доброї будуччини. Кінчиться їх гимн такою строфою:

„Ти, Правитель буревіїв, —
Наш Спаситель і надія,
Дай нам змогу, щоб як діти
І в дні лиха і страхіття
Ми себе Тобі віддали,
Ми могли Тя зрозуміти
Яко Господа небес."

Та далеко відмінний дух гимну Мексика. Так, як ріжиться характер і темперамент розважного Швайцарця від горячкуватого сина все бурливого Мексика, така сама ріжниця і між національними гимнами. Мексиканець приймає спокій і мир, але він все готов починати офензиву при найменшій спонуці. В своїм гимні він гововорить:

„О краю мій! вбирай свої палати
У свіжу зелень оливних листків,
Коли Ти бачиш із небес відвічних
Всебажаний спокій для нашої землі.
Але коли ворог у своїй відвазі
Наступить на Тебе, то смерть йому тут.
Тоді, о мій краю, єдиний ратунок,
Що кожний Твій син є вояком Твоїм."

Греція, котра в давнині вела перед в кождім культурнім напрямі, і котра є оспівана поетами світа за свою мужню відвагу, але котра через пару століть була попала у турецьку неволю, говорить дрімливо про свою славну минувшину і витає Волю, наче яку давно ожидану богиню. Грек кінчить першу частину свого національного гимну такою строфою:

„Ти приходиш з святих костей
Тих героїв, що були.
Витай, витай, о Воле наша,
Так бажана, як колись."

Серби, котрі були у незавидній неволі цілими століттями, співали зі

зброєю в руках підчас Великої Війни:

„Боже Правди, наш Спаситель,
У неволі, злих роках,
Подай поміч сербським людям,
Їх спаси й тримай в руках.
Під всесильним крилом Твоїм
Ми в покорі клячимо,—
Боже Правди, поможи нам,
Сербський трон і люд спаси!"

Німці, котрі ведуть перед своїм мілітаризмом, показують не менше сего духа у своїм національнім гимні. Для них ріка Рен є рікою на рівні з українським Дніпром. Вона є традиційною охороною їх, і для неї вони стають оборонцями і сторожами. У році 1840 письменник Шнекенбургер написав слова, де між иншим співається:

„Як довго в жилах кров пливе,
Або рука з мечем живе,
Так довго Рен вільний буде,
Ніхто його не перейде."

Португалія, яка до 1910 року була під абсолютним правлінням королів, оспівала свою волю словами Генрика Лапез-де-Мендонка, котрий в першій строфі говорить:

„Ви, герої океану,
Піднесіть ви давну славу,
Безсмертної нації сини,
Португалії!
По шляху минулім, славнім,
О мій краю, слухай! йдуть
Всі герої в давнім блеску,
І тобі свободу несуть!"

Японці, які є самовіддані своїому королеві-самодержавцеві, оспівують поетично і фігуративно йому свою льояльність:

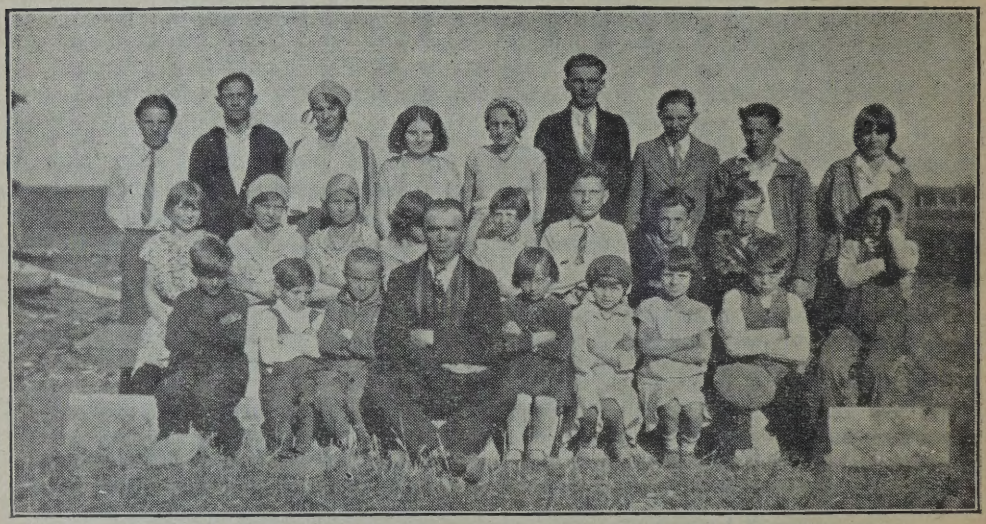

14-та Сотня СУМК-у в Ройкрофт, Алта.

„Доки зерно піску
Не зміниться в скалу,
Доки крапля роси
Не стане океан,
Доти ми по всі дні,
Всесильні і вільні,
Щастя-долю несем
Для свого короля."

Для Вірменів нема нічого так доброго, як свобода, бо мабуть зі всіх народів світа Вірмени найбільше натерпілися. Їх письменник Нальбандіян мусів жити більшу частину свого віку на вигнанню за слідуючі слова про свободу, які тепер стали національним гимном:

„Як Бог, що є завжди сильний,
Вдихнув життя у мене,

Від того дня Його ділом
Моє життя було єдине.
І я, дитя на грудях мами,
Тоді сягав усе горою.
Так нині Бога є благаю,
Щоб Тебе дістати, Волю!"

Норвеґія, як країна демократична і горда своїх традицій, має ідею волі за головний мотив в своїм гимні написанім Ґеґардом:

„Сини Норвеґії, гордого князівства,
Співайте до цитри сей веселий гимн,
Італія каже побідити, —
Вперед з мечем й огнем."
О земле гориста, з сніжними верхами,
Богата, родюча й рибою ситна,
Тепер і на завжди кохають тя люде,
І підуть за Тебе, як скажеш лише.
Найдорожша мати,
Стоїмо як брати,
И Тебе боронити ради Волі будем.
Світи нам, кохана, понад всі країни,
Аж доки всі хвилі не стануть шуміть."

Фінляндія має мабуть найдовший

17-та Сотня ім. К. Гордієнка у Фишінґ Ривер, Ман.

І радуйтесь спільно волею святою,
Вихваляйте землю, котрій хвала личить.
Хвалу віддайте,
Патріотів знайте,
Щоб були ви гідні прабатьків сини.
З легкими серцями, з ясними лицями
Співайте до цитри сей веселий гимн".

Італійці мають два гимни, один не має слів, лише музику, а другий написаний в 1859 році Меркантіном. Сей гимн звичайно називається гимн Ґарібальдія, бо він появився в часі його повстання. Він є дуже войовничого духа, як і тодішний час в життю Італії.

„З могил говорять нам герої:
Ануте, ну, вперед до зброї!
Мечі їх острі спочивають,
Довкола них світла стоять,
Італії мотто на їх грудях.
Вперед, вперед, вперед, всі друзі!

Вставайте всі, вільні, могучі,
Прапор розвіште проти тучі,
І на ворога з мечем!
Отож вперед з мечем!

гимн, бо зложуєсь він з одинайцяти строф. У тім-же гимні говориться, що нема другої країни, ні землі, ні гір, ні моря, що були-б дорощі, як рідна батьківщина.

Держави, котрі мають монархістичний устрій, звичайно мають гимни, в котрих вихваляють свого монарха, як найвищу інстанцію сили і справедливости. Се походить з того традиційного факту, що в минувшині король мав всю владу в своїх руках і добро краю залежало в великій мірі від способу його правління. Навіть така наскрізь демократична держава, як Анґлія, в котрій король являється лише коронованою фігурою, оспівує короля в своїм національнім гимні.

Приходиться на отсему місці зро-

бити замітку про український народний гимн „Ще не вмерла Україна", котрий сам собою є досить оптимістичного змісту. В нім акцентується думку невмиручости державности і ставиться вагу на „славу козацького роду", котру то славу всі національно свідомі громадяни зобовязуються підтримати. Часто приходиться декому хитатись, коли говориться про „славу козацького роду", тоді, коли ріжні псевдо-критики стараються представити нашу козацьку добу в світлі розбишацтва. Але, розуміється, така критика є безпідставна, і ні широкі маси свідомих людей, ні ріжні історичні дані не поділяють її. Головний натиск конструктивного роду ставиться на те, щоб ми у своїй добі працювали з таким самим завзяттям, не щадячи ні енергії ні часу, як працювали наші предки-козаки. Та здається, що одна дійсна хиба нашого гимну є в тім, що в нім говориться про смерть держави, котра наче слабий чоловік в шпитали є на дорозі до смерти або видужання. Така думка, як що не є шкідлива, то вона є принаймні не здорова для національного орґанізму, тому, що в ній криється іскра безнадійности народного визволення.

Дальше, говориться: „ще нам, братя молодії, усміхнеться доля". Здається, що начеб ми не були зобовязані до жадної активности, але лише чекали на Провидіння, наче „каня на дощ", котре приверне нам долю і свободу. Враз з сим є дальший тяг тої самої пасивности в словах: „згинуть наші вороженьки, як роса на сонці". Тут здавалося-б, що вороги наші пропадуть самі собою, як та роса на траві. Але се очевидна помилка, бо і роса не пропадає сама собою, але вбиває її сонце або стручує вітер. Так само і вороги наші зникнуть лише тоді, коли будуть мати певну переможну силу проти себе. А така сила має бути витворена самими Українцями. Дальше, коли вдарити на ідеалістичний мотив, то треба завважити, що наші ціль, так як вона представлена в словах гимну, є досить мала. В нас нема в головній ціли таких високих ідеалів, як справедливість, братерство, тощо, але лише те, щоби показати, що ми „з козацького роду".

Та, зрешто, народні гимни не конче мусять бути понад критику, бо вони не є витворені фільософами. Вони, звичайно, повстають спонтанічно в часах здвигу народного орґанізму і захоплюють собою всі верстви даного народу. Французська „Марсалеза" захопила мабуть більшу силу французьких вояків до повстання, чим дійсні кривди, заподіяні їм гнобителями. Гимни народні є бадьорі і сильні. Вони співаються як похоронні марші. Вони збуджують народню гордість і піддають духа. Кожда свідома людина, співаючи або чуючи свій народний гимн, встає з пошаною до него. Вона вважає за нечесть сидіти або ліниво стояти, та ще можливо з накритою головою.

Бажалося-б, щоби всі Українці розуміли свій гимн, та ставились до него як до найсвятійших почувань свого великого, але досі обездоленого народу.

Ів. Данильчук.

КОХАННЯ НЕ ВГАСИШ.

Маленький цар любови,
На вид — карлик собі,
Заснув раз серед ліса
На зеленім горбі.
Біля себе поклав він
Золотий сагайдак
Повний стрілок любови,
Якими влучав так, —
Ранив серця дівочі
Й молодців теж цілив:
Одним і другим в серця
Вогонь любови слав.
Одну золоту стрілку
І свій мисливський лук
Поклав у стіп собі він, —
Щоби на всякий звук
Його зброя любови
Готовою була,
Коли-б нечайно в той бік
Якась жертва ішла.
Самий заснув він твердо,
Що твердше вже не мож:
Заснув він сном дитячим
Серед пахучих рож.
Та в той час надійшли там
Русалки молоді,
Які то від віків вже
Прирекли всі собі
Держати свої серця
Вільними від оков —
І ніколи не знати,
Що то є та любов.
Рядочками вони бігли,
Прекрасні мов квітки —
А личка в них румяні,
Неначе ягідки,
Свідчили, що їх серця
Ще чисті мов кришталь:
Що в них ще не гостили
Ні любов ні печаль.
Наче прекрасні рожі,
Рядков бігли вони,
Та жадна не торкнулась
Ні лука, ні стріли.
Жартуючи весело,
Побігли собі в ліс —
Мов мотильки легенькі,
Мов-би їх вітер ніс.
Та одна з них, найкраща,
Спинилася в бігу,
Клякла біля царя тут,
Взяла в руки стрілу,
І от вперве почула,
У серденьку тепло, —
Неначе в раю Божім
В душі її було.
І в захваті любови
На царя глянула,
І голосом дрижачим
Тихо промовила:
— Твою всю зброю, царю,
До річки занесу,
В холодній воді річки
Її охолоджу.
Як зимною стрілою
Ти серденько зраниш,
То в нім огонь кохання
Не скоро запалиш.
Ні, ліпше, як я втоплю
Сі стріли й сагайдак,
І лук сей щиро-злотий...
На дно все пущу так,
Що бистрая водичка
Забере теє все,
На хвилях своїх бистрих
До моря занесе.
Як твоя зброя, царю,
Впірне зовсім до дна,
Тоді кожда дівиця
Від сльоз буде вільна.
Кохання ні зітхання
Вже більш тут не буде,
А слава твоя, царю,
У забуття піде.

Співацько-Драматичний Гурток при Українським Народнім Домі в Торонті, Онт.

Сердець палких від нині
Не будеш більш ранить, —
Хай розумом холодним
Спробують люди жить.
І, взявши любви зброю,
До річки підійшла
Й жбурнула її в воду...
Та ба! Не порина!
Тручає її дальше — ні,
Вода не понесе!
А діткнеться знов стрілки —
Стрілка в руки пече.
І пізнала дівиця,
Що любов не вгасиш,
Ні в річці не утопиш...
Хіба серце зраниш.
Така любов палкая,
Що серце запалить, —
Тоді палке кохання
Ніхто вже не вгасить.

Раз хтів і я безумно
Мрії свої втопить,
І в роспачу та сльозах
Любов свою згасить,
Та се мені не вдалось...
Мов билинка в степу
Без роси та водиці
На сухому піску
Вяне, сохне, страждає,
І вгору все глядить,
Чи де хмарка маленька
У той бік не летить —
Так і я жду, кохана,
Коли вже з уст твоїх
Вчую слова любови...
Тоді з грудей моїх
Щезне сум і зітхання, —
Радість туди ввійде,
Бо знов надії промінь
Світити там буде.

П. В. Чайківський.

НАДІЯ.

Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна:
Поглянути ще раз на рідну країну,
Надія вернутись ще раз на Вкраїну,
Поглянути ще раз на синій Дніпро,—
Там жити, чи вмерти, мені все одно,
Поглянути ще раз на степ, могилки,
В останнє згадати палкії гадки.
Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна.

Леся Українка.

ЖАРТИ.

ПЕРЕХИТРИВ.

— То ти купив саксафон?

— Ні, я позичив в свого сусіда.

— Але-ж ти не можеш на нім грати?

— Так. Але і він не зможе так довго, поки саксафон буде у мене.

ПРОГОВОРИВСЯ.

Учитель (до телєфону): Ви кажете, що ваш Василько простудився і не може йти до школи? А хто се говорить?

Голос (наче захриплий): О, се говорить мій тато.

АВРААМ ВРОДИВ ІСААКА.

Парох на селі читає про родовід Ізраіля: „Авраам роди Ісаака, Ісаак роди Якова" і т. д. Старенька бабуся прислухується і каже:

— Гай, гай, колись то й чоловіки родили дітей...

ЧОГО ЇХАТИ?

— Я готова з вами поїхати автом до озера, але дасьте мені слово, що будете чемні?

— Очевидно.

— І не пробуватимете мене поцілувати по дорозі?

— Слово, що ні.

— Ну, то скажіть, навіщо ви мене так просите поїхати з вами і навіщо мені їхати?

МЕДОВІ МІСЯЦІ.

— Соню найдорожча, чи ти пришила мені ґузик до блюзи?

— Ні, коханий, я не могла найти ґузика і зашила дірку.

РОЗУМНИЙ ПЕСИК.

Клієнт: Ваш песик любить приглядатися, як ви підстригаєте людей.

Фризієр: Ні, він тільки слідкує за тими кусниками вух, що я часом разом з волоссям відтинаю...

ЗАГНАВ ТАТА В КУТ.

Синок: Тату, чому мама співає?

Тато: На те, щоби дитину приспати.

Синок: Чи вона перестане співати, як дитина засне?

Тато: Так, синку.

Синок: А чому-ж дитина не вдає, що вже спить?

ДИВНЕ БАЖАННЯ САМАРЯНИНА.

Бачить Священик, як напружено одна жінка тручає наперед себе діточий візочок. Сокрушилося йому серце й він підступив, що помогти їй. Жінка втішилася поміччю, і, коли вже візок опинився на горбику, вона подякувала йому за поміч. Священик любив дітей, то попросив, щоб вона позволила йому хоч раз поцілувати маленьке ангелятко... На се жінка сказала: Отче, але-ж то не дитина... То фляшки пива так прикриті на візку...

ЗМІСТ

Сторона

КАЛЄНДАРІЮМ ..... 1—32

Відділ Літературний:

До Сестер-Українок — Марія Загірня 35
Роса — Василь Стефаник ..... 37—38
Чи хочеш жити так? — О. Івах 38
Хто винен? — Остап Вишня ..... 39—41
В день Листопадового Свята — Галька Дністрова 41
„Звізди" — Ольга Кобилянська ..... 43—55
Ти боїшся — Галька Дністрова 55
Пригоди Петра Самійленка — Дмитро Тягнигоре ..... 56—58
Таки втікла — Ів. Данильчук ..... 59—60
Як усі ущасливлювали Івана — Осип Турянський ..... 61—63
Союз Українок — Галька Дністрова 63
Полювання на тигра — Фред Гозієр ..... 64—66
Тим ціннійший скарб! — В. Павлусевич 66
Ти на ніч не дивись. — О. Олесь 66
Пластика — Остап Вишня ..... 67—69
Симфонічний портрет словами — О. Івах 69
Охрестіть, батюшко! — Дмитро Тягнигоре ..... 70—71
Щербата — Дніпрова Чайка 71
Жінкам! — Тетяна Шевчук 71

Відділ Виховавчий:

Три справи — Прот. В. Кудрик ..... 75—80
Жінка-громадянка — Л. Садовська ..... 81—83
Сестрі-Українці — Марія Підгірянка 83
Наша ціль і завдання ..... 85—90
Значіння преси — О. Кисілевська ..... 91—96
Наші діти — Марія Мадюк ..... 97—100
Виховна система Гітлєра ..... 101—103
Визнання хатної жіночої праці — З. Мірна ..... 104—109
Над могилою — Катря Новосад 109
„Я до муки, а осет до руки" — М. Кумка 109
Національне і релігійне виховання молодіжи — Д. Е. Яндова ..... 111—114
До весни — Катря Новосад 114
Уряджения і прикраса дому — Савеля Стечишин ..... 115—122
Приповідки й думки 122
Жінка тепер і перед війною — А. Чайковський ..... 123—127
Союз Українок Америки ..... 129—132
Ідіть новим шляхом! — Уляна Кравченко 132
Здорова нація — Л. Слюзар ..... 133—137
Жінка піз зглядом духовим і умовим — Мих. Стечишин ..... 138—144
Плянування денної їди — С. С. ..... 145—147
Великий Кобзар — Галька Дністрова 147
Поживна вартість молока — С. С. ..... 148—150
Національні гимни ріжних народів — Ів. Данильчук ..... 151—154
Кохання не вгасиш — П. Чайківський ..... 155—157
Надія — Леся Українка 157

ДРУКАРНЯ

„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ"

Робить всякі друкарські роботи на замовлення

Заголовки на листових папе-рах для склепів, складів, шкіл, муніципалів, церковних гро-мад, товариств ітд.; також адреси висилаючих на конверт-тах (реторн); летючки оголо-шуючі представлення, концер-ти та тикети і взагалі всякі роботи, які входять в обсяг друкарства.

Ціни за роботу умірковані.

КОМУ ПОТРІБНО ЯКИХ ДРУ-КІВ, НЕХАЙ ДАЄ ЇХ ДРУКУ-ВАТИ ДО ДРУКАРНІ „УКРА-ЇНСЬКОГО ГОЛОСУ".

UKRAINIAN VOICE

Box 3626, :: Winnipeg, Man.

LAMONT, LAYTON AND SWYSTUN

АДВОКАТИ, ПОВНОВЛАСНИКИ, НОТАРІ.

Перепроваджуємо справи карні і цивільні, розводові, спадкові, інкорпораційні та старокраєві. — Виробляємо горожанські папери.

Пишіть по українськи на адресу:

607—608 McARTHUR BUILDING
WINNIPEG, MAN.

Телефон 97 754

Резидентція п. В. Свистуна
837 COLLEGE AVE.
Телефон 56 097

ТЕОДОР ГУМЕНЮК

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК,

Заступає в справах цивільних і карних. Полагоджує справи маєткові, розводові, старокраєві. Виробляє горожанські папери.

Веде канцелярію під ч.

THEO. HUMENIUK,
Barrister, Solicitor & Notary Bublic
304 Manning Chambers,
72 QUEEN STREET W.
TORONTO, — CANADA

Phone: Adelaide 0630

А. Т. ВАВРИНЮК

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК,
НОТАР і т. д.

Перепроваджує всякі судові справи — карні, цивільні, спадкові і розводові.

Також справи старокраєві.

Адреса:

A. T. WARNOCK, L.L.B.
Barrister & Solicitor,
RAMSAY BLOCK,
Telephone 63
DAUPHIN, MAN.

Harvie, Bury & Yanda

АДВОКАТИ І НОТАРІ.

Полагоджуємо всякі судові справи: кримінальні, цивільні, тестаментальні, інкорпораційні та старокраєві.

Можете розмовитися або писати до нас у рідній мові.

202 BANK OF TORONTO Bldg.
EDMONTON, ALBERTA

ДР. ГРИГОРІЙ НОВАК

MD., C.M.

ЛІКАР, ХІРУРҐ І АКУШЕР

Телєфон: 54 351

459 SELKIRK AVE.

cor. Powers St.

WINNIPEG, MAN.

ДР. П. ГУЦУЛЯК

Дентист

веде свою канцелярію

під ч.:

407 Selkirk Ave.

WINNIPEG, MAN.

Телєфон 55 298

ДР. І. ВЕРХОМИН

ЛІКАР, ХІРУРҐ, АКУШЕР

і

ДР. Ф. ҐОВДА

ДЕНТИСТ

Телєфон: 24416

3 CHRISTIE GRANTS Building,
EDMONTON, ALBERTA.

напроти
EATON'S STORE

ДР. М. БОЙКОВИЧ

ДЕНТИСТ

D.D.S.

ВЕДЕ СВОЮ КАНЦЕЛЯРІЮ

У

WILLINGDON

ALBERTA.

HEAP, ARSENYCH AND MURCHISON

АДВОКАТИ, ПОВНОВЛАСНИКИ, НОТАРІ і т. д.

Перепроваджуємо судові справи, карні і цивільні. Також справи старокраєві.

Позички на звичайний процент на оброблені фарми і міські реальности.

Пишіть по українськи.
Адреса:

712 McIUTYRE BLOCK,
WINNIPEG, MAN.

Телєфон 94 122

Д. ЯКИМІЩАК

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК і т. д.

Перепроваджує судові справи, карні і цивільні.

АДРЕСА:

D. YAKIMISCHAK,
407 McIntyre Block,
WINNIPEG, MAN.

Телєфон 93 021

HNATYSHYN and REYMOND

АДВОКАТИ, ПОВНОВЛАСНИКИ, і т. д.

Перепроваджуємо справи карні і цивільні, розводові, спадкові, інкорпораційні та старокраєві. Виробляємо горожанські папери.

204 CANADA BUILDING
Phone 2889
SASKATOON, SASK.

Що суботи відвідуємо місточка VONDA і ROSTHERN.

JOHN YATCHEW

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК, НОТАР і т. д.

Член Палат Адвокатських Провінцій Онтеріо та Манітоби.

Доктор Юридичних Наук Мішіганського Університету Злучених Держав Америки.

Перепроваджує всякі судові справи. Спеціяльну увагу звертає на справи кримінальні, розводові, відшкодовання та іміґраційні.

710 QUARANTY TRUST Building,
Windsor, Ontario, Canada.
TEL. 3—5300

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ТОРГОВЦІВ АЛБЕРТИ,

ЗВАНИЙ ПО АНГЛІЙСЬКИ

THE UNITED MERCHANTS OF ALBERTA

Основано в Едмонтоні, дня 28-го травня, 1928 р.

Ціль Союзу є згуртування українських купців, несення їм матеріяльної і моральної помочі та розвинення між українським народом замилування до торговлі. В початках праця Союзу полягала в тому, що члени сходилися два-три рази у місяць, обговорювали торговельні справи та спільно купували від гуртівень. При такій спільній купівлі діставали додаткові опусти. Тепер Союз має гросері-гуртівню, а властителями сеї гуртівні є лише члени Союза.

Дня 10-го листопада, 1933 р. Союз мав 54 членів в слідуючих містах Алберти:

BELLIS, ALTA.
NEW GENERAL STORE
Я. Ясенчук, властитель

BEVERLY, ALTA.
D. Danilowich

CALVERLEY STATION, ALTA.
(Calmar Post Office)
Wm. Zingel

CARDIFF, ALTA.
CARDIFF STORE
Г. Валюк, властитель

DAYSLAND, ALTA.
DAYSLAND GROCERY
М. Демчук, властитель

EDMONTON, ALTA.
ALBERTA, GROCERY
9117—118th Ave.
В. Грицюк, управитель

BRONX GROCERY
12633—127th St.
В. Шарик, властитель

CHELADYN'S General Store
11730 — 129th, Avenue.
В. Челядин, властитель

CORNISH MEAT & GROCERY
12202 — 88th Street
Ю. Джігар, властитель

EMPIRE MEAT & GROCERY
10556—93th Street
Ю. Макух, властитель

FLIN FLON GROCERY
10301—96th Street
М. Поліщук, властитель

HOME MEAT MARKET
10342—101st Street
В. Марчишин, властитель

HIGHLAND TABLE SUPPLY
6401—118th Ave.
І.І Дацишин, властитель

LEHANKY'S SERVICE STORE
8440—109th Street
П. Легенький, властитель

EDMONTON, ALTA.
MAC'S GROCERY
10552—96th Street
М. Лакуста, властитель

MELNYK & SONS (C. N. Rooms)
10021—104th Street
Павло Мельник, властитель

MIKE'S SERVICE STORE
10423—82nd Ave.
М. Саковський і П. Вацко, власт.

MILLER'S GROCERY
10158—90th Street
В. Мілер, властитель

NATIONAL MEAT MARKET
10878—95th Street
І. Крук, властитель

NEW DELTON STORE
12301—86th Street
І. Гудима, властитель

NEW EAGLE GROCERY
9601 Jasper Avenue
О. Романюк і М. Романюк, власт.

NORTH-WEST MEAT Market
10634—101st Street
Д. Токарський, управитель

PATRICIA GROCERY
10803—95th Street
В. Чоботар, властитель

PAUL'S GROCERY
12418—118th Ave.
П. Волошинський властитель

RIVERDALE GROCERY
10213—92nd Street
Григорій Саїк, властитель

SANTA ROSA GROCERY
12002—66th Street
В. Лякович і Е. Савчук, власт.

SERVICE GROCERY
10701—97th Street
Д. Саранчук, властитель

SHAMROCK GROCERY
11411—86th Street
Іван Колодій, властитель

(Продовження на слідуючій стороні).

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ТОРГОВЦІВ АЛБЕРТИ,

(Продовження з попередної сторони).

EDMONTON, ALTA.
Wm. SLUSARENKO
12001—66th Street
STEFANCE's GROCERY
12418—66th Street
Н. Стефанець, властитель
PAUL TURKO
11602—95th Street
UNION MEAT MARKET
10345—96th Street
Ю. Лазарук і Т. Стечишин, власт.
WESTERN MEAT MARKET
10265—96th Street
Ф. Татчин, властитель
WOODLAND GROCERY
9126—122nd Ave.
В. Бурко, властитель

ELDORENA, ALTA.
SHYKORA BROS.
В. Шикора, управитель

EGREMONT, ALTA.
EGREMONT TRADING STORE
М. Шидловський, властитель

FAUST, ALTA.
Mrs. H. WIGILIUK

HAIRY HILL, ALTA.
MANDRYK BROS.

HIGH PRAIRIE, ALTA.
Wm. YASKIW

INNISFREE, ALTA.
INNISFREE MERCANTILE Co.
П. Кульматицький, властитель

MYRNAM, ALTA.
N. DAVIDIUK

NORMA STATION, ALTA.
(Spring Creek Post Office)
Wm. SIDOR

RADWAY, ALTA.
STEVE SAMYCIA

REDWATER, ALTA.
P. J. LUKLAN

SMOKY LAKE, ALTA.
ANDREW SHYMKO
J. N. WOYCENKO

SPEDDEN, ALTA.
S. PAWLIUK

THORHILD, ALTA.
VICTOR SAWKA

VEGREVILLE, ALTA.
GEORGE'S GROCERY
Юрій Флійчук, властитель
NEW GENERAL TRADING Co.
В. Керилюк, управитель

VERMILION, ALTA.
VERMILION MERCANTILE Co.
С. Гриник, властитель

WAUGH, ALTA.
HARRY CHELADYN
ANTON DWORNIK

WILLINGDON, ALTA.
GEORGE DIDUCH

УПРАВА СОЮЗА НА РІК 1933/1934

ВИДІЛ:
В. Челядин, голова
Д. Токарський, секретар
М. Демчук, директор
В. Лякович, "
Т. Стечишин, "

КОНТР. КОМІСІЯ:
І. Гудима
П. Мельник
М. Поліщук.

УПРАВИТЕЛЬ:
С. Романюк.

ОРГАНІЗАТОР:
В. Гривнак.

THE UNITED MERCHANTS OF ALBERTA
10173—98th Street — Edmonton, Alberta.
ТЕЛЄФОН 24738

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДЯНЕ!

Купуючи в членів Союза Ви помагаєте Союзові розвинути між нашим народом торговлю та заохочуєте наше купецтво до організації, а лише той нарід може тішитись пошаною других народів, який має кожду ділянку праці розвинену і зорганізовану.

ДР. П. ЗАКУС

Дентист

веде свою канцелярію

під ч.:

594 Selkirk Ave.

WINNIPEG, MAN.

Телфон офісу 55 043

DR. B. DYMA

Лікар і Хірург

Бюро

594 SELKIRK AVE.

Резиденція

783 PRITCHARD AVE.

Телєфон Бюра:

55 043

Телєфон Резиденції:

51 239

ДР. П. ПОТОЦЬКИЙ

M.D., L.M.C.C.

ЛІКАР, АКУШЕР І ОПЕРАТОР

DUNLOP BLOCK

YORKTON, SASK.

Телєфон 117

ДР. МИХАЙЛО БУРЯК

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

В СХІДНІЙ КАНАДІ.

Електро-терапевтика

QUEEN & BATHURST Streets

592 QUEEN STREET West,

TORONTO, ONT.

Telephone Adelaide 4688

ЛІКАР УКРАЇНЕЦЬ

ДР. Ю. Е. ДРАҐАН

M.D., C.M., L.M.C.C.

ЛІКАР, ХІРУРҐ І АКУШЕР

Член Домініяльної Ради Лікарів
з практикою в шпиталях
в Монтреалі.

DR. G. E. DRAGAN

203 Canada Bldg.

SASKATOON, SASK.

(Коло Сієнарської стації)

Телєфон офісу 3293

Телєфон мешкання 7731

ДР. І. ЯКИМІЩАК

M.D., C.M., L.M.C.C.

ЛІКАР, ХІРУРҐ І АКУШЕР

Член Домініяльної Ради Лікарів.

Телєфон офісу 135

Телєфон прив. помешкання 272

VEGREVILLE, ALBERTA.

ДР. ІЛІЯ ВАХНА

(DR. E. WACHNA)

Дентист

ОРДИНУЄ В ГОДИНАХ

10—12 і 2—8.30

204 BATHURST at QUEEN ..

TORONTO, ONT.

Telephone Elgin 6515

ДР. В. С. НЄВЧАС

Український Лікар, Хірург

і Акушер

(M.D., L.M.C.C.)

Suite 4,

BRADBURN-THOMSON Blk.,

10160—101 Street

Телєфон Офісу: 23 132

Телєфон Меш. 24 584

EDMONTON, — ALBERTA

Хто є вашим кравцем?

спитають вас приятелі і знакомі, побачивши на вас гарне нове убрання.

С. ТИХОВЕЦЬКИЙ

найкращий український кравець в Вінніпегу — гордо відкажете їм. — ВІН РОБИТЬ убрання і оверковти з найлучших англійських матерій, після найновійшої моди.

ВІН РУЧИТЬ за матерію, роботу і вдоволення, бо має в сім довголітний досвід.

Також принимає замовлення з провінції.

Заходіть або пишіть до:

S. TYCHOWECKY
856 Main Street
WINNIPEG, MAN.

ПЕРЕПЛЕТНЯ КНИЖОК

Оправляю книги всякого рода.

Євангелії оправляю золотими оздобами і написами

Також виробляю ленти для брацтв по уміркованій ціні.

Я скінчив свій курс у Львові і з моєї роботи будете задоволені. Маю богато подяк від тих, котрі в мене оправляли свої книжки. — Прошу ласкаво слати свої книжки

на адресу:

J. ROLNY, Book Binder

763 Selkirk Ave., Winnipeg, Man.

ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ

ІВАНА ЗАВІДОВСЬКОГО

ДАЄ НАЙКРАЩУ ОБСЛУГУ ПО УМІРКОВАНИХ ЦІНАХ.

Маємо на складі нагробні хрести і памятники.

В потребах пишіть або приходіть до

JOHN ZAWIDOWSKI,
561 Selkirk Ave., Winnipeg, Man.

Телефон 51 500

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ І ЧИТАЙТЕ

„ВІСТНИК"

орган
Української Православної Церкви в Канаді.

„ВІСТНИК" є одиноким українським релігійним часописом в Канаді, який виходить за гроші українського народу. „ВІСТНИК" виходить два рази на місяць і коштує на рік — **$1.50**

Адреса:

THE HERALD

Box 3684 Winnipeg, Man.

ЦЕРКОВНІ РІЧИ

ПРОСИМО ВДАВАТИСЯ ТІЛЬКИ ДО СВОГО СКЛАДУ.

По цінник, ширші пояснення і ради пишіть до:

PROVIDENCE CHURCH GOODS CO.

824—824½ Main Street Winnipeg, Man.

Українська Книгарня в Едмонтоні

ОДЕРЖАЛА НОВИЙ ТРАНСПОРТ КНИЖОК І НОТІВ.

В погоні за мільонами — повість, опр.	1.25
Гайдамаки — історична повість ч. І і ІІ, написав Д. Мордовець, в оправі	1.00
Кульчицький — герой Відня — історична повість з XVII віку, написав Іван Филипчак, в оправі	1.35
Хто винуватий та инші оповідання з життя селянства на Покуттю — написав Д. Соляник	.50
Пан гуляйдуша — оповідання В. Будзиновського, в оправі	1.25
Зі соловецького пекла на волю — Віталій Юрченко, в оправі	1.50
Книжки написані Андрієм Чайковським:	
В чужім гнізді, — повість, в оправі	1.40
За чужі гріхи і инші оповідання в опр.	1.00
Сонце заходить, — істор. повість в опр.	1.25
Четверта Заповідь — повість в оправі ...	1.00
До слави — історична повість, в опр. ч. 1	1.00
До слави — історична повість, ч. 2 в опр.	1.00
Великий Мазепинець Гр. Орлик, в опр.	2.00
Іван Мазепа — життя й пориви великого гетьмана, нап. Ілько Борщак, в опр.	2.00
Боротьба народів за національне визволення, — нап. О. І. Бочковський	2.25
Українська загальна Енцикльопедія — в трох томах, оправлена в півшкірку	37.50

ТЕАТРАЛЬНІ:	
Антипко — комедія в 3-ох діях	.35
За нарід свій, трагедія в 5-ох діях	.35
Лавило Чарівник, комедія на 4 дії	.25
Зрада — історична драма в часів Мазепи	.25
З тамтого світа, ком. в 3-ох діях	.30
Мотря — інсценізація повісти Мазепа ..	.30
Новітні чорти, комедія в 4-ох діях	.30
Певуки, комедія в 3-ох діях	.30
Сотниківна, в 4-ох діях	.30
Сруль Натягайло, комедія в 2-ох діях ..	.25
Швець Жердка, комедія в 3-ох діях	.30
НАЙНОВІЙШІ НОТИ:	
Збірник українських пісень, Котка	1.00
Гандзя молодичка, на міш. хор, Котка	.30
За Україну — міш. хор, Безкоровайний	.20
Відвала мене — нар. пісня, Безкоровайний	.30
Ой гай мати, гай зеленький, Лисенко	.25
Стрілецькі пісні, міш. хор Ярославенка	.50
Стрілецькі пісні — міш. хор, випуск ІІ	.50
Стрілецькі пісні — міш. хор, випуск ІІІ	.50
Стрілецькі пісні — міш. хор, випуск ІУ	.50
Стрілецькі пісні — міш. хор випуск У	.50
Альбом пісень на 1 голос Лопатинський	1.25
Народні пісні на мецо-сопран	.75
О, не забудь і Вернеться сни мої	.45

Катальог книжок, грамофонів, рекордів і музичних інструментів висилаємо даром.

UKRAINIAN BOOK STORE

10348—101st Street EDMONTON, ALTA., Canada

B37645

„Український Голос“

щиро народний, поступовий часопис в Канаді. Виходить що тижня „не для зиску одиниць, а для загального добра“.

Виходить від 1910 року.

Річна передплата в Канаді $2.50; до Злучених Держав $3.00; до инших країв $3.50.

ЧИТАЙТЕ ЙОГО І ШИРІТЬ ПРИЄДНУВАННЯМ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ.

Друкарня „Українського Голосу“ виконує всякі друкарські роботи по приступній ціні.

ОГОЛОШЕННЯ В „УКРАЇНСЬКІМ ГОЛОСІ“ ПРИНОСЯТЬ РЕЗУЛЬТАТ.

За дрібні оголошення (пошукування і ин.), платиться $1.00 за поміщення оден раз, $1.75 за два рази, $2.25 за три рази.

КНИГАРНЯ „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ“ МАЄ НА СКЛАДІ ВСЯКІ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ.

Пишіть по безплатний катальог.

Редакція, Адміністрація і Друкарня міститься під:
210—216 DUFFERIN AVENUE

Почтова адреса:

UKRAINIAN VOICE

P. O. BOX 3626, WINNIPEG, MAN., CANADA